

बॅरि. शेषराव वानखेडे महाविद्यालय

मोहपा, तह. - कळमेश्वर, जिल्हा-नागपूर (४४१५०२)

(कला शाखा: पदवी व पदव्युत्तर)

नॅकद्वारे प्रमाणित

दूरध्वनी क्र. ०७११८ २३७१७६

e-mail: principal_bswmm@rediffmail.com

डॉ. मा. वि. कोल्हे

प्राचार्य

(एम.ए; एम.फिल; पीएच.डी.)

No.BSWM/ / /19

Date : / /2019

BSWMM/NAAC 2019/ Extended Profile Deviations/Program-1

Date:- 01/12/2019

Criteria 1.1:	Number of courses offered by the institution across all programs during the last five years.
DVV Findings:	The HEI has not included all the courses. What is included are subjects of the program. A subject may be further broken to courses. Eg Marathi-Primary, Marathi-Prose, Marathi-Lit, Marathi-Advance Marathi I, Marathi II etc may be courses of Marathi. HEI to reconcile and provide names of courses. The courses that are common across multiple programs need to be taken care of (eg. English, French, Maths etc.). In working out the common courses care must be exercised to ensure that the course code and the syllabus is the same.
Response/ Clarification	1) Scheme of all the courses semester wise across all programs offered during all the last 5 years is attached. (Appendix-I) 2) Table showing courses offered semester wise across all programs offered during all the last 5 years is attached. (Appendix-II)

IOAC Coordinator
Dr. Aijet Ravikant Jachak
IOAC Coordinator,
Bar. Sheshrao Wankhede
Mahavidyalaya, Mohpa,
Distt. NAGPUR

Principal
Dr. M. V. Kolhe
Principal,
Bar. Sheshrao Wankhede
Mahavidyalaya, Mohpa,
Distt. Nagpur.

Appendix-I

RASHTRASANT TUKADOJI MAHARAJ NAGPUR UNIVERSITY, NAGPUR

DIRECTION NO. 12 OF 2016

**DIRECTION RELATING TO THE EXAMINATION LEADING TO THE DEGREE OF
BACHELOR OF ARTS, SEMESTER PATTERN (THREE YEAR DEGREE COURSE)
(FACULTY OF ARTS AND SOCIAL SCIENCE)**

(Issued under Section 14(8) of the Maharashtra Universities Act, 1994)

Whereas, Maharashtra Universities Act No. XXXV 1994 has come into force from 22nd July, 1994 and further amended by Maharashtra Universities (Amendment and Continuance) Act, 2003 (hereinafter referred to as Act) has come into force from 8th August 2003,

AND

Whereas, the University Grants Commission, New Delhi vide letter No.D.O.No.F-1-2/2008 (XI Plan) dated 31st January 2008 regarding new initiatives under the XIth Plan-Academic Reforms in the University has suggested for improving quality of higher education and to initiate the Academic Reforms at the earliest,

AND

Whereas, the Special Task Committee in all the Social Sciences under the subjects of Arts and Social Science in their meeting held during 02nd March 2016 to 16th May,2016 prepared the syllabi and scheme of examination for the Bachelor of Arts Graduate Degree course Semester Pattern in the Faculty of Social Science and recommended to the Hon'ble Vice-Chancellor for starting from the academic session 2016-17.

AND

Whereas The Hon'ble Vice Chancellor of Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University, Nagpur in exercise of powers vested under 14/7 of the Maharashtra University Act 1994 on behalf of the Board of Studies under the Faculty of Social Science and Faculty of Social Science has considered, accepted and recommended to Academic Council, the policy decision regarding introduction of Bachelor of Arts Semester Pattern syllabi with draft direction and Scheme of examination of Semester-I to VI

AND

Whereas, the Academic Council in its meeting held on 08th June, 2016 vide item No. 1(B) & 4 (B) has considered, accepted and recommended to Management Council, for Bachelor of Arts(Three Year Degree Course) in the Faculty of Arts & Social Science Semester Pattern syllabi with draft direction and Scheme of examination of Semester-I to VI

AND

Whereas, the Management Council in its meeting held on 14th June, 2016 vide item No. 96(B) & 99(B), has considered, accepted the Bachelor of Arts (Three Year Degree Course) in the Faculty of Arts & Social Science Semester Pattern syllabi with draft direction and Scheme of examination of Semester-I to VI

AND

Whereas, the new draft direction and scheme of examination as per Semester Pattern is to be implemented from the Academic Session 2016-17 for B.A. semester- I and onwards which is to be regulated by this direction and as such there is no existence and framing of an Ordinance for the above examination is a time consuming process.

AND

Whereas, the admission of students in the Semester Pattern at B.A. Semester- I and onwards are to be made in the Academic Session 2016-17.

AND

Whereas, ordinance making is a time consuming process, therefore, I, Dr. Pramod G. Yeole, Acting Vice Chancellor Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University, Nagpur in exercise of powers vested under Section 14(8) of the Maharashtra University Act 1994 do hereby issue the following Direction.

AND

1. This Direction may be called "Direction relating to examinations leading to the Bachelor Degree of Arts, Semester Pattern. (Three Year Course).
2. The direction shall come into force from the date of its issue by Hon'ble Vice Chancellor and shall remain in force till the relevant ordinance comes into being in accordance with the provisions of the Act.
3. The duration of the B.A. course shall be of three academic years consisting of six semesters with the University examinations at the end of each semester namely:

a) B.A. Semester I Exam

- b) B.A. Semester II Exam
- c) B.A. Semester III Exam
- d) B.A. Semester IV Exam
- e) B.A. Semester V Exam
- f) B.A. Semester VI Exam

4. The theory examination of Semester-I, II, III, IV, V and VI shall be conducted by the University and shall be held separately at the end of each semester at such places and dates as may be decided and notified by the University and shall be held as per the schedule given in the Table below.

Sr. No.	Name of the examination	Regular Students, Ex And External Students Examination	External Students and Supplementary Students Examination
1	Semester I, III & V	Winter	Summer
2	Semester II, IV & VI	Summer	Winter

ELIGIBILITY TO THE COURSE:

5. Subject to compliance with the provisions of this Direction and of other ordinances in force from time to time, the following persons shall be eligible for admission to the examination:-

- (a) A student who has prosecuted a regular course of study for not less than six month prior to that examination;
- (b) A teacher in an Educational Institution eligible under the provisions of Ordinance No. 18

Provided that in the case of the persons eligible under clauses (b) and External applicant to the examination shall have attended a course of laboratory instructions by obtaining casual admission in a College in the subject in which laboratory work is prescribed. The candidate shall submit a certificate to that effect signed by the Principal of the college.

(c) For external candidate the internal marks shall be assigned in proportionate to the marks scored by the candidate in theory examination conducted by the University.

6. Eligibility of every applicant for admission to B.A, Semester Course shall be:-

A) In case of the B.A. Semester I Examination:-

The candidate should have passed the 12th standard examination of the Maharashtra State Board of Secondary and Higher Secondary Education in the Faculty of Arts or Faculty of Commerce or Faculty of Science, Vocational Stream, Professional Courses or any other 10+2 examination and one of the subject English is compulsory recognized as equivalent thereto in such subjects and with such standards of attainments as may be prescribed.

B) In the case of the B.A. Semester II, III, IV, V and VI, the student should have attended a minimum of 90 days in the respective semester and passed the previous semester examination as per the ordinance no. 10 of ATKT rules.

7. The ATKT rules to admission for B.A. Course Semester, (Theory and Practical as separate passing head and on calculation fraction, if any, shall be ignored) shall be as given in following table:

	Admission to Semester	The student should have attended the Session satisfactorily	Candidate should have passed at least 50% passing heads of the following examinations (Theory and Practical as separate passing head and on calculation fraction if any, shall be ignored)
A	B.A.1 st Semester	Students who have fulfilled the eligibility criteria as mentioned in Section 6(A) and have been admitted to this course in 1 st Semester	-----

B	B.A.2 nd Semester	Students who have been admitted to this course in 2 nd Semester	-----
C	B.A.3 rd Semester	Students who have been admitted to this course in 3 rd Semester	50% of the total head prescribed for Sem I and Sem II Examination
D	B.A.4 th Semester	Students who have been admitted to this course in 4 th Semester	50% of the total head prescribed for Sem I and Sem II Examination and Semester III Appear
E	B.A.5 th Semester	Students who have been admitted to this course in 5 th Semester	a) Should have passes Sem I and Sem II examination And b) 50% of the total head prescribed for Sem III and Sem IV Examination
F	B.A.6 th Semester	Students who have been admitted to this course in 6 th Semester	a) Should have passes Sem I and Sem II , Sem III examination And b) 50% of the total head prescribed for Sem IV and Sem V Examination

- 8) a) Without prejudice to other provisions of Ordinance no. 6 relating to the examination in general, provisions of Para 5, 8, 10 and 31 of the said ordinance shall apply to every student admitted to this course.
- b) The students admitted to this Degree Course shall be governed by the general Ordinances/ Directions of the University which are applicable to all the regular or ex-students. These ordinances include complete as well as relevant provision of Ordinance No. 1, 2, 6, 7-A, 9, 10, 19, 109, ordinance No. 30 of 2006, (amended Ordinance No. 4 of 2006), Direction 9 of 2008, Direction 5 of 2004 wherever applicable accordingly AND Direction/Ordinance of ATKT as well as reassessment/ provisional admission as issued from time to time.
- 9) The fees for the tuition, examination, laboratory and other fees shall be as prescribed by the university from time to time.
- 10) Students can opt following papers for the B.A. Semester I to VI as per the details given below:-

Paper -I	Compulsory English	Compulsory subject	Compulsory
Paper -II	Second Language: Marathi, Hindi, Urdu, Supplementary English, Gujrati, Bengali, Telugu, Sanskrit, French, German, Russian, Persian, Arabic, Pali and Prakrit or Latin	Any one of these languages	Compulsory
Paper –III to V	Marathi Literature, Hindi Literature Urdu Literature, Gujrati Literature, Bengali Literature, Telugu Literature, French Literature, German Literature, Russian Literature Persian Literature, Arabic Literature, Pali and P rakrit Literature, Latin Literature, Sanskrit Literature Communicative English, Functional English, Music, History, Economics, Political Science, Sociology, Philosophy, Psychology, Geography, Home Economics, Dr. Ambedkar Thought, Public Administration Buddhist Studies, Ancient Indian History Culture & Archaeology, Gandhian Thought , Fashion Design.	Any Three from these subjects	Optional

- 11) The five subject offered by the students at semester I level will remain unchanged till the final semester.
- 12) (a) The scope of the subjects shall be as prescribed in the syllabus.

(b) The medium of instruction and examination shall be English, Hindi, Marathi, except for the courses in Languages and Literature.

13) The maximum marks assigned to each paper and minimum marks, an examinee must obtain in order to pass the examination shall be as prescribed in appendices appended with this direction.

14) The practical examination of all semester will be conducted at the end of each semester as indicated in the table given below:

Sr. No.	Name of the examination	Main Examination	Supplementary Examination
1	Semester I, III & V	Winter	Summer
2	Semester II, IV & VI	Summer	Winter

15) The scheme of awarding internal marks shall as per Appendix appended with this Direction.

16) Successful examinees at the B.A. Sem-VI Examination who obtained not less than 60% marks (aggregate of Sem- I, II, III, IV, V and VI Examinations taken together) shall be placed in first division, those obtaining less than 60% but not less than 45% in second Division, and all other successful examinees below 45% in third division.

17) There shall be no classification of successful candidates at Sem- I to Sem-V Examination. The division of the successful candidate shall be declared at the end six semester taking in to consideration the score of all six semesters.

18) An examinee successful in the minimum period prescribed for the examination, obtaining not less than 75% of the maximum marks prescribed in the subject shall be declared to have passed the examination with Distinction at that subject. Distinction shall not be awarded to an examinee availing of the provision of the exemptions and compartments at any of the examination.

19) Provisions of Ordinance No, 7-A relating to the Condonation of Deficiency of Marks for passing an examination and compartment as amended updated vide ordinance No. 45 of 1983 shall apply to the examinations under this Direction.

20) The names of the successful examinee passing the examination as a whole in the minimum prescribed period and securing the grades equivalent to first and second division shall be arranged in order of merit as provided in ordinance 6 relating to examination in general.

21) No candidate shall be admitted to an examination under this direction, if he / she have already passed the same examination of this university or of any other university.

22) Successful examinees at the B.A. Semester I, II, III, IV, V and VI Examinations shall be entitled to receive a Certificate signed by the Controller of Examination of University (COE) and successful examinees at the end of B.A. Semester VI examination shall, on payment of prescribed fees, receive a Degree in the prescribed format, signed by the Vice-Chancellor.

23) The provisions of direction No. 3 of 2007 for the award of grace marks for passing an examination, securing higher grade in subjects(s) as updated from time to time shall apply to the examination under this direction.

24) **Absorption scheme** for failure students of the Annual pattern:

a) While switching over to Semester, the failure students of annual pattern will be given **Five** chances to clear the examination. After availing five chances for clearing the examination as per annual pattern, no examination would be held for annual pattern candidates. The students who fail to clear the examination within the available chances would have to take fresh admission in the semester pattern course.

b) The candidate who have cleared first year annual pattern examination in the subject or are allowed to keep term (ATKT) as per annual pattern shall get admission to semester III directly.

c) The candidate who have cleared second year annual pattern examination in the subject or are allowed to keep term (ATKT) as per annual pattern shall get admission to semester V directly.

d) The candidate of old course (Yearly Pattern) shall be permitted to appear for higher class (Semester III or V) as per the new course (Semester Pattern) examination of the bachelor of Arts programme (Semester Pattern) provided they submit Eligibility Certificate (as per Proforma given below) from the Head of Department/Principal of the College stating that he/she has satisfactorily undergone a course of study.

ELIGIBILITY CERTIFICATE

(For getting admission for Semester III or Semester V of Degree Course)

Name of the Previous Examination _____ Year _____

This is to certify that this Shri / Shrimati / Kumari _____ is eligible

to get the admission for _____ of B.A. Degree Course.

Head of the Department/Principal
Name of the Department/College

Dated ___ / ___ / _____

SEAL

Teaching & Examination Scheme

**Bachelor of Arts Three Year (Six Semester) Degree Course
B.A. (Semester I, II, III, IV, V, VI)**

Subject	Teaching Scheme				Theory						Practical/Internal Assessment	
	Th	Tu	Prac	Total	Time Hrs	Theo Max Marks	Internal Assessment/ Prac. Marks	Total	Min Pass Theory	Min Pass Int. Ass./ Practical	Total Passing Marks	
Compulsory English	04	01*	----	05	3	80	20	100	32	08	40	
Second Languages	04	----	----	04	3	80	20	100	32	08	40	
Optional Except ELT.	05	----	----	05	3	80	20	100	32	08	40	
Eng. Literature	06	----	----	06	3	80	20	100	32	08	40	
Practical Subjects	04	----	01	05	3(Th) 6-8 (Prac)	70	30	100	23	11	----	

***One tutorial period consisting of 20 students per batch for Compulsory English**

27. Guidelines for Internal Assessment, Theory Paper and Practical

Internal Assessment

1. The internal assessment marks shall be awarded by the concerned teacher.
2. The internal assessment shall be completed by the College / University at least 15 days prior to the final examination of each semester. The Marks shall be sent to the University immediately after the Assessment in the prescribed format.
3. General guidelines for Internal Assessment are:
 - a) The internal assessment marks assigned to each theory paper as mentioned in Appendix 1 shall be awarded on the basis of assignments like class test, attendance, home assignments, study tour, visit to educational institutions and research organizations, field work, group discussions or any other innovative practice / activity.
 - b) There shall be one assignment (as described above) per each Theory paper.
 - c) There shall be no separate / extra allotment of work load to the teacher concerned. He/ She shall conduct the internal assessment activity during the regular teaching days / periods as a part of regular teaching activity.
 - d) The concerned teacher / department / college shall keep the record of all the above activities until six months after the declaration of the results of that semester.
 - e) At the beginning of each semester, every teacher / department / college shall inform his / her students unambiguously the method he / she proposes to adopt and the scheme of marking for internal assessment.
 - f) The Teacher shall announce the schedule of activity for internal assessment in advance in consultation with HOD / Principal.

g) Final submission of internal marks to the University shall be before the commencement of the University Theory / Practical examinations whichever is later.

Theory

The scope of the subjects, **paper pattern for theory examination** and **distribution of marks** shall be as prescribed by the Board of Studies of the relevant subject and would be published in the syllabus.

However broad distribution of marks for different subjects in each semester will be as under:

Subject	Theory	Internal Assessment	Practical	Total
Compulsory English	80	20	-----	100
Second Languages	80	20	-----	100
Social Science's Subjects (Optional)	80	20	-----	100
Social Science's Subjects with Practical(Optional)	70	-----	30	100

Practical Examination

1. Each practical carries 30 marks. For the examination, the distribution of the marks shall be as follows:

a. Record / Journal / Internal assessment	: 10 marks – Evaluated by Internal
b. Practical Performance	: 10 marks – Evaluated jointly by External & Internal
c. Viva-voce	: 10 marks - Evaluated by External

NOTE: Practical performance shall be jointly evaluated by the External and Internal Examiner. In case of discrepancy, the External Examiner's decision shall be final.

- Practical exam shall be of 3 to 8 hours duration for one or two days, depending on subject and number of students.
- The Practical Record of every student shall carry a certificate as shown below, duly signed by the teacher-in-charge and the Head of the Department.
- If the student fails to submit his / her certified Practical Record duly signed by the Teacher-In-Charge and the Head of the Department, he / she shall not be allowed to appear for the Practical Examination and no Marks shall be allotted to the student.
- The certificate template shall be as follows:

CERTIFICATE

Name of the college / institution _____
 Name of the Department: _____

This is to certify that this Practical Record contains the bonafide record of the Practical work of Shri / Shrimati / Kumari _____ of M. Sc. _____ Semester _____ during the academic year _____. The candidate has satisfactorily completed the experiments prescribed by Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University for the subject _____

Dated ___/___/_____

Signature of the teacher who taught the examinee

- _____
- _____

Head of the Department

Nagpur:
 Dated :16th June, 2016

Dr. Pramod Yeole
 Acting Vice-Chancellor

**REVISED SYLLABUS PRESCRIBED FOR
M.A. MARATHI (Semester pattern with CBCS)**

**Semester Pattern Scheme of Examination for M.A. in
MARATHI with Choice Based Credit System (To be
implemented from the session 2017-18 onwards)**

The Course of Study and the Scheme of Examination

Year / Sem	Subject	Paper	Title of the Paper	Ins. Hrs / Week	Credit	Maximum Marks		
						CIA	Uni. Exa.	Total
I Year I Sem	Core	1T1	मध्ययुगीन मराठी साहित्याचा इतिहास	4	4	20	80	100
	Core	1T2	साहित्यशास्त्र	4	4	20	80	100
	Core	1T3(A)	कादंबरी	4	4	20	80	100
		1T3(B)	नाटक	4	4	20	80	100
		1T3(C)	कथा	4	4	20	80	100
	Core	1T4(A)	संत ज्ञानेश्वर	4	4	20	80	100
		1T4(B)	व. वा. शरवाडकर	4	4	20	80	100
		1T4(C)	नामदेव ढसाळ	4	4	20	80	100
				32	32			400
I Year II Sem	Core	2T1	आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास	4	4	20	80	100
	Core	2T2	आधुनिक कवता	4	4	20	80	100
	Core	2T3(A)	निबंधवाङ्मय	4	4	20	80	100
		2T3(B)	ललितगद्यप्रकार	4	4	20	80	100
		2T3(C)	वैचारिक साहित्य	4	4	20	80	100
	Core	2T4(A)	साहित्यसमीक्षा	4	4	20	80	100
		2T4(B)	संशोधनशास्त्र	4	4	20	80	100
		2T4(C)	पाश्चात्य साहित्य सद्धांत	4	4	20	80	100
				32	32			400
II Year III Sem	Core	3T1	मध्ययुगीन कवता	4	4	20	80	100
	Core	3T2	मराठीचा भाषक अभ्यास	4	4	20	80	100
	Elective	3T3(A)	ग्रामीण साहित्य	4	4	20	80	100
		3T3(B)	आदिवासी साहित्य	4	4	20	80	100
		3T3(C)	वदर्भातील साहित्याचा अभ्यास	4	4	20	80	100
		3T3(D)	पर्यावरण आणि साहित्य	4	4	20	80	100
	Foundation I	3T4(A)	भाषक व्यवहार आणि	4	4	20	80	100

			कौशल्ये					
		3T4(B)	साहित्य-चळवळी	4	4	20	80	100
		3T4(C)	द लत-आंबेडकरवादी साहित्य	4	4	20	80	100
		3T4(D)	अनुवादित वश्वसाहित्याचा अभ्यास	4	4	20	80	100
				40	40			400
II Year IVSem	Core	4T1	मध्ययुगीन-आधुनिक गद्य	4	4	20	80	100
	Core	4T2	भाषा वज्ञान	4	4	20	80	100
	Elective	4T3(A)	लोकसाहित्य	4	4	20	80	100
		4T3(B)	तौलनिक साहित्याभ्यास	4	4	20	80	100
		4T3(C)	साहित्याचा सामाजिक, सांस्कृतिक अभ्यास	4	4	20	80	100
		4T3(D)	सं वधानमूल्ये आ ण साहित्य	4	4	20	80	100
	Foundation II	4T4(A)	प्रसारमाध्यमे आ ण साहित्यव्यवहार	4	4	20	80	100
		4T4(B)	चत्रपट आ ण साहित्य	4	4	20	80	100
		4T4(C)	स्त्रीवादी साहित्य	4	4	20	80	100
		4T4(D)	अनुवादित भारतीय साहित्याचा अभ्यास	4	4	20	80	100
				40	40			400

Sem	Subject	Papers	Credit	Total Credit	Marks	Total Marks
I, II, III, IV Sem	Core	12	04	48	100	1200
III, IV Sem	Elective	02	04	08	100	200
III, IV Sem	Foundation	02	04	08	100	200
Total		16	--	64	--	1600

राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर वद्यापीठ

एम. ए. मराठी अभ्यासक्रम

श्रेयांक व श्रेणी पद्धतीवर आधारित पुनर्र्चत अभ्यासक्रम

M. A. MARATHI SYLLABUS (C.B.C.S. PATTERN)

एम. ए. (मराठी) भाग 1

सत्र I

Core 1T1 : मध्ययुगीन मराठी साहित्याचा इतिहास

Core 1T2 : साहित्यशास्त्र

Core 1T3(A) : कादंबरी (वशेष वाङ्मयप्रकार)

कंवा

1T3(B) : नाटक (वशेष वाङ्मयप्रकार)

कंवा

1T3(C) : कथा (वशेष वाङ्मयप्रकार)

Core 1T4(A) : संत ज्ञानेश्वर (वशेष ग्रंथकार)

कंवा

1T4(B) : व. वा. शरवाडकर (वशेष ग्रंथकार)

कंवा

1T4(C) : नामदेव ढसाळ (वशेष ग्रंथकार)

सत्र II

Core 2T1 : आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास

Core 2T2 : आधुनिक क वता

Core 2T3(A) : निबंधवाङ्मय

कंवा

2T3(B) : ल लतगद्यप्रकार

- कंवा
2T3(C) : वैचारिक साहित्य
- Core 2T4(A) : साहित्यसमीक्षा
कंवा
2T4(B) : संशोधनशास्त्र
कंवा
2T4(C) : पाश्चात्य साहित्य सद्धांत

एम. ए. (मराठी) भाग 2

सत्र III

- Core 3T1 : मध्ययुगीन क वता
- Core 3T2 : मराठीचा भा षक अभ्यास
- Elective 3T3(A) : ग्रामीण साहित्य
कंवा
3T3(B) : आदिवासी साहित्य
कंवा
3T3(C) : वदर्भातील साहित्याचा अभ्यास
कंवा
3T3(D) : पर्यावरण आ ण साहित्य
- Foundation I 3T4(A) : भा षक व्यवहार आ ण कौशल्ये
कंवा
3T4(B) : साहित्य-चळवळी
कंवा
3T4(C) : द लत-आंबेडकरवादी साहित्य
कंवा
3T4(D) : अनुवादित वश्वसाहित्याचा अभ्यास

सत्र IV

- Core 4T1** : मध्ययुगीन-आधुनिक गद्य
- Core 4T2** : भाषा वज्ञान
- Elective 4T3(A)** : लोकसाहित्य
कंवा
- 4T3(B)** : तौलनिक साहित्याभ्यास
कंवा
- 4T3(C)** : साहित्याचा सामाजिक, सांस्कृतिक अभ्यास
कंवा
- 4T3(D)** : संवधानमूल्ये आणि साहित्य
- Foundation II 4T4(A)** : प्रसारमाध्यमे आणि साहित्यव्यवहार
कंवा
- 4T4(B)** : चित्रपट आणि साहित्य
कंवा
- 4T4(C)** : स्त्रीवादी साहित्य
कंवा
- 4T4(D)** : अनुवादित भारतीय साहित्याचा अभ्यास

एम. ए. (मराठी) भाग 1

सत्र I

1T1 : मध्ययुगीन मराठी साहित्याचा इतिहास

घटक -1

साहित्येतिहास : संकल्पना व स्वरूप

मराठी भाषा, साहित्य व महाराष्ट्र संस्कृती : प्रारंभकालीन जडणघडण
मध्ययुगीन मराठी साहित्याची सामाजिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी
मध्ययुगीन मराठी साहित्य : प्रेरणा व अंतरंग

घटक – 2

मध्ययुगीन मराठी पद्य : नि र्मती व स्वरूप
मध्ययुगीन मराठी गद्य : नि र्मती व स्वरूप
मध्ययुगीन व वध पंथ - संप्रदाय आ ण त्यांचे वाङ्मयीन कार्य
व वध धर्मीयांनी केलेली मध्ययुगीन काळातील वाङ्मयनि र्मती

घटक – 3

मराठी संतसाहित्य – स्वरूप व अंतरंग
मध्ययुगीन संतसाहित्याची जडणघडण
मराठी पं डती साहित्य –स्वरूप व अंतरंग
मध्ययुगीन पं डती साहित्याची जडणघडण
मध्ययुगीन मराठी साहित्याची व वध प्रसारमाध्यमे

घटक – 4

मराठी शाहिरी वाङ्मय : स्वरूप व अंतरंग
मराठी शाहिरी वाङ्मयाची जडणघडण
मराठी बखर वाङ्मय : स्वरूप व अंतरंग
मराठी बखर वाङ्मयाचा व प्रमुख बखरींचा स्थूल परिचय
संदर्भ ग्रंथ :

१. महाराष्ट्र सारस्वत (खंड १ व खंड २) व. ल. भावे, शं. गो. तुळपुळे
२. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : खंड १ ते ७ अ. ना. देशपांडे
३. प्राचीन वाङ्मयकोश : प्राचीन खंड मराठी वभाग, नागपूर वद्यापीठ, नागपूर
४. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : खंड १, २, ३ महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
५. महाराष्ट्रातील पाच संप्रदाय पं. रा. जोशी
६. प्राचीन मराठी गद्य : प्रेरणा आ ण परंपरा श्री. रं. कुलकर्णी
७. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप ह. श्री. शेणोलीकर
८. महानुभाव संशोधन व. भ. कोलते
९. नाथसंप्रदाय म. रा. जोशी

१०. महानुभाव पंथ आ ण त्याचे वाङ्मय शं. गो. तुळपुळे
११. मराठी भाषेचे मूळ वश्वनाथ खैरे
१२. यादवकालीन महाराष्ट्र मु. ग. पानसे
१३. संतवाङ्मयाची सामाजित फलश्रुती गं. बा. सरदार
१४. मराठी साहित्याचे आदिबंध उषा देशमुख
१५. वारकरी पंथ- उदय आ ण वकास भा. पं. बहिरट, अ. ज्ञा. भालेराव
१६. पाच भक्तिसंप्रदाय र. रा. गोसावी
१७. युगप्रवर्तक संत : तुकाराम-रामदास संपा. शरयू तायवाडे आ ण इतर
१८. महाराष्ट्र संस्कृतीची जडणघडण ह. श्री. शेणोलीकर, देशपांडे
१९. संत कवयित्री इंदूमती शेवडे
२०. प्राचीन मराठी जैन साहित्य सुभाषचंद्र अक्कोडे
२१. मराठी वीरशैव साहित्य सुधाकर मोगलेवार
२२. नागेश संप्रदाय यू. म. पठाण
२३. मुसलमानांची जुनी मराठी क वता अ. का. प्रयोळकर
२४. मुसलमान मराठी संतकवी रा. चं. ढेरे
२५. मराठी वाङ्मया भरुचीचे वहंगमावलोकन रा. श्री. जोग
२६. वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना संपा. द. दि. पुंडे
२७. मराठी संशोधन मंडळातील सूक्ष्मपटांची सूची व. बा. प्रभुदेसाई
२८. संतसाहित्य आ ण लोकसाहित्य : काही अनुबंध रा. चं. ढेरे
२९. सातीग्रंथ : स्वरूप आ ण समीक्षा कृ. पं. देशपांडे
३०. पं इत कवी के. ना. वाटवे
३१. बखर वाङ्मय : उद्गम आ ण वकास बापूजी संकपाळ
३२. संत, पंत व तंत श्री. म. माटे
३३. प्राचीन मराठी क वपंचक द. सी. पंगू
३४. मराठी बखर गद्य संपा. गं. ब. ग्रामोपाध्ये
३५. मन्हाटी लावणी म. वा. धोंड
३६. ख्रिस्ती मराठी वाङ्मय गंगाधर मोरजे
३७. प्राचीन महाराष्ट्र : सातवाहनपर्व श्री. व्यं. केतकर
३८. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : खंड १, २, ३ ल. रा. पांगारकर
३९. मराठी वाङ्मयाचा ववेचक इतिहास : प्राचीन प्र. न. जोशी
४०. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास ल. रा. न सराबादकर

४१. दत्त संप्रदायाचा इतिहास	रा. चं. ढेरे
४२. नाथ संप्रदायाचा इतिहास	रा. चं. ढेरे
४३. महानुभाव साहित्य शोधसंचार	अ वनाश आवलगावकर
४४. मराठी शाहिरी पोवाडा	वश्वनाथ शंदे
४५. मराठी बखरवाङ्मय	र. व. हेरवाडकर
४६. मराठी लावणी वाङ्मय	गंगाधर मोरजे
४७. प्राचीन साहित्याचे अंतरंग	व. भ. कोलते
४८. संत साहित्य दर्शन	उषा देशमुख
४९. सद्ध परंपरा आ ण महाराष्ट्रातील संत	डॉ. म. रा. जोशी
५०. संतसाहित्याचे बीजप्रवाह	सतीश बडवे
५१. संतसंगम	अलका इंदापवार
५२. महानुभावांची अक्षरलेणी	संपा. राजेंद्र वाटाणे, रेखा जगनाळे

1T2 : साहित्यशास्त्र

घटक - 1

साहित्यशास्त्र : संकल्पना व स्थूल स्वरूप

ल लत व ल लतेतर साहित्य

साहित्याचे घटक

साहित्याचे प्रयोजन

साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया

घटक - 2

भारतीय साहित्यशास्त्र : भारतीय व मराठी साहित्यमीमांसकांच्या संदर्भात उगम व जडणघडणीचा स्थूल परामर्श

शब्दशक्ती : प्रकार व स्वरूप

अलंकार वचार : स्वरूप व अंतरंग

रस वचार : व वध उपपत्ती, स्वरूप व अंतरंग

घटक - 3

ध्वनी वचार : स्वरूप व अंतरंग

रीती वचार : स्वरूप व अंतरंग

वक्रोक्ती वचार : स्वरूप व अंतरंग

औ चत्य वचार : स्वरूप व अंतरंग

घटक – 4

बा. सी. मर्ढेकर यांचा साहित्य वचार व त्यांचे साहित्य सद्धांत

शरच्चंद्र मुक्तिबोध यांचा मानुषता सद्धांत

रा. भा. पाटणकर यांचा द् वधुवात्मकतेचा सद्धांत

द. ग. गोडसे यांचा पोत वचार

भालचंद्र नेमाडे यांचा देशीयतेचा वचार

संदर्भ ग्रंथ

१. भारतीय साहित्यशास्त्र ग. त्र्यं. देशपांडे
२. रसभाव वचार र. पं. कंगले
३. रसचर्चा पद्माकर दादेगावकर
४. सौंदर्यमीमांसा रा. भा. पाटणकर
५. पोत द. ग. गोडसे
६. सृष्टी, सौंदर्य आ ण साहित्यमूल्य शरच्चंद्र मुक्तिबोध
७. सौंदर्य आ ण साहित्य बा. सी. मर्ढेकर
८. वाङ्मयीन महात्मता बा. सी. मर्ढेकर
९. टीका ववेक श्री. के. क्षीरसागर
१०. सौंदर्य वचार संपा. मुंबई मराठी साहित्य संघ
११. आधुनिक मराठी साहित्य समीक्षा व रस सद्धांत लक्ष्मणशास्त्री जोशी
१२. काव्यशास्त्रप्रदीप स. रा. गाडगीळ
१३. रससूत्र नरहर कुरुंदकर
१४. प्राचीन काव्यशास्त्र र. पं. कंगले
१५. रसभाव वचार र. पं. कंगले
१६. भारतीय साहित्यशास्त्र राम कापसे
१७. भारतीय काव्यशास्त्राची उत्क्रांती वा. के. लेले
१८. नवे साहित्यशास्त्र यशवंत मनोहर
१९. साहित्य वचार दि. के. बेडेकर
२०. टीकास्वयंवर भालचंद्र नेमाडे

२१.साहित्यशास्त्र : स्वरूप आ ण समीक्षा वसंत पाटणकर
२२.बुद्धवादी सौंदर्यशास्त्र यशवंत मनोहर

1T3(A) : कादंबरी (वशेष वाङ्मयप्रकार)

घटक – 1

कादंबरी वाङ्मयप्रकार : संकल्पना व स्वरूप
कादंबरीचे घटक
कादंबरी : आशयतत्त्वे व अ भव्यवित्तरूप
मराठी कादंबरीची ऐतिहासक जडणघडण

घटक -2

यमुनापर्यटन – बाबा पदमनजी
मी – ह. ना. आपटे

घटक – 3

रणांगण – वश्राम बेडेकर
कोसला - भालचंद्र नेमाडे

घटक – 4

भूमी – आशा बगे
पांढर – रवींद्र शोभणे

संदर्भ ग्रंथ

१.साहित्य : अध्यापन आ ण प्रकार संपा. श्री. पु. भागवत आ ण इतर
२.कादंबरी ल. ग. जोग
३.कादंबरी आ ण मराठी कादंबरी उषा हस्तक
४.गेल्या अर्धशतकातील मराठी कादंबरी संपा. वलास खोले
५.मराठी कादंबरीचा इतिहास चंद्रकांत बांदिवडेकर

६.कादंबरी समीक्षा	श्री. मा. कुळकर्णी
७.मराठी कादंबरी : पहिले शतक	कुसुमावती देशपांडे
८.मराठी कादंबरी : तंत्र आ ण वकास	प्र. वा. बापट, ना. वा. गोडबोले
९.कादंबरी : एक साहित्यप्रकार	हरिशचंद्र थोरात
१०.धार आ ण काठ	नरहर कुंढकर
११.मराठी कादंबरी : आस्वादयात्रा	संपा. वजया राजाध्यक्ष
१२.टीकास्वयंवर	भालचंद्र नेमाडे
१३.कादंबरी वषयी	हरिशचंद्र थोरात
१४.मराठी नवकादंबरी	वलास सारंग
१५.मराठी कादंबरीतील नैतिकता	कशोर सानप
१६.मराठी कादंबरीची समाजशास्त्रीय समीक्षा	रवींद्र ठाकूर
१७.कादंबरीसंवाद	पं डत टापरे
१८.मराठी कादंबरी : आस्वादयात्रा	संपा. वजया राजाध्यक्ष
१९.मराठी कादंबरीचा इतिहास	चंद्रकांत बांदिवडेकर
२०.कादंबरी : स्वरूप आ ण समीक्षा	द. भ. कुळकर्णी
२१.साहित्याचे मानदंड	गंगाधर गाडगीळ
२२.आजची कादंबरी : नोंदी आ ण निरीक्षणे	रंगनाथ पठारे
२३.कादंबरी : वास्तव आ ण कल्पित (अक्षरयात्रा २००९-१०)	संपा. दादा गोरे
२४.तत्त्वज्ञानात्मक मराठी कादंबरी	पद्माकर तामगाडगे

कंवा

1T3(B) : नाटक (वशेष वाङ्मयप्रकार)

घटक -1

नाटक वाङ्मयप्रकार : संकल्पना व स्वरूप

नाटक : संहितामूल्य व प्रयोगमूल्य

नाटकाचे घटक

मराठी नाटकांची ऐतिहासिक जडणघडण

घटक -2

तृतीय रत्न - जोतीराव फुले
संगीत शारदा – गो वंद बल्हाळ देवल

घटक -3

घराबाहेर – प्र. के. अत्रे
इथे ओशाळला मृत्यू – वसंत कानेटकर

घटक – 4

वाडा चरेबंदी – महेश एलकुंचवार
करवंत – प्रेमानंद गजवी

संदर्भ ग्रंथ

- १.साहित्य : अध्यापन आ ण प्रकार संपा. श्री. पु. भागवत आ ण इतर
- २.आजचे नाटककार संपा. दत्तात्रेय पुंडे, स्नेहल तावरे
- ३.द लत रंगभूमी भालचंद्र फडके
- ४.नाटक : एक चंतन वसंत कानेटकर
- ५.कालचे नाटककार मु. श्री. कानडे
- ६.नाट्य वमर्श के. नारायण काळे
- ७.मराठी रंगभूमी : घटना आ ण परंपरा के. नारायण काळे
- ८.नाट्यस्वगत : स्वगत आ ण समीक्षा शकुंतला खोत
- ९.प्रयोगक्षम मराठी नाटके संपा. मु. श्री. कानडे
- १०.मराठी नाटक आ ण रंगभूमी : पहिले शतक (१८४३-१९४३) व. भा. देशपांडे
- ११.मराठी नाट्यलेखनतंत्राची वाटचाल अर वंद वामन कुळकर्णी
- १२.मराठी नाट्यसमीक्षेचा वकास चंद्रकांत धांडे
- १३.मराठीचे नाट्यतंत्र मो. द. ब्रम्हे
- १४.शोकनाट्याचे साहित्यरूप सदा कऱ्हाडे
- १५.शोकांतिकेचा उदय वलास खोले
- १६.सुखात्मिकेचे स्वरूप गोकाककर व दुंडगेकर
- १७.मराठी नाट्यपद : स्वरूप आ ण समीक्षा अ. द. वेलणकर
- १८.आगळीवेगळी नाट्यरूपे रा. ग. जाधव
- १९.रंग वमर्श नरहर कुरुंदकर

२०.समकालीन मराठी रंगभूमी	संपा. राजेंद्र नाईकवाडे, राजन जायस्वाल
२१.संगीत सौभद्र : घटना आ ण स्वरूप	संपा. व. दि. कुळकर्णी
२२.तृतीय रत्न	संपा. मदन कुलकर्णी
२३.महात्मा फुले : शोधाच्या नव्या वाटा	संपा. हरी नरके
२४.तंजावरचे राजे भोसले : साहित्य आ ण समीक्षा	ईश्वर सोमनाथे
२५.मराठी नाट्यकोश	संपा. व. भा. देशपांडे
२६.मराठी नाटक आ ण रंगभूमी(स्वातंत्र्योत्तर काळ)	व. भा. देशपांडे
२७.अश्रूंची झाली फुले - आकलन आ ण आस्वाद	डॉ. कल्पना बोरकर आ ण इतर
२८. वदर्भातील रंगकर्मी	प्रतिभा कुळकर्णी
२९. वदर्भातील नाटककार	प्रतिभा कुळकर्णी

कंवा

1T3(C) : कथा (वशेष वाङ्मयप्रकार)

घटक -1

कथा वाङ्मयप्रकार : संकल्पना व स्वरूप

कथेचे घटक

कथेचे आशयतत्त्व व अ भव्यक्तिरूप

मराठी कथेची ऐतिहासक जडणघडण

घटक -2

तलावातील चांदणे : गंगाधर गाडगीळ

काजळमाया : जी. ए. कुळकर्णी

घटक -3

जेव्हा मी जात चोरली होती : बाबूराव बागुल

काळ्या सूर्याखालच्या गोष्टी (निवडक कमल देसाई) : संपा. संजय आर्वीकर

घटक - 4

फनिक्सच्या राखेतून उठला मोर : जयंत पवार

आलोक : आसाराम लोमटे

संदर्भ ग्रंथ

- १.साहित्य : अध्यापन आ ण प्रकार संपा. श्री. पु. भागवत आ ण इतर
- २.मराठी कथासाहित्य म. ना. अदवंत
- ३.मराठीतील काही कथाकार म. ना. अदवंत
- ४.मराठी कथा : स्वरूप व आस्वाद दा. व. कुळकर्णी
- ५.मराठी कथा : उद्गम आ ण वकास इंदुमती शेवडे
- ६.मराठीतील कथारूपे रा. ग. जाधव
- ७.मराठीतील कथनरूपे वसंत आबाजी डहाके
- ८.कथा : संकल्पना आ ण समीक्षा सुधा जोशी
- ९.मराठी द लत कथा अ वनाश डोळस
- १०.द लत कथा : उद्गम आ ण वकास प्रकाश खरात
- ११.द लत कथा : निर्मती आ ण समीक्षा छाया निकम
- १२.ग्रामीण कथा : स्वरूप आ ण वकास वासुदेव मुलाटे
- १३.जी. ए. कुलकर्णीच्या कथा : एक अन्वयार्थ धों. व. देशपांडे
- १४.जीएंच्या महाकथा द. भ. कुळकर्णी
- १५.जी. ए. जीवनदृष्टी आ ण प्रतिमासृष्टी स. त्र्यं. कुल्ली
- १६.लघुकथा शं. ह. देशपांडे
- १७.लघुकथालेखन : मंत्र आ ण तंत्र ना. सी. फडके
- १८.सहा कथाकार संपा. भालचंद्र फडके
- १९.स्त्रियांची नवकथा : वाटा आ ण वळणे मंगला वरखेडे
- २०.स्त्रियांचे कथालेखन संपा. अरुणा ढेरे

1T4(A) : संत ज्ञानेश्वर (वशेष ग्रंथकार)

घटक -1

वशेष ग्रंथकाराचा अभ्यास : संकल्पना व स्वरूप
लेखकाचे व्यक्तिमत्व व साहित्यनिर्मती :परस्परसंबंध
यादवकालीन महाराष्ट्रीय सामाजिक, सांस्कृतिक व धार्मिक पर्यावरण

संत ज्ञानेश्वर यांचे जीवनचरित्र व व्यक्तित्वाची जडणघडण

घटक -2

ज्ञानेश्वरी – अध्याय पहिला (शासकीय राजवाडे प्रत)

ज्ञानेश्वरी –अध्याय अठरावा (शासकीय राजवाडे प्रत)

घटक -3

चांगदेव पासष्टी

अमृतानुभव

घटक -4

हरिपाठ

ज्ञानेश्वरांचे अभंग

संदर्भ ग्रंथ

- १.श्रीज्ञानदेव : चरित्रात्मक निबंध मा. दा. आळतेकर
- २.ज्ञानेश्वरी : अंतरंग अनु. कृ. वे. गर्जेद्रगडकर
- ३.श्रीज्ञानदेव : चरित्र ग्रंथ व तत्त्वज्ञान शं. वा. दांडेकर
- ४.ज्ञानदेव आ ण नामदेव शं. दा. पेंडसे
- ५.ज्ञानदेव आ ण ज्ञानदेवी संपा. रा. चं. ढेरे
- ६.मराठी क वता : जुनी आ ण नवी वा. ल. कुळकर्णी
- ७.ज्ञानेश्वरांचे तत्त्वज्ञान शं. दा. पेंडसे
- ८.ज्ञानेश्वर चरित्र आ ण संशोधन रा. ग हर्षे
- ९.श्रीज्ञानदेवदर्शन संपा. ब. स. येरकुंटवार
- १०.ज्ञानेश्वरी-प्रबोध संपा. शंकर अभ्यंकर
- ११.ज्ञानेश्वरी : स्वरूप, तत्त्वज्ञान आ ण काव्य म. वा. धोंड
- १२.श्रीज्ञानेश्वरदर्शन : भाग १ व भाग २ संपा. न. बा. देशमुख
- १३.ज्ञानदेवांचे व्यक्तिमत्व सुशीला पाटील
- १४.ज्ञानेश्वरीतील शकवण श्री. मा. कुळकर्णी
- १५.ज्ञानेश्वरांचे श्रोतृसंवाद द. भ. कुळकर्णी
- १६.ज्ञानदेवांचे व्यक्तिमत्व सुशीला पाटील

१७.ज्ञानेश्वरीतील शकवण	श्री. मा. कुळकर्णी
१८.ज्ञानेश्वरांचे श्रोतृसंवाद	द. भ. कुळकर्णी
१९.ज्ञानेश्वरांची जीवननिष्ठा	गं. बा. सरदार
२०.आठव ज्ञानदेवांचा, ज्ञानदेवीचा	यू. म. पठाण

कंवा

1T4(B) : व. वा. शरवाडकर (वशेष ग्रंथकार)

घटक – 1

वशेष ग्रंथकाराचा अभ्यास : संकल्पना व स्वरूप

लेखकाचे व्यक्तिमत्व व साहित्यनिर्मती : परस्परसंबंध

स्वातंत्र्यकालीन व स्वातंत्र्योत्तर काळातील महाराष्ट्रीय सामाजिक, सांस्कृतिक व धार्मिक पर्यावरण

व. वा. शरवाडकर यांचे जीवनचरित्र व व्यक्तित्वाची जडणघडण

घटक – 2

वशाखा (क वतासंग्रह)

प्रवासी पक्षी (क वतासंग्रह)

घटक -3

नटसम्राट (नाटक)

जान्हवी (कादंबरी)

घटक – 4

कुसुमाग्रजांच्या बारा कथा (कुसुमाग्रज) संपा. बा. वा. दातार

वराम चन्हे (ल लतनिबंध)

संदर्भ ग्रंथ

१.कुसुमाग्रजांची नाटके

शोभना देशमुख

२.क वता कुसुमाग्रजांची

अक्षयकुमार काळे

३.कुसुमाग्रज : साहित्य समीक्षा

संपा. ग. व. अकोलकर, बा. वा. दातार

४.गर्जा जयजयकार : एक जागरण

संपा. उषा देशमुख

५.नटसम्राट समीक्षा	संपा. गो. तु. पाटील
६.कुसुमाग्रज : साहित्यदर्शन	उषा देशमुख
७ व. वा. शरवाडकरांची नाट्यसृष्टी	वशाखा संजय कांबळे
८.कुसुमाग्रजांच्या क वतेचा उगम आ ण वकास	द. दि. पुंडे
९.कुसुमाग्रज शरवाडकर : एक शोध	द. दि. पुंडे
१०.कुसुमाग्रज गौरव	माधव गडकरी
११.तो प्रवास सुंदर होता	के. रं. शरवाडकर
१२.वाटेवरच्या सावल्या	व. वा. शरवाडकर
१३.प्रद क्षणा खंड १, २	संपा. अनिरुद्ध कुळकर्णी, कॉन्टिनेंटल
१४.प्रकाश साहित्यसंस्कृतीच्या प्रकाशवाटा	यशवंत मनोहर
१६.अर्वाचीन मराठी काव्यदर्शन	अक्षयकुमार काळे
१७.मराठी नाटक : नव्या दिशा नवी वळणे	तारा भवाळकर
१८.लघुनिबंध ते मुक्तगद्य	संपा. व. शं चौगुले

कंवा

1T4(C) : विशेष ग्रंथकार : नामदेव ढसाळ

घटक – 1

विशेष ग्रंथकाराचा अभ्यास : संकल्पना व स्वरूप

लेखकाचे व्यक्तिमत्त्व व साहित्यनिर्मिती : परस्परसंबंध

साठोत्तरी कालखंडातील महाराष्ट्रीय सामाजिक, सांस्कृतिक व धार्मिक पर्यावरण

नामदेव ढसाळ यांचे जीवनचरित्र व व्यक्तित्वाची जडणघडण

घटक – 2

गोल पठा (क वतासंग्रह)

मी मारले सूर्याच्या रथाचे सात घोडे (क वतासंग्रह)

घटक -3

हाडकी हाडवळा (कादंबरी)

निगेटिव्ह स्पेस (कादंबरी)

घटक – 4

आंधळे शतक (वैचारिक)

सर्व काही समष्टीसाठी (वैचारिक)

संदर्भ ग्रंथ

- १.मी भयंकराच्या दरवाज्यात उभा आहे (नामदेव ढसाळ यांची क वता) संपा – प्रज्ञा पवार
२. चंध्यांची देवी आ ण इतर क वता (नामदेव ढसाळ यांची क वता) संपा. प्रभा गणोरकर
- ३.द लत क वता व द लत क वतेचे सौंदर्यशास्त्र म. सु. पाटील
- ४.क वतारती वजया राजाध्यक्ष
- ५.काव्यप्रतीती वसंत आबाजी डहाके
- ६.लघुपत्रिकेतील क वता कशोर सानप
- ७.द लत क वता : नवे प्रवाह महेंद्र भवरे
- ८.मराठी क वता : नवी वळणे प्रकाश केजकर देशपांडे
- ९.नामदेव ढसाळांची क वता : स्वरूप आ ण आकलन वलास तायडे
- १०.अनुष्ठुभ – नामदेव ढसाळ वशेषांक (जुलै-ऑगस्ट १९९७) संपा. सतीश काळसेकर, प्रज्ञा लोखंडे
- ११.युगवाणी –नामदेव ढसाळ वशेषांक (जाने-जून २०१४) संपा. अजय देशपांडे
- १२.द लत साहित्य : वेदना आ ण वद्रोह भालचंद्र फडके
- १३.निळी पहाट रा. ग. जाधव
- १४.आंबेडकरवादी मराठी साहित्य यशवंत मनोहर
- १५.द लत कादंबरीची अ भनव वाटचाल सुशीला ढगे
- १६.द लत कादंबरी नंदा मेश्राम
- १७.गेल्या अर्धशतकातील मराठी कादंबरी संपा. वलास खोले

सत्र II

2T1 : आधुनिक मराठी साहित्याचा इतिहास

घटक - 1

आधुनिक मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी

अव्वल इंग्रजी कालखंडातील राजकीय- सामाजिक-सांस्कृतिक स्थित्यंतरांचा मराठी साहित्यावरील प्रभाव

अव्वल इंग्रजी कालखंडातील आधुनिक मराठी साहित्याची निर्मिती प्रक्रिया

अव्वल इंग्रजी कालखंडातील मराठी साहित्य : स्वरूप व आशयसूत्रे

अव्वल इंग्रजी कालखंडातील महाराष्ट्रीय प्रबोधनपर्व आणि आधुनिक मराठी साहित्याची जडणघडण

घटक -2

मराठी नियतकालिके व त्यातील वाङ्मयाचे स्वरूप

मराठी निबंधवाङ्मय : स्वातंत्र्यपूर्व व स्वातंत्र्योत्तर मराठी निबंधवाङ्मयाचा व वध टप्प्यांतील इतिहास

मराठी निबंधवाङ्मयाचे प्रकार व त्यांची जडणघडण

मराठी कवता : स्वातंत्र्यपूर्व व स्वातंत्र्योत्तर मराठी कवतेचा स्थूल इतिहास

मराठी कवतेतील व वध प्रवृत्ती व प्रवाहांची जडणघडण

घटक -3

मराठी कादंबरी : स्वातंत्र्यपूर्व व स्वातंत्र्योत्तर मराठी कादंबरीचा स्थूल इतिहास

मराठी कादंबरीतील व वध प्रवृत्ती व प्रवाहांची जडणघडण

मराठी नाटक : स्वातंत्र्यपूर्व व स्वातंत्र्योत्तर मराठी नाटकांचा स्थूल इतिहास

मराठी नाटकातील व वध प्रवृत्ती व प्रवाहांची जडणघडण

मराठी कथा : स्वातंत्र्यपूर्व व स्वातंत्र्योत्तर मराठी कथेचा स्थूल इतिहास

मराठी कवतेतील व वध प्रवृत्ती व प्रवाहांची जडणघडण

घटक -4

गांधीवादी मराठी साहित्य : स्थूल इतिहास

मार्क्सवादी मराठी साहित्य : स्थूल इतिहास

आंबेडकरवादी मराठी साहित्य : स्थूल इतिहास

स्त्रीवादी मराठी साहित्य : स्थूल इतिहास

ग्रामीण मराठी साहित्य : स्थूल इतिहास

आदिवासी मराठी साहित्य : स्थूल इतिहास

संदर्भ ग्रंथ

- १.आधुनिक मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी गो. म. कुळकर्णी
२. मराठी गद्याची पूर्वपीठिका गं. बा. सरदार
- ३.आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : खंड १, २ अ. ना. देशपांडे
- ४.आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : खंड ४, ५, ६ महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
- ५.प्रद क्षणा : खंड १,२ कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे
- ६.मराठी साहित्य : प्रेरणा व स्वरूप संपा. गो. मा. पवार, म. द. हातकणंगलेकर
- ७.मराठी कथा : उद्गम आ ण विकास इंदुमती शेवडे
- ८.मराठी वाङ्मयाचा ववेचक इतिहास : अर्वाचीन काल प्र. न. जोशी
- ९.मराठी कादंबरी : पहिले शतक कुसुमावती देशपांडे
- १०.मराठी क वता : स्वरूप आ ण ववेचन नि शकांत ठकार
- ११.अर्वाचीन मराठी काव्यदर्शन अक्षयकुमार काळे
- १२.माक्सवाद आ ण मराठी साहित्य व. स. जोग
- १३.मराठी वृत्तपत्रांचा इतिहास रा. के. लेले
- १४.मराठी वाङ्मयाचा अ भनव इतिहास संपा. गं. दे. खानोलकर
- १५.स्वातंत्र्योत्तर मराठी क वता संपा. सुषमा करोगल
- १६.वाङ्मयेतिहासाची कल्पना संपा. द. दि. पुंडे
- १७.अर्वाचीन मराठी वाङ्मयसेवक : भाग १ ते ७ संपा. गं. दे. खानोलकर
- १८.अर्वाचीन मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी सदा कऱ्हाडे
- १९.मराठी भाषा आ ण साहित्य व. भा. देशपांडे, स्नेहल तावरे
- २०.मराठी प्रादे शक कादंबरी : तंत्र आ ण स्वरूप मदन कुळकर्णी
- २१.आंबेडकरवादी मराठी साहित्य यशवंत मनोहर
- २२.माक्सवाद आ ण मराठी साहित्य व. स. जोग
- २३.गांधीवाद आ ण मराठी साहित्य गो. म. कुळकर्णी
- २४.स्त्रीवाद आ ण मराठी साहित्य वंदना महाजन
- २५.द लत साहित्य : वेदना आ ण वद्रोह भालचंद्र फडके
- २६.द लत साहित्य : सद्धांत आ ण स्वरूप यशवंत मनोहर
- २७.आजचे मराठी साहित्य संपा. आशा सावदेकर आ ण इतर
- २८.मराठी टीका संपा. वसंत दावतर
- २९.नवसमीक्षा : काही वचारप्रवाह संपा. गो. म. कुलकर्णी

- ३०.मराठी साहित्य : इतिहास आ ण संस्कृती वसंत आबाजी डहाके
 ३१.समीक्षेतील नव्या संकल्पना संपा. मनोहर जाधव
 ३२.समकालीन मराठी साहित्य : प्रवृत्ती आ ण प्रवाह संपा. मदन धनकर आ ण इतर
 ३३.मराठी वाङ्मय : स्वातंत्र्योत्तर संदर्भ रा. ग. जाधव
 ३४.नववाङ्मयीन प्रवृत्ती व प्रमेये रा. ग. जाधव
 ३५.मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी सदा कऱ्हाडे
 ३६.निवडक युगवाणी : भाग १, भाग २ संपा. वामन तेलंग
 ३७.जागतिकीकरण, समाज आ ण मराठी साहित्य संपा. रवींद्र शोभणे
 ३८.नव्वदोतर मराठी साहित्य चंतन पद्माकर तामगाडगे
-

2T2 : आधुनिक क वता

घटक -1

आधुनिक मराठी क वता : निर्मती व स्वरूप
 आधुनिक मराठी क वतेतील प्रमुख आशयसूत्रे
 आधुनिक मराठी क वतेचे अभ्यक्तिरूप
 आधुनिक मराठी क वतेचे महत्त्वपूर्ण टप्पे व आधुनिक क वतेची ऐतिहासिक जडणघडण

घटक -2

हरपले श्रेय (केशवसुतांची निवडक क वता) : संपादक – रा. श्री. जोग
 फुलराणी (बालकवीची क वता) : संपादक – कुसुमाग्रज, रा. शं. वाळंबे

घटक -3

मर्ढेकरांची क वता : बा. सी. मर्ढेकर
 ग्रामगीता (अध्याय १०, ३९, ४०) : राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज

घटक – 4

स्वातंत्र्योत्तर मराठी क वता (१९६१-८०) : संपादक – तु. शं. कुळकर्णी
 उत्थानगुंफा : यशवंत मनोहर

संदर्भ ग्रंथ

- १.क वता : संकल्पना, निर्मती आ ण समीक्षा वसंत पाटणकर
 २.काही अर्वाचीन कवी : जा णवा आ ण शैली सुधीर रसाळ
 ३.क वता आ ण र सकता रा. ग. जाधव
 ४.क वतेची रसतीर्थ नि शकांत मरजकर
 ५.अर्वाचीन मराठी काव्यदर्शन अक्षयकुमार काळे
 ६.द लत क वता म. सु. पाटील
 ७.मराठी क वता आ ण आधुनिकता यशवंत मनोहर
 ८.मराठी क वता : स्वरूप आ ण ववेचन नि शकांत ठकार
 ९.साठोतरी मराठी क वता व कवी रा. ग. जाधव
 १०.बालकवींची क वता : एक रसास्वाद वा. पु. गंडे
 ११.स्वातंत्र्योत्तर मराठी क वता संपा. सुषमा करोगल
 १२.क वता आ ण प्रतिमा सुधीर रसाळ
 १३.रसग्रहण : कला आ ण स्वरूप गो. म. कुलकर्णी
 १४.मराठी काव्याचे मानदंड : भाग १ व २ स. रा. गाडगीळ
 १५.गीतकाव्य वसंत दावतर
 १६.दोन परंपरा द. भ. कुळकर्णी
 १७.क वते वषयी संपा. वसंत आबाजी डहाके
 १८.केशवसुत समीक्षा संपा. नाडकर्णी आ ण इतर
 १९.गो वंदाग्रज समीक्षा अक्षयकुमार काळे
 २०.बालकवींचे काव्य वश्व म. सु. पाटील
 २१. बालकवींची क वता : तीन संदर्भ रमेश तेंडुलकर
 २२.मर्ढेकरांची क वता : एक अभ्यास धों. व. देशपांडे
 २३.मर्ढेकरांची क वता :आकलन, आस्वाद आ ण च कत्सा अक्षयकुमार काळे
 २४.मर्ढेकरांची क वता : स्वरूप आ ण संदर्भ -खंड १ व २ वजया राजाध्यक्ष
 २५.तरीही येतो वास फुलांना म. वा. धोंड
 २६.उत्थानगुंफा : आकलनाचे आलेख संपा. अरुणा देशमुख
 २७.अर्वाचीन मराठी काव्यमीमांसा संपा. राजेंद्र नाईकवाडे आ ण इतर
 २८.राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज : व्यक्ती आ ण वाङ्मय संपा. अक्षयकुमार काळे
 २९.मराठी क वता : परंपरा आ ण दर्शन संपा. रवींद्र शोभणे

2T3(A) : निबंधवाङ्मय

घटक - 1

निबंध : संकल्पना, स्वरूप व घटकतत्त्वे

ल लत निबंध व वैचारिक निबंध : वर्गीकरणाची तत्त्वे

ल लत निबंधाची वाटचाल

वैचारिक निबंधाची वाटचाल

घटक -2

लोकहितवादींची शतपत्रे : संपादक - पु. ग. सहस्त्रबुद्धे

लोकमान्य टिळक लेखसंग्रह : संपादक - तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी

घटक -3

स्त्रियांचे मराठीतील निबंधलेखन (निबंधक्रमांक २६ ते ५०) : संपादक वद्युत भागवत

दीपमाळ : कुसुमावती देशपांडे

घटक -4

मृगजळाचे बांधकाम : ग्रेस

छायाबन : केशव मेश्राम

संदर्भ ग्रंथ

१.निबंध : शास्त्र व कला प्र. न. जोशी

२.मराठी निबंध-लघुनिबंध : स्वरूप ववेचन व. पा. देऊळगावकर, चंद्रकांत देऊळगावकर

३.मराठी निबंधाची वाटचाल शं. गो. तुळपुळे

४.अर्वाचीन मराठी गद्याची पूर्वपीठिका गं. बा. सरदार

५.वाङ्मयीन निबंधलेखन रा. ग. जाधव

६.मराठी निबंध : स्वरूप गरीश मोरे

७.मराठीतील ल लत गद्य : वचार आ ण वस्तार (अक्षरयात्रा २०११-१२) संपा. उज्ज्वला मेंहेदळे

८.प्रद क्षणा : खंड १, २ संपा. अनिरुद्ध कुळकर्णी कॉन्टिनेंटल प्रकाशन

९.मराठी निबंध म. व. फाटक

१०.मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड ४, ५, ६, ७ महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे

११. लघुनिबंध आ ण लघुनिबंधकार

भवाजी परब

१२. आजचे निबंध

म. व. फाटक, ज. के. रानडे

कंवा

2T3(B) : ल लतगद्यप्रकार

घटक -1

ल लतगद्य : संकल्पना व स्वरूप

ल लतगद्यप्रकारांचे (प्रवासवर्णने, वनोदपर वाङ्मय, व्यक्ति चित्रे व शब्द चित्रे, आठवणी व अनुभव, लघुनिबंध, ल लतनिबंध) अंतरंग

ल लतगद्यलेखनाची आशयगत व अ भव्यक्तिपर वै वध्यपूर्णता

प्रवासवर्णनपर लेखन, वनोदपर वाङ्मय, शब्द चित्रे -व्यक्ति चित्रे या ल लतगद्यप्रकारांची ऐतिहासक जडणघडण

घटक - 2

धुक्यातून लाल ताऱ्याकडे : अनंत काणेकर

वाटचाल : रा. भ. जोशी

घटक -3

एरंडाचे गुऱ्हाड : चं. व. जोशी

हसवणूक : पु. ल. देशपांडे

घटक -4

पांढरे केस, हिरवी मने : व. द. घाटे

आठवणींतले आंगण : अरुणा ढेरे

संदर्भ ग्रंथ

१. ल लत गद्याचे तात्त्विक स्वरूप आ ण मराठी लघुनिबंधाचा इतिहास आनंद यादव

२. ल लत साहित्यातील आकृतिबंधाची जडणघडण मधु कुलकर्णी

३. मराठी प्रवासवर्णने वसंत सावंत

४. वनोद : तत्व आ ण स्वरूप गो. मा. पवार

५.मराठी वनोद	उषा कुलकर्णी
६. वनोद तत्त्वज्ञान	बाळ गाडगीळ
७.हास्य वनोदमीमांसा	न. चं. केळकर
८. वनोद : एक आख्यान	अ. वा. वर्ती
९.परिहास	शामराव ओक
१०.प्रद क्षणा : खंड १, २	संपा. अनिरुद्ध कुलकर्णी
११.गद्यप्रासाद	संपा. म. ना. अदवंत, भीमराव कुलकर्णी
१२.मराठीतील ल लत गद्य :	वचार आ ण वस्तार (अक्षरयात्रा २०११-१२) संपा. उज्ज्वला मेंहेदळे
१३.आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास :	खंड २ अ. ना. देशपांडे
१४.रमेश मंत्री यांची प्रवासवर्णने	प्रेमा चोपडे-लेकुरवाळे

कंवा

2T3(C) : वैचारिक साहित्य

घटक – 1

वैचारिक साहित्य : संकल्पना व स्वरूप

वैचारिक साहित्यामागील तात्त्विक भू मका

मराठी वैचारिक साहित्याचा उगम : कारणमीमांसा

वैचारिक साहित्यनि र्मतीची उद्दिष्ट्ये

एको णसाठ्या शतकातील प्रबोधनपर्व आ ण मराठी वैचारिक साहित्य

घटक – 2

वसाठ्या शतकातील सामाजिक-सांस्कृतिक चळवळी आ ण मराठी वैचारिक साहित्य : अनुबंध

महाराष्ट्रातील सामाजिक-सांस्कृतिक परिवर्तनामध्ये मराठी वैचारिक साहित्याचे स्थान

मराठी वैचारिक साहित्यातील आशयसूत्रे

मराठी वैचारिक साहित्याचे अ भव्यव्यक्तिरूप

मराठी वैचारिक साहित्याची ऐतिहा सक जडणघडण

घटक – 3

प्रबोधनाचा पूर्वरंग (महात्मा फुले) – संपादक – ल. रा. न सराबादकर
नव्या युगाची स्पंदने (गं. बा. सरदार) : संपादक - प्र. चं. शेजवलकर

घटक – 4

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे बहिष्कृत भारतातील अग्रलेख (लेख १ ते १६) – संपादक रत्नाकर गणवीर
धर्म, जात, वर्ग आ ण परिवर्तनाच्या दिशा - गो वंद पानसरे

संदर्भ ग्रंथ

१. रा. के. लेले मराठी वृत्तपत्रांचा इतिहास
२. परंपरा आ ण आधुनिकता संपा राजेंद्र व्होरा
३. निबंधसंग्रह (गोपाळ हरी देशमुख यांचे निबंध) संपा. अ. का. प्रयोळकर
४. आधुनिक मराठी गद्याचा पायाभूत अभ्यास संपा. वासुदेव मुलाटे आ ण इतर
५. लोकहितवादी : काल आ ण कर्तृत्व निर्मलकुमार फडकुले
६. महाराष्ट्र परिचय जावडेकर व अन्य
७. महात्मा फुले : शोधाच्या नव्या दिशा संपा. हरी नरके
८. महात्मा फुले : व्यक्ती आ ण वचार गं. बा. सरदार
९. फुले – आंबेडकर : शोध आ ण बोध भालचंद्र फडके
१०. आधुनिकता आ ण परंपरा संपा. राजेंद्र व्होरा
११. आधुनिक भारत शं. द. जावडेकर
१२. महाराष्ट्राचा विकास न लनी पंडित
१३. अपूर्ण क्रांती रा. भा. पाटणकर
१४. गांधीवाद आ ण आधुनिक मराठी साहित्य द. दि. पुंडे
१५. मार्क्सवाद आ ण मराठी साहित्य व. स. जोग
१६. आंबेडकरवादी मराठी साहित्य यशवंत मनोहर
१७. स्त्रीवाद आ ण मराठी साहित्य वंदना महाजन
१८. वसावे शतक आ ण भारतातील समता वचार भा. ल. भोळे
१९. वसाव्या शतकातील महाराष्ट्र खंड १ ते ८ य. दि. फडके
२०. महात्मा फुले भा. ल. भोळे
२१. मूल्यवेध गंगाधर पानतावणे
२२. वचारसंघर्ष यशवंत मनोहर

२३.द लत वैचारिक वाङ्मय	गंगाधर पानतावणे
२४.डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आ ण द लत वैचारिक वाङ्मय नीलकंठ शेरे	
२५.आधुनिक मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी	गो. म. कुळकर्णी
२६.आधुनिकता आ ण परंपरा	संपा. राजेंद्र व्होरा
२७.पत्रकार डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर	गंगाधर पानतावणे
२८.निबंधकार डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर	यशवंत मनोहर
२९.डॉ. आंबेडकरांची पत्रकारिता	सुखराम हिवराळे
३०.मराठी साहित्यातील ववेकवाद	शैलेंद्र लेंडे
३१.नवरात्र	अशोक चौसाळकर
३२.आंबेडकरी वैचारिक लेखन आ ण जागतिकीकरण	युवराज मानकर

2T4(A) : साहित्यसमीक्षा

घटक – 1

समीक्षा : संकल्पना व स्वरूप

समीक्षेचे प्रयोजन व उद्दिष्ट्ये

समीक्षेचे कार्य

साहित्यसमीक्षा व्यवहार व प्र क्रया : वाचन, आकलन, आस्वादन व मूल्यमापन यांचे स्थान

समीक्षा, सर्जनशीलता व संशोधन : परस्परसंबंध

घटक – 2

समीक्षेच्या पद्धती व त्यांची वै वध्यपूर्णता :

आस्वादक समीक्षापद्धती

सौंदर्यशास्त्रीय समीक्षापद्धती

मानसशास्त्रीय समीक्षापद्धती

चरित्रात्मक समीक्षापद्धती

ऐतिहासिक समीक्षापद्धती

घटक -3

वचारप्रणालींच्या दृष्टीतून समीक्षेच्या पद्धती :

समाजशास्त्रीय समीक्षापद्धती

माक्सवादी समीक्षापद्धती
स्त्रीवादी समीक्षापद्धती
आंबेडकरवादी समीक्षापद्धती
देशीवादी समीक्षापद्धती

घटक – 4

उत्तम समीक्षेचे गुण वशेष
समीक्षेमध्ये पाळावयाची पथ्ये
मराठी समीक्षेची स्वातंत्र्यपूर्व काळखंडातील वाटचाल
मराठी समीक्षेची स्वातंत्र्योत्तर काळखंडातील वाटचाल

संदर्भ ग्रंथ

१.आधुनिक समीक्षा सद्धांत	म लंद मालशे, अशोक जोशी
२.समीक्षेची नवी रूपे	गंगाधर पाटील
३. वसाव्या शतकातील मराठी समीक्षा	संपा. वलास खोले
४.शैलीवैज्ञानिक समीक्षा	रमेश धोंगडे
५.रसास्वाद : वाङ्मय आ ण कला	माधव आचवल
६.रसग्रहण : कला आ ण स्वरूप	गो. म. कुळकर्णी
७.नवसमीक्षा : काही वचारप्रवाह	संपा. गो. म. कुळकर्णी
८.वाङ्मयीन रसास्वाद	भीमराव कुळकर्णी
९.साहित्याचे तत्त्वज्ञान	व. ना. ढवळे
१०.संहितासमीक्षा आ ण पारिभा षक संज्ञा	वसंत दावतर
११.मराठी टीका	संपा. वसंत दावतर
१२.आत्मलक्ष्यी समीक्षा	रमेश धोंगडे
१३.टीका ववेक	श्री. के. क्षीरसागर
१४.साठोतरी मराठी समीक्षा	केशव सद्दे
१५.देशीयता ते जागतिकीकरण	मदन कुळकर्णी
१६.समीक्षेतील नव्या संकल्पना	मनोहर जाधव

कंवा

2T4(B) : संशोधनशास्त्र

घटक – 1

संशोधन : संकल्पना व स्वरूप

संशोधनाचे हेतू व प्रयोजन

संशोधनाची आवश्यकता

उत्तम संशोधकाचे गुण वशेष

संशोधनाची प्र क्रया

घटक – 2

संशोधनाचे प्रकार व व्याप्ती – वज्ञान संशोधन, सामाजिक संशोधन, भा षक संशोधन, साहित्य व कला संशोधन

भाषा क्षेत्रातील संशोधनाचे स्वरूप

वाङ्मय क्षेत्रातील संशोधनाचे स्वरूप

वाङ्मय संशोधनाच्या व वध पद्धती

वाङ्मय संशोधनाची साधने -पुस्तके,नियतका लके, कोशवाङ्मय, सू चवाङ्मय, हस्त ल खते, शलालेख, ताम्रपट इत्यादि

घटक -3

वाङ्मय संशोधनाची अभ्यासक्षेत्रे :

साहित्यकृतीनिष्ठ संशोधन

साहित्यप्रकारनिष्ठ संशोधन

लेखकनिष्ठ संशोधन

कालखंडनिष्ठ संशोधन

भा षक संशोधन

लोकसाहित्य वषयक संशोधन

तौलनिक साहित्याभ्यास

घटक – 4

संशोधन आराखड्याचे लेखन व प्रारूपाची मांडणी :

संशोधन समस्या व समस्येची मांडणी

संशोधनाची उद्दिष्ट्ये

संशोधनाचे गृहितक

संशोधन सामग्री व साधने
संशोधनाची अभ्यासपद्धती
संदर्भ सूची, परि शष्टे

संदर्भ ग्रंथ

- १.शोध वज्ञानकोश दु. का. संत
- २.वाङ्मयीन संज्ञा-संकल्पना कोश संपा. वसंत आबाजी डहाके व इतर
- ३.सामाजिक संशोधन पद्धती पु. ल. भांडारकर
- ४.मराठी साहित्य संशोधन : स्वरूप आ ण दिशा श. रा. राणे
- ५.शोधनिबंधाची लेखनपद्धती स. गं. मालशे
- ६.प्रबंध कसा लहावा ? जयंत वेलणकर
- ७.सामाजिक शास्त्रांची संशोधन प्रणाली वजय जरारे
- ८.संशोधन पद्धती : प्र क्रया आ ण अंतरंग दु. का. संत
- ९.वाङ्मयीन वद्वत्ता दु. का. संत
- १०.भाषा व साहित्य संशोधन : खंड १,२,३ संपा. वसंत जोशी आ ण इतर
- ११.मराठी संशोधन वद्व्या उषा देशमुख
- १२.साहित्यशोधणी उषा देशमुख
- १३.संशोधन : सद्धांत आ ण पद्धती संपा. सु. रा. चुनेकर
- १४.मराठी प्रबंध सूची व. व. कुलकर्णी
- १५.संशोधन : सद्धांत आ ण पद्धती सदा कऱ्हाडे
- १६.संशोधनाची क्षेत्रे आ ण पद्धती जयश्री पाटणकर

कंवा

2T4(C) पाश्चात्य साहित्य सद्धांत

घटक -1

पाश्चात्य साहित्यशास्त्राचे स्थूल स्वरूप
प्लेटोचा काव्यासंबंधीचा वचार

ऍरिस्टाटलकी काव्य वषयक भू मका

अनुकृतीचा सद्धांत

कॅथा र्ससचा सद्धांत

घटक -2

क्रोचे यांचा साहित्य वचार

कोलरिज यांचा साहित्य वचार

कांटचा साहित्य वचार

व लयम वर्डस्वर्थ यांचा साहित्य वचार

आय. ए. रिचर्ड्स यांचा साहित्य वचार

टी. एस .इ लयट यांचा साहित्य वचार

घटक -3

अ भजातवाद : साहित्य सद्धांत

सौंदर्यवाद : साहित्य सद्धांत

अस्तित्ववाद : साहित्य सद्धांत

वास्तववाद : साहित्य सद्धांत

घटक – 4

माक्सवादी व उत्तर-माक्सवादी पाश्चात्य साहित्य सद्धांत

आधुनिकतावादी व उत्तर- आधुनिकतावादी पाश्चात्य साहित्य सद्धांत

संरचनावादी व उत्तर-संरचनावादी पाश्चात्य साहित्य सद्धांत

संदर्भ ग्रंथ

१.आधुनिक साहित्य सद्धांत	म लंद मालशे, अशोक जोशी
२.साहित्य – सद्धांत (अनुवाद)	स. गं. मालशे
३.माक्सवाद - उत्तर माक्सवाद	अशोक चौसाळकर
४.पाश्चात्य साहित्यशास्त्र : सद्धांत आ ण संकल्पना सुरेश धायगुडे	
५.ऍरिस्टाटलचे काव्यशास्त्र	गो. व. करंदीकर
६.क्रोचेचे सौंदर्यशास्त्र : एक भाष्य	रा. भा. पाटणकर
७.कांटची सौंदर्यमीमांसा	रा. भा. पाटणकर
८.कलेची मूलतत्त्वे	अनु. स. गं. मालशे, म लंद मालशे

९.समीक्षेतील नव्या संकल्पना	संपा. मनोहर जाधव
१०.संरचनावाद, उत्तर –संरचनावाद व प्राच्य काव्यशास्त्र	गोपीचंद नारंग
११.पाश्चात्य काव्यशास्त्र	वजयपाल संह
१२.पाश्चात्य काव्यशास्त्र	निर्मला जैन
१३.पश्चिमी साहित्य चंतन की परंपरा	निर्मला जैन

एम. ए. भाग २

सत्र III

3T1 : मध्ययुगीन क वता

घटक - 1

मध्ययुगीन मराठी क वतेचे स्वरूप
मध्ययुगीन मराठी क वतेचे आशयतत्त्व
मध्ययुगीन मराठी क वतेचे अ भव्यक्तिरूप
मध्ययुगीन मराठी क वतेची जडणघडण
मध्ययुगीन मराठी क वतेतील प्रवाह

घटक – 2

ज्ञानेश्वरी : अध्याय पहिला
महाद्वाराच्या पायरीशी : संपादक – हेमंत इनामदार

घटक – 3

तुकारामदर्शन : संपादक – गं. बा. सरदार
मनाचे श्लोक : संत रामदास

घटक - 4

दमयंती स्वयंवर – रघुनाथपं डत : संपादक – अ. का. प्रयोळकर
पैंजण : संपादक – म. ना. अदवंत

संदर्भ ग्रंथ

- १.महाराष्ट्र सारस्वत : खंड १, २ व. ल. भावे, शं. गो. तुळपुळे
- २.प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : खंड १ ते ७ अ. ना. देशपांडे
- ३.प्राचीन वाङ्मयकोश : प्राचीन खंड स्नातकोत्तर मराठी वभाग, नागपूर वद्यापीठ
- ४.महाराष्ट्रातील पाच संप्रदाय पं. रा. मोकाशी
- ५.प्राचीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप ह. श्री. शेणोलीकर
- ६.ज्ञानदेव आ ण ज्ञानदेवी संपा. रा. चं. ढेरे
- ७.मराठी क वता : जुनी आ ण नवी वा. ल. कुळकर्णी
- ८.संत कवयित्री इंदुमती शेवडे
- ९.ओवी ते लावणी श्री. रं. कुलकर्णी
- १०.संत, पंत आ ण तंत श्री. म. माटे
- ११.संतकाव्य समालोचन गं. ब. ग्रामोपाध्ये
- १२.मराठी आख्यान क वता गं. ब. ग्रामोपाध्ये
- १३.पुन्हा तुकाराम संपा. दि. पु. चत्रे
- १४.प्राचीन मराठीच्या नवधारा रा. चं. ढेरे
- १५.संतकवी तुकाराम : एक चंतन निर्मलकुमार फडकुले
- १६.प्राचीन मराठी क वपंचक द. सी. पंगू
- १७.एकनाथदर्शन संपा. हे. व. इनामदार
- १८.मध्ययुगीन मराठी साहित्य : एक पुनर्वचार श्री. रं. कुलकर्णी
- १९.प्राचीन मराठीची नवधारा रा. चं. ढेरे
- २०.मराठी आख्यान क वता गं. ब. ग्रामोपाध्ये
- २१.महाकाव्य : स्वरूप आ ण समीक्षा द. भ. कुळकर्णी
- २२.मराठी साहित्याचे आदिबंध उषा देशमुख
- २३.पाच भक्तिसंप्रदाय र. रा. गोसावी
- २४.भागवतोत्तम संत एकनाथ शं. दा. पेंडसे
- २५.एकनाथांची भारुडे संपा. मदन कुलकर्णी
- २६.महदंबेचे धवळे संपा. मदन कुळकर्णी

घटक – 1

मराठी भाषेची पूर्वपीठिका

मराठी भाषेची उत्पत्ती

भाषाकुल संकल्पना व मराठी भाषा

मराठी भाषेच्या का लक अवस्था : प्राचीन मराठी, मध्यकालीन मराठी, अर्वाचीन मराठी

घटक – 2

प्रमाण भाषा व बोली : सहसंबंध

मराठीचे भाषक प्रदेश व बोली भूगोल

मराठी प्रमाण भाषा

मराठीच्या प्रमुख बोलींचे भाषक स्वरूप

वदर्भातील मराठी बोलींचे भाषक विशेष : वऱ्हाडी, नागपुरी व झाडीपट्टी बोली

घटक -3

भाषक प्रभावाची संकल्पना व भाषक आदानप्रदान

मराठी भाषेवरील इंग्रजी भाषेचा प्रभाव

मराठी भाषेवरील फार्सी व हिंदी भाषेचा प्रभाव

मराठीवरील द्रवडी भाषांचा प्रभाव

मराठीतील पारिभाषक शब्द

घटक – 4

मराठीची व्याकरणव्यवस्था

शब्दांच्या जाती

वभक्ती वचार

प्रयोग वचार

काळ व लंग वचार

मराठीची प्रमाण लेखनपद्धती

संदर्भ ग्रंथ

१.मराठी भाषेचा आर्थक संसार

अशोक केळकर

२.मराठी प्रमाणभाषेचे स्वरूप

सुहा सनी लद्दू

३.मराठी भाषक अभ्यास : ऐतिहासिक आणि वर्णनात्मक	मु. श्री. कानडे
४.भाषा आणि संस्कृती	ना. गो. कालेलकर
५.झाडीबोली	हरिश्चंद्र बोरकर
६.नागपुरी बोली	वसंत वन्हाडपांडे
७.साहित्याची भाषा	भालचंद्र नेमाडे
८.भाषा : इतिहास व भूगोल	ना. गो. कालेलकर
९.मराठी भाषा : उद्गम आणि विकास	कृ. पा. कुळकर्णी
१०.यादवकालीन मराठी भाषा	शं. गो. तुळपुळे
११.भाषा : स्वरूप व सौंदर्य	वा. के. लेले
१२.भाषा ववेक	मंगेश वठ्ठल राजाध्यक्ष
१३.मराठीचा शैली वचार	अशोक केळकर, रमेश धोंगडे
१४.भयंकर सुंदर मराठी भाषा	द. दि. पुंडे
१५.मराठी व्याकरण परिचय	राजशेखर हिरेमठ
१६.मराठी शुद्धलेखन प्रदीप	मो. रा. वाळंबे
१७.वैखरी : भाषाव्यवहार	अशोक केळकर
१८.समग्र मराठी व्याकरण	सुधा पेशकर
१९.मराठी व्याकरण आणि लेखन	प्रल्हाद लुलेकर, गोवर्धन मूळक
२०.अनिवार्य मराठी : व्याकरण, लेखन व आकलन	प्रल्हाद लुलेकर, केदार काळवणे

3T3(A) : ग्रामीण साहित्य

घटक – 1

ग्रामीण साहित्य : संकल्पना व स्वरूप

ग्रामीण साहित्यासंबंधी व वध भूमिका

ग्रामीण साहित्याच्या निर्मितीसंबंधीची कारणमीमांसा

ग्रामीण साहित्याचे प्रेरणारूप

ग्रामजीवन, ग्रामवास्तव, गावगाडा व ग्रामीण साहित्य :अनुबंध

घटक – 2

ग्रामीण साहित्य आणि सामाजिक, सांस्कृतिक चळवळी : परस्परसंबंध

ग्रामीण साहित्यातील प्रमुख आशयसूत्रे

ग्रामीण साहित्याचे भाषक रूप

ग्रामीण साहित्यातील व वध साहित्यप्रकारांची ऐतिहासिक जडणघडण

घटक - 3

बारोमास (कादंबरी) : सदानंद देशमुख

तणकट (कादंबरी) : राजन गवस

घटक - 4

जित्राब (क वतासंग्रह) : संपा. भैरवकुमार

शळान अ धक आठ कथा (कथासंग्रह) : उद्धव शेळके

संदर्भ ग्रंथ

१. ग्रामीण साहित्य : स्वरूप आणि समस्या आनंद यादव
२. ग्रामीण साहित्य : स्वरूप आणि शोध नागनाथ कोतापल्ले
३. ग्रामीण साहित्य : एक चंतन द. ता. भोसले
४. ग्रामीण कथा वासुदेव मुलाटे
५. मराठी प्रादेशिक कादंबरी : तंत्र व स्वरूप मदन कुलकर्णी
६. साहित्य : ग्रामीण आणि दलित संपा. ईश्वर नंदपुरे आणि इतर
७. ग्रामीण वाङ्मयाचा इतिहास चंद्रकुमार नलगे
८. मराठी ग्रामीण कवतेचा इतिहास कैलास सार्वकर
९. नवकथाकार शंकर पाटील यांच्या साहित्याचा चिंतन अभ्यास नागनाथ कोतापल्ले
१०. ग्रामीण साहित्य : एक चंतन द. ता. भोसले
११. ग्रामीण वाङ्मयाचा इतिहास संपा. चंद्रकुमार नलगे
१२. ग्रामीणता : साहित्य आणि वास्तव आनंद यादव
१३. ग्रामीण-दलित साहित्याचा अनुबंध म. सु. पगारे
१४. मराठी ग्रामीण साहित्य : परिसर आणि प्रवाह गो. म. कुलकर्णी
१५. ग्रामीण साहित्य आणि संस्कृती मोहन पाटील
१६. मराठी ग्रामीण कादंबरी रवींद्र ठाकूर
१७. भूमी आणि भूमिका भास्कर चंदन शव
१८. साहित्य : लोक, ग्रामीण आणि दलित खंड २ म. सु. पगारे
१९. ग्रामीण - दलित साहित्य चळवळ आणि समीक्षा मधुकर मोकाशी
२०. ग्रामीण कादंबरी : आकलन आणि वश्लेषण रामचंद्र काळुंखे

कंवा

3T3(B) : आदिवासी साहित्य

घटक – 1

आदिवासी साहित्य : संकल्पना व स्वरूप

आदिवासी साहित्याची तात्त्विक भू मका

आदिवासी साहित्याच्या नि र्मतीसंबंधीची कारणमीमांसा

आदिवासी साहित्याची प्रेरणा व प्रभावक्षेत्रे

आदिवासी समाज, आदिवासी संस्कृती व आदिवासी साहित्य : परस्परसंबंध

घटक – 2

स्त्रीवादी साहित्यातून घडणारे समाज व संस्कृतिदर्शन

आदिवासी साहित्याची आदिवासी व आदिवासीएतर साहित्यिकांकडून झालेली नि र्मती

आदिवासी साहित्यातील प्रमुख आशयसूत्रे

आदिवासी साहित्याचे भा षक रूप

आदिवासी साहित्यातील व वध साहित्यप्रकारांची ऐतिहा सक जडणघडण

घटक – 3

झेलझपाट (कादंबरी) : मधुकर वाकोडे

वाडा (कादंबरी) : माधव सरकुंडे

घटक – 4

शतकातील आदिवासी क वता (संपादित क वतासंग्रह) : संपादक – वनायक तुमराम

आकांत (कथासंग्रह) : बाबाराव मडावी

संदर्भ ग्रंथ

१.आदिवासी साहित्य : स्वरूप आ ण समीक्षा वनायक तुमराम

२.आदिवासी मराठी साहित्य : एक अभ्यास ज्ञानेश्वर वाल्हेकर

३.आदिवासी साहित्य : दिशा आ ण दर्शन वनायक तुमराम

- ४.आदिवासी साहित्य : शोध आ ण समीक्षा बाबाराव मडावी
 ५.आदिवासी साहित्य : चंतन आ ण च कत्सा तुकाराम रोंगटे
 ६.आदिवासी साहित्य आ ण अस्मितावेध संपा. प्रफुल्ल शलेदार
 ७.आदिवासी उत्थानाचा हाकारा ग. सा. पं डत
 ८.आदिवासी मराठी साहित्य : स्वरूप व समस्या प्रमोद मुनघाटे
 ९.आदिवासी कादंबरी आ ण इतर प्रमोद मुनघाटे
 १०.गोंडवानाचा सांस्कृतिक इतिहास शेषराव मडावी
 ११.आदिवासी बोलू लागला बंडू माधव मोरे
 १२.महाराष्ट्रातील आदिवासी जमाती गो वंद गारे
 १३.आदिवासी साहित्य संमेलन : अध्यक्षीय भाषणे गो वंद गारे
 १४.आदिवासी समस्या आ ण बदलते संदर्भ गो वंद गारे
 १५.आदिवासी प्रश्न आ ण परिवर्तन गो वंद गारे
 १६.आदिवासी चळवळ : स्वरूप आ ण दिशा दीपक गायकवाड
 १७.आदिवासींचे सामाजिक जीवन वलास संगवे
 १८.आदिवासी लोकगीतातील स्त्रीजीवन अलका हिवाळे
 १९.भारतीय आदिवासी गुरुनाथ नालगोंडे
 २०.वैदर्भीय आदिवासी जीवन आ ण संस्कृती शैलजा देवगावकर
 २१.आदिवासी : समाज, संस्कृती आ ण साहित्य संपा. वैजनाथ अनमुलवाड
 २२.आदिवासी लोकसाहित्य : शोध आ ण बोध संजय लोहकरे
 २३.आदिवासी साहित्य : व वधांगी आयाम माहेश्वरी गावीत

कंवा

3T3(C) : वदर्भातील साहित्याचा अभ्यास

घटक – 1

- वदर्भ : भौगोलिक क्षेत्र व सामाजिक-सांस्कृतिक इतिहास
 वदर्भ : प्राचीन, मध्ययुगीन व अर्वाचीन वाङ्मयीन परंपरा
 वदर्भ : लोकसाहित्य व लोकसंस्कृतीची परंपरा
 वदर्भ : वन्हाडी, नागपुरी व झाडीपट्टी बोलीभाषा व त्यांचे स्वरूप

वदभर्भ : मराठी साहित्यसमीक्षा व संशोधनाची परंपरा
वदभर्भातील साहित्याची आधुनिक काळातील जडणघडण

घटक - 2

चरेबंद (कादंबरी) : रवींद्र शोभणे
अकसदीचे दाने (कथासंग्रह) : प्रतिमा इंगोले

घटक - 3

क वता वदभर्भाची (संपादित काव्यसंग्रह) : संपादक - आशा सावदेकर
वन्हाडी मानसं (नाटक) : पुरुषोत्तम दारव्हेकर

घटक - 4

तारकांचे गाणे (ल लतनिबंध) : राम शेवाळकर
संग्राम (आत्मचरित्र) : सीमाताई साखरे

संदर्भ ग्रंथ

१. वदभर्भातील नाटककार प्रतिभा कुळकर्णी
२. वदभर्भातील रंगकर्मी प्रतिमा कुळकर्णी
३. वैदभर्भीय मराठी कादंबरी संपा. जनार्दन काटकर, भारत कडबे
४. वैदभर्भीय कथेतील स्त्री- व्यक्तिरेखा पूजा आकोटकर
५. वदभर्भ : व वध दिशा व दर्शन श्रीकांत तिडके
६. वदभर्भीय आ धवासी जीवन आ ण संस्कृती शैलजा देवगावकर
७. वदभर्भाचा इतिहास शं. गो. कोलारकर
८. नागपूर जिल्हा गॅझेटिअर महाराष्ट्र शासन
९. निवडक युगवाणी भाग १, भाग २ संपा. वामन तेलंग
१०. मराठी नाट्यकोश संपा. व. भा. देशपांडे
११. झाडीपट्टीची दंडार हरिश्चंद्र बोरकर
१२. झाडीपट्टीची खडी गंमत हरिश्चंद्र बोरकर
१३. भोसलेकालीन नागपूर भा. रा. अंधारे
१३. नागपूर नगरी त्रिशताब्दी इतिहासग्रंथ संपा. भा. रा. अंधारे, शांता कोठेकर
१४. नागपूर प्रांताचा इतिहास मा. ज. कानेटकर

१५. महाराष्ट्राची लोकनृत्य नाट्यधारा हिरामन लांजे
१६. वदर्भातील द लत चळवळीचा इतिहास एच. एल. कोसारे
१७. वदर्भातील बौद्ध धम्माचा इतिहास प्रदीप शालीकराम मेश्राम
१८. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या चळवळीत नागपूर शहराचे योगदान कृष्णकांत डोंगरे
१९. मराठी साहित्य : इतिहास आ ण संस्कृती वसंत आबाजी डहाके
२०. वदर्भातील सत्यशोधकी साहित्याचा इतिहास अशोक चोपडे
२१. वैदर्भीय काव्यधारा संपा. राजेंद्र वाटाणे

कंवा

3T3(D) : पर्यावरण आ ण साहित्य

घटक – 1

साहित्य आ ण पर्यावरण : परस्परसंबंध

साहित्य आ ण भौगो लक पर्यावरण, प्राकृतिक पर्यावरण, निसर्ग पर्यावरण

साहित्यातून भौगो लक, प्राकृतिक व निसर्ग पर्यावरणाचे घडणारे दर्शन

साहित्याची पर्यावरणवादी व अ धवासशास्त्रीय समीक्षा

घटक – 2

साहित्य आ ण सामाजिक-सांस्कृतिक पर्यावरण

साहित्यातून सामाजिक-सांस्कृतिक पर्यावरणावर केले गेलेले भाष्य

साहित्यातून सामाजिक-सांस्कृतिक पर्यावरणाचे घडणारे दर्शन

साहित्याचा पर्यावरणवादी दृष्टीतून अभ्यास : व वध पैलू

घटक -3

नाग झरा : व्यंकटेश माडगूळकर

निसर्गवाचन : मारुती चतमपल्ली

घटक – 4

प्रश्न आ ण प्रश्न : अनिल अवचट

ति मरातूनी तेजाकडे : नरेंद्र दाभोळकर

संदर्भ ग्रंथ

१.पर्यावरण अभ्यास	शैलेश वाघ आ ण इतर
२.पर्यावरण आ ण समाज	शल्पा कुळकर्णी
३.पर्यावरण : आकलन आ ण आचरण	पल्लवी चाफेकर
४.अद्भुत सुंदर निसर्ग	संध्या बोडस-काणे
५.पर्यावरण व प्रदुषण	शा. प्र. दी क्षत
६.पर्यावरण	रा. ग. जाधव मराठी वश्वकोश खंड ९
७.पर्यावरणीय प्रबोधन आ ण मराठी क वता	रा. ग. जाधव
८.आनंदाचा डोह	रा. ग. जाधव
९.मराठी आंबेडकरवादी क वतेचे वर्तमान	शैलेंद्र लेंडे
१०.बदलते सामाजिक पर्यावरण आ ण आंबेडकरी वचार	मोतीराम कटारे
११.मराठी समीक्षेची सद्यःस्थिती.	वसंत आबाजी डहाके
१२.लघुनिबंध ते मुक्तगद्य	व. शं. चौगुले
१३.१९६० नंतरची सामाजिक परिस्थिती आ ण मराठी साहित्य	आनंद यादव
१४.भारतीय निसर्ग-पर्यावरण पत्रकारिता	संतोष शत्रे
१५.जीवसृष्टी आ ण पर्यावरण भाग १	संपा. वजया वाड
१६.पर्यावरण वज्ञान	वजयकुमार तिवारी

3T4(A) : भा षक व्यवहार आ ण कौशल्ये

घटक – 1

व्यावहारिक मराठी : स्वरूप व व्याप्ती

व्यवहारातील भा षक कौशल्य : श्रवण, वाचन, लेखन, संवाद, आकलन

दैनंदिन व्यवहारातील मराठी भाषेचा वापर व तत्संबंधित कौशल्ये

अर्जलेखन

पत्रलेखन

स्व-परिचयपत्राची निर्मिती

घटक - 2

निमंत्रणपत्रिका व कार्यक्रमपत्रिका लेखन

माहितीपत्रक लेखन

अहवाल लेखन व वृत्तांत लेखन

सारांश लेखन

जाहिरात लेखन

घटक - 3

वक्तृत्व कला

सूत्रसंचालन

मुलाखत - स्वरूप, तंत्र व कौशल्ये

मुद्रितशोधन

मराठीचे प्रमाण लेखन

घटक -4

भाषक व्यवहाराची व वध क्षेत्रे : वृत्तपत्र, आकाशवाणी, दूर चत्रवाणी या माध्यमांसाठी भाषाव्यवहार

राजभाषा या नात्याने मराठीचा प्रशासकीय वापर

कार्यालयीन भाषाव्यवहाराचे स्वरूप

संगणकावर मराठीचे उपयोजन व त्याची वै वध्यपूर्णता

संदर्भ ग्रंथ

१.व्यावहारिक मराठी संपा. स्नेहल तावरे

२.व्यावहारिक मराठी ल. रा. न सराबादकर

३.ओळख माहिती तंत्रज्ञानाची एम. एस. सी. आय. टी. महाराष्ट्र राज्य

४.संगणकयुग अच्युत गोडबोले

५.वृत्त वद्या स. ह. देशपांडे

६.आधुनिक माहिती तंत्रज्ञानाच्या वशवात दीपक शकारपूर, उज्ज्वल मराठे

७.व्यावहारिक मराठी संपा. कल्याण काळे, द. दि. पुंडे

८.व्यावहारिक मराठी पुणे वद्यापीठ

९.व्यावहारिक मराठी लीला गो वलकर

१०.व्यावहारिक मराठी सयाजीराजे मोकाशी, रंजना नेमाडे

११.मराठी भाषेची संवाद कौशल्ये यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त वद्यापीठ, ना शक

१२.संपादन : स्वरूप व कौशल्ये यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त वद्यापीठ, ना शक

१३. प्रशासनिक मराठी भाषेचा विकास गीता भागवत राज्य मराठी विकास संस्था, प्रशासन, मुंबई
१४. भाषा : स्वरूप, सामर्थ्य व सौंदर्य वा. के. लेले
१५. प्रसारमाध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त वद्यापीठ, नाशिक
१६. संवाद संवाद व. शं. चौगुले
१७. व्यक्तिमत्त्व विकास यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त वद्यापीठ, नाशिक
१८. भाषा : मातृभाषा आणि परभाषा रा. सो. सराफ
१९. संवाद संपा. अरुण शेवते
२०. मराठी नियतका लकांचा वाङ्मयीन अभ्यास उषा देशमुख
-

कंवा

3T4(B) : साहित्य-चळवळी

घटक – 1

मराठीतील नवे साहित्यप्रवाह व साहित्यचळवळींची एकरूपता

चळवळींचे साहित्यशास्त्र : संकल्पना व स्वरूप

साहित्यचळवळींच्या निर्मितीची आधुनिक काळातील सामाजिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी

साहित्यचळवळींचा सामाजिक, सांस्कृतिक चळवळींशी असलेला अनुबंध

नव्या साहित्यचळवळींचे प्रेरणास्त्रोत

साहित्यचळवळी आणि समाजपरिवर्तन

घटक – 2

कामगार साहित्यचळवळ : स्वरूप, आशय व ऐतिहासिक जडणघडण

लघुनियतका लकांची साहित्यचळवळ : स्वरूप, आशय व ऐतिहासिक जडणघडण

दलित-आंबेडकरवादी साहित्यचळवळ : स्वरूप, आशय व ऐतिहासिक जडणघडण

ग्रामीण साहित्यचळवळ : स्वरूप, आशय व ऐतिहासिक जडणघडण

घटक -3

जनसाहित्याची चळवळ : स्वरूप, आशय व ऐतिहासिक जडणघडण

स्त्रीवादी साहित्यचळवळ : स्वरूप, आशय व ऐतिहासिक जडणघडण

आदिवासी साहित्यचळवळ : स्वरूप, आशय व ऐतिहासिक जडणघडण

भटक्या वमुक्तांची साहित्यचळवळ : स्वरूप, आशय व ऐतिहासिक जडणघडण

घटक - 4

वद्रोही साहित्यचळवळ : स्वरूप, आशय व ऐतिहासिक जडणघडण
सत्यशोधकी साहित्यचळवळ: स्वरूप, आशय व ऐतिहासिक जडणघडण
मुस्लिम मराठी साहित्यचळवळ : स्वरूप, आशय व ऐतिहासिक जडणघडण
ख्रिस्ती मराठी साहित्यचळवळ : स्वरूप, आशय व ऐतिहासिक जडणघडण

संदर्भ ग्रंथ

- १.साहित्याचा अन्वयार्थ नागनाथ कोतापल्ले
- २.साहित्याचा अवकाश नागनाथ कोतापल्ले
- ३.साहित्याचे वर्तन आ ण वर्तमान प्रल्हाद लुलेकर
- ४.साहित्य आ ण समाज संपा. नागनाथ कोतापल्ले
- ५.नवे साहित्यशास्त्र यशवंत मनोहर
- ६.चळवळ आ ण साहित्य संपा. पोपट सातपुते आ ण इतर
- ७.वाङ्मयीन प्रवृत्ती : तत्त्वशोध संपा. केशव मेश्राम आ ण इतर
- ८.साठोतरी साहित्यप्रवाह भाग, १ व २ प्रल्हाद लुलेकर
- ९.जीवनमूल्य आ ण साहित्यमूल्य यशवंत मनोहर
- १०.साहित्य आ ण समाज अ वनाश सहस्त्रबुद्धे
- ११.सामाजिक परिवर्तन आ ण साहित्य संपा. र. बा. मंचरकर
- १२.साहित्य आ ण वद्रोह पृथ्वीराज तौर
- १३.सामाजिक परिवर्तन : च कत्सा आ ण भ वतव्य संपा. शरद जावडेकर
- १४.मार्क्सवाद आ ण मराठी साहित्य व. स. जोग
- १५.आंबेडकरवादी मराठी साहित्य यशवंत मनोहर
- १६.मराठी वाङ्मय : स्वातंत्र्योत्तर संदर्भ रा. ग. जाधव
- १७.नववाङ्मयीन प्रवृत्ती व प्रमेये रा. ग. जाधव
- १८.सामाजिक चळवळींचा इतिहास शंकरराव खरात
- १९.आदिवासी साहित्य दिशा आ ण दर्शन वनायक तुमराम
- २०.आदिवासी, मुस्लिम, ख्रिश्चन साहित्यमीमांसा श्रीपाल सबनीस
- २१.स्त्रीवाद आ ण मराठी साहित्य वंदना महाजन
- २२.ग्रामीण साहित्य : स्वरूप आ ण शोध नागनाथ कोतापल्ले
- २३.जनसाहित्य या. वा. वडस्कर

- २४.मराठी साहित्य : प्रवाह आ ण समीक्षा प्रकाश खरात
२५.सत्यशोधकी साहित्याचा इतिहास : खंड दुसरा श्रीराम गुंदेकर
२५. वदर्भातील सत्यशोधकी साहित्याचा इतिहास अशोक चोपडे
२६.बंजारा समाज : साहित्य आ ण संस्कृती प्रकाश राठोड
२७.मुस्लिम मराठी साहित्य अक्रम पठाण
-

कंवा

3T4 : (C) द लत-आंबेडकरवादी साहित्य

घटक – 1

- द लत साहित्य : संकल्पना व स्वरूप
द लत साहित्याच्या नामांतरण – आंबेडकरवादी साहित्य : त्यासंबंधीची अभ्यासकांची वचारदृष्टी
द लत-आंबेडकरवादी साहित्यासंबंधीची तात्त्विक भू मका
द लत-आंबेडकरवादी साहित्याच्या निर्मतीसंबंधीची कारणमीमांसा
द लत-आंबेडकरवादी साहित्याची प्रेरणा व प्रभावक्षेत्रे

घटक – 2

- डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची द लतमुक्तीची चळवळ व द लत-आंबेडकरवादी साहित्य : परस्परसंबंध
द लत-आंबेडकरी साहित्यातील द लत जाणीव व आंबेडकरवादी जाणीव
द लत-आंबेडकरी साहित्यातील प्रमुख आशयसूत्रे
द लत-आंबेडकरवादी साहित्याचे अ भव्यव्यक्तिरूप
द लत-आंबेडकरवादी साहित्यातील व वध साहित्यप्रकारांची ऐतिहासिक जडणघडण

घटक – 3

- मराठी द लत क वता (क वता) : संपादक - बी. रंगराव
शूद्र (कादंबरी) : सुधाकर गायकवाड

घटक – 4

- अक्षरांची पहाट (कथासंग्रह) : प्रकाश खरात
रमाई (नाटक) : प्रभाकर दुपारे

संदर्भ ग्रंथ

- १.द लत साहित्य : वेदना आ ण वद्रोह भालचंद्र फडके
२.द लत साहित्य : सद्धांत आ ण स्वरूप यशवंत मनोहर
३.द लत साहित्य : आजचे क्रांति वज्ञान भालचंद्र फडके
४.द लत क वता म. सु. पाटील
५.द लत आत्मकथने वासुदेव मुलाटे
६.द लत रंगभूमी संपा. भालचंद्र फडके
७.द लत कथा : उद्गम आ ण विकास प्रकाश खरात
८.निळी पहाट रा. ग. जाधव
९.आंबेडकरवादी मराठी साहित्य यशवंत मनोहर
१०.द लत साहित्य : चर्चा आ ण चंतन गंगाधर पानतावणे
११.द लत साहित्य : दिशा आ ण दिशांतर दत्ता भगत
१२.द लत चळवळ आ ण साहित्य कृष्णा करवले
१३.द लत वाङ्मय : प्रेरणा व प्रवृत्ती शंकरराव खरात
१४.द लत साहित्य वामन निंबाळकर
१५.द लत साहित्याचा इतिहास म. सु. पगारे
१६. वद्रोही म. सु. पगारे
१७.ग्रामीण – द लत साहित्याचा अनुबंध म. सु. पगारे
१८.द लत कथा उद्गम आ ण विकास प्रकाश खरात
१९.द लत साहित्य एक अभ्यास अर्जुन डांगळे
२०.द लत स्त्रियांची आत्मकथने स्वरूप आ ण च कत्सा मनोहर जाधव
२१.शतकातील द लत वचार संपा. शरणकुमार लंबाळे
२२.द लत कथा नि र्मती आ ण समीक्षा छाया निकम
२३.मराठी आंबेडकरवादी क वतेचे वर्तमान शैलेंद्र लेंडे
२४.अर्वाचीन मराठी साहित्य : अन्वयार्थ शैलेंद्र लेंडे
२५.द लत साहित्याचे सौंदर्यशास्त्र शरणकुमार लंबाळे
२६.राहुल वानखेडे यांची क वता : वचारसंघर्षाचा जाहीरनामा इंद्रजित ओरके
२७.पाच वैदर्भीय कवी संपा. जनार्दन काटकर, धनराज माने
२८.वेदनांचा प्रदेश प्रल्हाद लुलेकर

3T4(D) : अनुवादित वश्वसाहित्याचा अभ्यास

घटक – 1

वश्वसाहित्य : संकल्पना व स्वरूप

वश्वसाहित्याचे एकंदर साहित्यक्षेत्रातील स्थान

वश्वसाहित्याची आशयगत वै शष्ट्ये

वश्वसाहित्याची अ भव्यक्तिपर वै शष्ट्ये व भाषांतरणातील तत्संबंधत समस्या

वश्वसाहित्याचे मराठीतील भाषांतरण : स्थूल परामर्श

घटक – 2

द मदर (कादंबरी) – मॅक्सिम गोर्की : अनुवाद -प्रभाकर उर्ध्वरेषे

द अलके मस्ट (कादंबरी) - पाउलो कोएलो : अनुवाद नीतिन कोतापल्ले

घटक – 3

हिरो शमाच्या क वता (क वता) - तोरोसंनिची : अनुवाद – निरंजन उजगरे

माया ऍजेलोच्या क वता (क वता) – माया ऍजेलो : अनुवाद – वजय तापस

घटक – 4

राजा ओयादिपौस (नाटक) – सॉफक्लिझ : अनुवाद पु. ल. देशपांडे

नारीगाथा (कथा) : अनुवाद - वसुधा जोशी

संदर्भ ग्रंथ

१.भाषांतरमीमांसा	कल्याण काळे, अंजली सोमण
२.भाषांतर	संपा. रमेश वरखेडे
३.भाषांतर च कत्सा	मधुकर मोकाशी
४.भाषांतर	सदा कऱ्हाडे
५.अनुवादमीमांसा	केशव तुपे
६.तौलनिक साहित्याभ्यास : तत्त्वे आ ण दिशा	संपा. चंद्रशेखर जहागीरदार
७.तौलनिक साहित्याभ्यास	वसंत बापट
८.तौलनिक साहित्याभ्यास नवे सद्धांत आ ण उपयोजन	आनंद पाटील
९.अनुवाद कला	एन. ई. वश्वनाथ अय्यर

१०.अनुवाद वज्ञान	नगेंद्र
११.अनुवाद वज्ञान : सद्धांत एवं अनुप्रयोग	नगेंद्र
१२.अनुवाद : सद्धांत और समस्याएँ	रवींद्रनाथ श्रीवास्तव
१३.अनुवाद : सद्धांत और प्रयोग	जी. गोपीनाथन
१४.Translation Studies	Susan Bassnatt, Mc Guire
१५.Stylistics of Literary Translation	Vilas Sarang

एम. ए. (मराठी) भाग २

सत्र IV

4T1 : मध्ययुगीन व आधुनिक गद्य

घटक – 1

गद्य : संकल्पना व स्वरूप

मध्ययुगीन गद्याची उगममीमांसा

मध्ययुगीन मराठीचे गद्याचे आ वष्कार : महानुभाव गद्य, बखरगद्य व ऐतिहासिक पत्र-गद्य

आधुनिक मराठी गद्याची उगममीमांसा

आधुनिक मराठी गद्याचे व वधांगी आ वष्कार : ललितगद्य, वैचारिक गद्य, संकीर्ण गद्यलेखन

घटक – 2

लीळाचरित्र – एकाक : चक्रधरस्वामी

कृष्णाजी अनंत सभासद वर चत श्री शवछत्रपतींचे चरित्र : संपादक – र. व. हेरवाडकर

घटक -3

आगरकर लेखसंग्रह : संपादक – ग. प्र. प्रधान

एको णसाठ्या शतकातील मराठी गद्य : संपादक – भा. ल. भोळे

घटक – 4

सप्तस्वातंत्र्य : दादा धर्मा धकारी

मन्वंतर

: सुरेश द्वादशीवार

संदर्भ ग्रंथ

१. प्राचीन मराठी गद्य : प्रेरणा आ ण परंपरा श्री. रं. कुळकर्णी
२. महानुभाव पंथ आ ण त्यांचे वाङ्मय शं. गो. तुळपुळे
३. महानुभावीय मराठी वाङ्मय य. खु. देशपांडे
४. महानुभाव : साहित्य-दर्शन उषा देशमुख
५. महानुभाव साहित्य : शोधसंचार अ वनाश आवलगावकर
६. मराठी बखर वाङ्मय र. व. हेरवाडकर
७. प्राचीन मराठी चरित्रलेखन वसंत बोरगावकर
८. संक्षिप्त मराठी वाङ्मयकोश संपा. वसंत आबाजी डहाके
९. बखर वाङ्मय : उद्गम आ ण विकास बापूजी संकपाळ
१०. मराठी बखर गद्य संपा. गं. ब. ग्रामोपाध्ये
११. मध्ययुगीन मराठी साहित्य : एक पुनर्वचार श्री. रं. कुलकर्णी
१२. मराठी साहित्य : इतिहास आ ण संस्कृती वसंत आबाजी डहाके
१३. आधुनिक मराठी गद्याची उत्क्रांती कृ. भ. कुलकर्णी
१४. प्रदक्षणा खंड १, २ संपा. अनिरुद्ध कुळकर्णी, कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे
१५. आधुनिक मराठी गद्याचा पायभूत अभ्यास संपा. वासुदेव मुलाटे
१६. आगरकरांचा सामाजिक तत्व वचार गं. बा. सरदार
१७. मराठी गद्याचा इंग्रजी अवतार द. वा. पोतदार
१८. अर्वाचीन मराठी गद्याची पूर्वपीठिका गं. बा. सरदार

4T2 : भाषा वज्ञान

घटक – 1

भाषा : स्वरूप व कार्य

भाषेची लक्षणे

भाषा वज्ञान : संकल्पना व स्वरूप

भाषा वज्ञानाच्या अभ्यासपद्धती

भाषा वज्ञानाचा अन्य अभ्यासक्षेत्रांशी सहसंबंध

घटक - 2

वर्णनात्मक भाषा वज्ञानाचे स्वरूप

फेर्दिना द सोस्यूर यांचा भाषक व्यवस्था व भाषक वर्तन सद्धांत

व्यूम फ्लड यांचा संरचनावादी सद्धांत

नोम चॉम्स्की यांचा रचनांतरणाचा सद्धांत

सपीर व बोर्फ यांचा भाषक सापेक्षतावादाचा सद्धांत

झॉक देरिदा यांचा वरचनावादाचा सद्धांत

घटक -3

स्वनिम वन्यास : स्वन, स्वनिम, स्वनांतराचे स्वरूप ; स्वनिम वश्लेषणाची तंत्रे ; स्वनिमांचे प्रकार

पदिम वन्यास : रू पका, रू पम, रू पकांतराचे स्वरूप ; रू पम वश्लेषणाची तंत्रे ; रू पमांचे प्रकार

वाक्य वन्यास : वाक्य- स्वरूप; रूपबंध व वाक्य –परस्परसंबंध ; प्रथमोस्थित संघटक पद्धती

अर्थ वन्यास : अर्थ – स्वरूप ; अर्थक्षेत्र आ ण घटक वश्लेषण ; अर्थप्रकार

घटक - 4

सामाजिक भाषा वज्ञान : स्वरूप व वै शष्ट्ये

भाषा, बोली व समाज : परस्परसंबंध

भाषा आ ण व वध व्यवसायक्षेत्रे

भाषा आ ण आ र्थक वर्गव्यवस्था

भाषा आ ण लंगभेदव्यवस्था : स्त्रियांची भाषा आ ण पुरुषांची भाषा

भाषा आ ण भौगोलिक क्षेत्रव्यवस्था : व वध बोलीरूपे

संदर्भ ग्रंथ

१.आधुनिक भाषा वज्ञान : सद्धांत आ ण उपयोजन म लंद मालशे

२.भाषा आ ण भाषाशास्त्रे श्री. न. गजेंद्रगडकर

३.भाषा वज्ञान परिचय स. गं. मालशे आ ण इतर

४.आधुनिक भाषा वज्ञान (संरचनावादी, सामान्य आ ण सामाजिक) कल्याण काळे, अंजली सोमण

५.भाषा वज्ञान : वर्णनात्मक आ ण ऐतिहासिक संपा. मालशे, इनामदार, सोमण

६.अ भनव भाषा वज्ञान गं. ना. जोगळेकर

७.सुलभ भाषा वज्ञान द. दि. पुंडे

८.मराठीचे वर्णनात्मक भाषा वज्ञान महेंद्र कदम

९.संज्ञापन वद्या आ ण ल लत कला	रमेश वरखेडे
१०.आधुनिक भाषा वज्ञान आ ण मराठी भाषा	दादा गोरे
११.समाजभाषा वज्ञान	रमेश वरखेडे
१२.समाजभाषा वज्ञान : प्रमुख संकल्पना	रमेश वरखेडे
१३.भाषा वज्ञान आ ण मराठी भाषा	अनिल गवळी
१४.सामाजिक भाषा वज्ञान	रमेश धोंगडे
१५.सामाजिक भाषा वज्ञान : कक्षा आ ण अभ्यास	संपा. जयश्री पाटणकर

4T3(A) : लोकसाहित्य

घटक – 1

लोकसाहित्य : संकल्पना व स्वरूप

लोकसाहित्य : प्रेरणा व प्रयोजन

लोकसाहित्याचा सामाजिक, सांस्कृतिक व धार्मिक जीवनाशी असलेला संबंध

लोकसाहित्याचा अन्य ज्ञानशाखांशी असलेला अनुबंध

लोकसाहित्याचे महत्त्व व आवश्यकता

घटक – 2

लोकसाहित्याच्या अभ्यासाचे संप्रदाय

लोकसाहित्याच्या अभ्यासाची क्षेत्रे

लोकसाहित्याच्या अभ्यासाच्या पद्धती

लोकसाहित्याच्या अभ्यासाची भारतीय परंपरा

लोकसाहित्याच्या अभ्यासाची महाराष्ट्रीय परंपरा

घटक -3

लोकसाहित्य, लोकजीवन व लोकपरंपरा : अनुबंध

लोकसाहित्य व ग्रांथक साहित्य : अनुबंध

मराठी लोकगीते : स्वरूप व आशय

मराठी लोकगीतांचे व वध प्रकार व अभ्यक्ती

मराठी लोकनाट्य : स्वरूप व आशय

मराठी लोकनाट्याचे व वध प्रकार व अ भव्यक्ती

घटक – 4

मराठी लोककथा : स्वरूप व आशय

मराठी लोककथांचे प्रकार व अ भव्यक्ती

मराठी लोककला : स्वरूप व आशय

मराठी लोककलांचे प्रकार व अ भव्यक्ती

मराठी लोकसंस्कृतीच्या उपासकांची परंपरा

मराठी लोकसंस्कृतीच्या उपासकांचे आ वष्कारप्रकार

संदर्भ ग्रंथ

१.लोकसाहित्याची रुपरेषा	दुर्गा भागवत
२.लोकसाहित्याचे स्वरूप	प्रभाकर मांडे
३.लोकप्रतिभा आ ण लोकतत्त्वे	मधुकर वाकोडे
४.लोकसाहित्य : शोध आ ण समीक्षा	रा. चं. ढेरे
५.मराठी लोकसंस्कृतीचे उपासक	रा. चं. ढेरे
६.लोकसाहित्य आ ण लोकसंस्कृती	सरोजिनी बाबर
७.लोकसाहित्य : भाषा आ ण संस्कृती	संपा. सरोजिनी बाबर
८.लोकसाहित्य : बदलते संदर्भ, बदलती रूपे	गंगाधर मोरजे
९.लोकसाहित्य : एक स्वतंत्र अभ्यासक्षेत्र	गंगाधर मोरजे
१०.लोकसाहित्य संशोधन पद्धती	अनिल सहस्त्रबुद्धे
११.लोकसंगभूमी	प्रभाकर मांडे
१२.लोकसंजनाची पारंपरिक माध्यमे	शरद व्यवहारे
१३.मराठी लोककथा	मधुकर वाकोडे
१४.मराठी लोककथा : स्वरूपमीमांसा	वैदेही कोळेकर
१५.मौ खकता आ ण लोकसाहित्य	संपा. मधुकर वाकोडे, सुषमा करोगल
१६.लोकप्रतिभा आ ण लोकतत्त्वे	मधुकर वाकोडे
१७.मराठी लोकसंस्कृतीचे उपासक	रा. चं. ढेरे
१८.लोकनाट्याची परंपरा	व. कृ. जोशी
१९.स्त्रियांचे खेळ आ ण गाणी	सरोजिनी बाबर
२०.लोकनागर रंगभूमी	तारा भवाळकर
२१.लोकसाहित्यातील स्त्रीप्रतिमा	तारा भवाळकर

२२.मराठीचे लोकनाट्य : तमाशा, कला आ ण साहित्य	नामदेव व्हटकर
२३.झाडीपट्टीची रंगभूमी	हरिशचंद्र बोरकर
२४.खडी गंमत : वदर्भाचे लोकलेणे	हरिशचंद्र बोरकर
२५.दंढारीची लोकसंपदा	हरिशचंद्र बोरकर
२६.लोकसाहित्य : स्वरूप आ ण ववेचन	पुरुषोत्तम कालभूत
२७.लोकनाट्य : उद्गम आ ण वकास	पुरुषोत्तम कालभूत
२८.स्त्रियांची गाथा	न. ह. खोडे
२९.गंगासागर	न. ह. खोडे

कंवा

4T3(B) : तौलनिक साहित्याभ्यास

घटक – 1

तौलनिक साहित्याभ्यास : संकल्पना आ ण स्वरूप
तौलनिक साहित्याभ्यासाची तत्त्वे
तौलनिक साहित्याभ्यासाची आवश्यकता
जागतिक संदर्भात तौलनिक साहित्याभ्यास
भारतीय संदर्भात तौलनिक साहित्याभ्यास

घटक – 2

तौलनिक साहित्याभ्यासातील प्रभावाची संकल्पना
प्रभाव आ ण प्रभव : परस्परसंबंध
वाङ्मयीन प्रभावाची कारणमीमांसा
वाङ्मयीन प्रभावामधील आदानप्रदानाचे स्थान
वाङ्मयीन प्रभावाची वै वध्यपूर्णता व त्याचे स्वरूप

घटक - 3

मराठी साहित्यावरील पाश्चात्य साहित्याचा प्रभाव
मराठी साहित्यावरील भारतीय साहित्याचा प्रभाव

तौलनिक साहित्याभ्यास आ ण मराठी साहित्य
तौलनिक साहित्याभ्यास आ ण अनुवाद

घटक – 4

तौलनिक साहित्याभ्यासात वश्व साहित्य, राष्ट्रीय साहित्य व भारतीय साहित्याचे स्थान
वश्व साहित्य – संकल्पना व स्वरूप
राष्ट्रीय साहित्य – संकल्पना व स्वरूप
भारतीय साहित्य – संकल्पना व स्वरूप

संदर्भ ग्रंथ

१. तौलनिक साहित्याभ्यास : तत्त्वे आ ण दिशा संपा. चंद्रशेखर जहागीरदार
२. तौलनिक साहित्याभ्यास वसंत बापट
३. तौलनिक साहित्य : नवे सद्धांत आ ण उपयोजन आनंद पाटील
४. साहित्य : रंग आ ण तरंग नि शकांत मरजकर
५. तौलनिक साहित्य आ ण मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय संपा. र. बा. मरजकर
६. प्राचीन-अर्वाचीन साहित्यानुबंध संपा. रा. गो. नाईकवाडे आ ण इतर
७. भारतीय साहित्याची संकल्पना संपा. द. दि. पुंडे

कंवा

4T3(C) : साहित्याचा सामाजिक, सांस्कृतिक अभ्यास

घटक – 1

साहित्य आ ण समाज : अनुबंध
साहित्यातील अनुभव वश्व आ ण समाजवास्तव : परस्परसंबंध
साहित्यातून प्रकट होणारे समाजभाष्य
साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाची वचारदृष्टी
साहित्याचे समाजशास्त्र
साहित्याच्या समाजशास्त्राची अध्ययनपद्धती

घटक – 2

साहित्य आ ण संस्कृती : अनुबंध
साहित्यातील अनुभव वश्व आ ण संस्कृतिरूप : परस्परसंबंध
साहित्यातून प्रकट होणारे संस्कृतिभाष्य
साहित्याच्या सांस्कृतिक अभ्यासाची वचारदृष्टी
साहित्याचे संस्कृतिकारण
साहित्याचे सांस्कृतिक अध्ययन

घटक -3

खालील साहित्यकृतीचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास :
फ करा (कादंबरी) – अण्णाभाऊ साठे
जेव्हा मी जात चोरली होती (कथासंग्रह) – बाबूराव बागुल

घटक – 4

खालील ग्रंथांचा सांस्कृतिक दृष्टीने अभ्यास :
गुलाम गरी (वैचारिक) – महात्मा फुले
जातिसंस्थेचे उच्चाटन (वैचारिक) – डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

संदर्भ ग्रंथ

१.साहित्य आ ण समाज	अ वनाश सहस्त्रबुद्धे
२.समाज आ ण साहित्य	सदा कऱ्हाडे
३.साहित्य आ ण सामाजिक संदर्भ	रा. ग. जाधव
४.सांस्कृतिक मूल्यवेध	रा. ग. जाधव
५.कला, साहित्य व संस्कृती	रा. ग. जाधव
६.साहित्य आ ण सामाजिक संदर्भ	अंजली सोमण
७.साहित्याचे सामाजिक व सांस्कृतिक अनुबंध	म. सु. पाटील
८.भाषा, साहित्यकला आ ण संस्कृती	सदा कऱ्हाडे
९.साहित्याचे संदर्भ	हरिशचंद्र थोरात
१०.सामाजिक परिवर्तन च कत्सा आ ण भ वतव्य	संपा. शरद जावडेकर
११.सामाजिक परिवर्तन आ ण मराठी साहित्य	संपा. र. बा. मंचरकर
१२.साहित्य, संस्कृती आ ण समाजप्रबोधन	संपा. योगेंद्र मेश्राम आ ण इतर
१३.साहित्य आ ण समाज	संपा. नागनाथ कोतापल्ले

१४.आधुनिक मराठी साहित्य आ ण सामाजिकता	संपा. मृणा लनी शहा, वद्यागौरी टिळक
१५.समाजप्रबोधन	प्र. बा. गर्जेद्रगडकर
१६.तरवा	आनंद पाटील
१७.तुळव	आनंद पाटील
१८.तौलनिक साहित्याभ्यास : नवे सद्धांत आ ण उपयोजन	आनंद पाटील
१९.साहित्य आ ण समाज	संपा. नागनाथ कोतापल्ले
२०.साहित्याचा अन्वयार्थ	नागनाथ कोतापल्ले
२१.साहित्याचा अवकाश	नागनाथ कोतापल्ले
२२.साहित्याचे सांस्कृतिक सं चत	प्रल्हाद लुलेकर, केशव तुपे

कंवा

4T3(D) : सं वधानमूल्ये आ ण साहित्य

घटक – 1

भारताचे सं वधान : मूलतत्त्वे व तत्त्वज्ञान

भारतीय सं वधानाची प्रास्ताविका : सं वधानमूल्यांचा सारभूत समुच्चय

सारभूत सं वधानमूल्ये : सार्वभौम, समाजवादी, धर्मनिरपेक्ष, लोकशाही, गणराज्य ; सामाजिक, आर्थिक व राजनैतिक न्याय ; वचार, अभिव्यक्ती, विश्वास, श्रद्धा व उपासना यांचे स्वातंत्र्य ; दर्जाची व संधीची समानता ; व्यक्तीची प्रतिष्ठा व राष्ट्राची एकता व एकात्मता यांचे आश्वासन देणारी बंधुता.

सं वधानमूल्ये व साहित्य : अनुबंध

सं वधानमूल्यांचा मराठी साहित्यातून झालेला आ वष्कार : आकलन

घटक – 2

भारतीय सं वधान : भारतीय समाजजीवनाचा व व्यक्तिजीवनाचा कायदेशीर मूल्यादर्श

भारतीय सं वधानमूल्ये : भारतीय समाज, संस्कृती व साहित्यव्यवहाराची वचारचौकट

सं वधानमूल्ये व साहित्याच्या अनुबंधाबाबतच्या तात्त्विक समस्या

मध्ययुगीन मराठी साहित्य व सं वधानमूल्ये : स्थूल परामर्श

आधुनिक मराठी साहित्य व सं वधानमूल्ये : स्थूल परामर्श

सं वधानमूल्यांच्या संबंधात साहित्याकडून असलेल्या अपेक्षा

सं वधानमूल्यांच्या संबंधात आश्वासक ठरणारे साहित्यरूप व साहित्यप्रवाह

घटक – 3

जोतीपर्व (वैचारिक) : नागनाथ कोतापल्ले
डॉ. आंबेडकरांचा वैचारिक वारसा (वैचारिक) : भा. ल. भोळे

घटक – 4

जीवनायन (क वतासंग्रह) : यशवंत मनोहर
अस्वस्थ नायक (कादंबरी) : उत्तम कांबळे

आधारभूत ग्रंथ :

भारताचे संवधान : भारत सरकार ; व ध, न्याय व कंपनी कार्य मंत्रालय

[महाराष्ट्र राज्याच्या भाषा संचालनालयाद्वारे अनुवादित आण संचालक, शासन मुद्रण व लेखनसामग्री, महाराष्ट्र राज्य, यांच्याद्वारे भारत सरकारच्या वतीने प्रकाशित प्रतीबर हुकूम मुद्रित प्रत]

संदर्भ ग्रंथ

१. भारतीय संवधान अनंत राऊत
२. भारतीय स्वातंत्र्य : पन्नास वर्षांचा मागोवा भा. ल. भोळे
३. आंबेडकरवाद : तत्त्व आण व्यवहार रावसाहेब कसबे
४. समाजपरिवर्तनाच्या दिशा जनार्दन वाघमारे
५. आधुनिकता आण परंपरा संपा. राजेंद्र व्होरा
६. ववेक आण न्याय मे. पु. रेगे
७. स्वातंत्र्य, समता आण न्याय मे. पु. रेगे
८. ववेकाच्या गोठी म. गं. नातू
९. ववेकवाद, वज्ञान आण श्रद्धा मे. पु. रेगे
१०. मराठी साहित्यातील ववेकवाद शैलेंद्र लेंडे
११. मानव आण धर्म चंतन रावसाहेब कसबे
१२. धर्म, समाज आण राजकारण अशोक चौसाळकर
१३. प्रबोधनातील पाऊलखुणा (गं. बा. सरदार) संपा. निर्मलकुमार फडकुले
१४. वसावे शतक आण भारतातील समता वचार भा. ल. भोळे
१५. राजकीय भारत भा. ल. भोळे
१६. समाजप्रबोधन संपा. प्र. बा. गर्जेद्रगडकर
१७. भारतीय प्रबोधन संपा. दि. के. बेडेकर, भा. शं. भणगे

4T4(A) : प्रसारमाध्यमे आ ण साहित्यव्यवहार

घटक – 1

प्रसारमाध्यमे म्हणजे काय ?

पारंपरिक प्रसारमाध्यमांचे स्वरूप

आधुनिक प्रसारमाध्यमे व संवादकौशल्य

आधुनिक प्रसारमाध्यमांचे प्रकार : मुद्रित प्रसारमाध्यमे, दृक-श्राव्य प्रसारमाध्यमे

प्रसारमाध्यमांचा समाजावर होणारा परिणाम व प्रसारमाध्यमांची प्रभावशीलता

घटक – 2

प्रसारमाध्यमे आ ण साहित्यव्यवहार : सहसंबंध

मुद्रित प्रसारमाध्यमे : वृत्तपत्रे, नियतका लके, मा सके

मुद्रित प्रसारमाध्यमांकरिता आवश्यक असलेले भा षक लेखनकौशल्य व साहित्यिक संवादकौशल्य

मुद्रित माध्यमांसाठी लेखनाचे स्वरूप

वृत्तपत्रीय लेखन –अग्रलेख, सदरे, बातमी, मुलाखती, ग्रंथपरीक्षणे, वृत्तसंकलन, रिपोर्टाज इत्यादी

मुद्रित माध्यमांसाठी प्रमाण लेखन वषयक नियम आ ण मुद्रितशोधन

घटक – 3

दृक-श्राव्य प्रसारमाध्यमे : नभोवाणी, दूर चत्रवाणी, संगणक,मोबाईल(भ्रमणयंत्र), इंटरनेट(माहितीचे महाजाल)

दृक-श्राव्य प्रसारमाध्यमांकरिता आवश्यक असलेले भा षक व साहित्यिक संवादकौशल्य

श्राव्य प्रसारमाध्यमांकरिता लेखन व वाचन – बातम्या, वार्तालाप, , श्रुतिका, मुलाखती, सूत्रसंचालन इत्यादी

दृक-श्राव्य प्रसारमाध्यमांकरिता लेखन व सादरीकरण - बातम्या, पटकथा, मुलाखती, सूत्रसंचालन इत्यादी

दृक-श्राव्य प्रसारमाध्यमांसाठी कुशल व अत्याधुनिक जनसंवादाची असलेली आवश्यकता

घटक – 4

माहिती तंत्रज्ञानाच्या अत्याधुनिक साधनांमध्ये भाषाकौशल्य व साहित्यकौशल्याचा होणारा वापर

संगणक, इंटरनेट, मल्टीमी डिया, शोध पत्रकारिता, वेब पत्रकारिता आ ण भाषा, साहित्यव्यवहार

मुद्रित व दृक-श्राव्य माध्यमांसाठी वृत्त संकलनाचे स्वरूप

मुद्रित व दृक-श्राव्य माध्यमांसाठी जाहिरात लेखनाचे स्वरूप

दृक-श्राव्य माध्यमांसाठी पटकथा लेखनाचे स्वरूप

संदर्भ ग्रंथ

१.संवादशास्त्र	श्रीपाद भालचंद्र जोशी
२.भारतीय रंगभूमी	आद्य रंगाचार्य
३.अ भनय शास्त्र (स्टानिस्लावस्की)	अनु. व. ह. गोळे
४.संपादन : स्वरूप व कार्य	यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त वद्यापीठ, ना शक
५.बातमीची कार्यक्षेत्रे	यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त वद्यापीठ, ना शक
६.दूरदर्शनसाठी लेखन	केशव केळकर
७.जाहिरातीचे युग	केशव केळकर
८.गीतयात्री	माधव मोहोळकर
९.संगीतशास्त्राचा अभ्यास	बी. आर. देवधर
१०.सर्जनात्मक लेखन	आनंद पाटील
११.मराठी लेखन मार्गदर्शिका	यास्मिन शेख
१२.भयंकर सुंदर मराठी भाषा	द. दि. पुंडे
१३.पत्रकारितेचा स्वभाव	ल. ना. गोखले
१४.फीचर रायटिंग	प्रसन्नकुमार अकलूजकर
१५.पत्रकारिता : स्वरूप आ ण च कत्सा	महावीर जोधळे
१६.जाहिरात शास्त्र	वंदना खेडीकर
१७.व्यावहारिक मराठी भाषा	शरदिनी मोहिते
१८.वैखरी	अशोक केळकर
१९.व्यावहारिक व व्यावसायिक लेखनप्रणाली	मधुकर मोकाशी
२०.मराठी साहित्य : काही लेखनबंध	सुधाकर शेलार

कंवा

4T4(B) : चत्रपट आ ण साहित्य

घटक – 1

साहित्य आ ण चत्रपट : परस्परसंबंध

साहित्यातील कथारूप आ ण चत्रपटनि र्मती
साहित्यातील कथारूपाचे माध्यमांतर आ ण चत्रपटाची कथावस्तू
साहित्याची भाषा आ ण चत्रपटाची भाषा : अनुबंध
मराठी साहित्यकृतींवरील चत्रपटनि र्मती : स्थूल परामर्श

घटक – 2

चत्रपट पटकथालेखन : तंत्र व कौशल्ये
मराठी चत्रपटाची पटकथा
चत्रपटाच्या पटकथालेखनाची मूलतत्त्वे
पटकथा संरचना आ ण पटकथेचे व वध घटक
मराठी चत्रपटाच्या पटकथा : स्थूल परामर्श

घटक – 3

साहित्यकृतींवरील चत्रपटनि र्मतींचा अभ्यास :
'बनगरवाडी' चत्रपट (मूळ कादंबरी - बनगरवाडी : व्यंकटेश माडगूळकर)
'नटरंग' चत्रपट (मूळ कादंबरी - नटरंग : आनंद यादव)

घटक – 4

चत्रपटांच्या पटकथालेखनाचा अभ्यास :
'सामना' चत्रपट (पटकथालेखन : वजय तेंडुलकर)
'कोर्ट' चत्रपट (पटकथालेखन : चैतन्य ताम्हणे)

संदर्भ ग्रंथ

१.मराठी चत्रपटाची पटकथा	अनिल सपकाळ
२.भारतीय चत्रपट	माधव शेवाळे
३.चलत् चत्रपट	अरुण खोपकर
४. सनेमाची गोष्ट	अनिल झणकर
५. चत्रकथा	अशोक राणे
६.बखर सनेमाची	वसंत साठे
७. चत्रपटाचे सौंदर्यशास्त्र	सतीश बहादूर
८. चत्रपट : एक प्रवास	अशोक राणे
९.गाजलेले वदेशी चत्रपट	शांता शेळके

१०. एका स्टुडिओचे आत्मवृत्त	प्रभाकर पैठारकर
११. गर्द रानात भर दुपारी	वजय पाडळकर
१२. शूर्तींग	श्री. दा. पानवलकर
१३. फिल्म यात्रा	भाई भगत
१४. सनेमा का समाजशास्त्र	जबरीमल पारख

कंवा

4T4(C) : स्त्रीवादी साहित्य

घटक – 1

स्त्रीवादी साहित्य : संकल्पना व स्वरूप

स्त्रीवादी साहित्याची तात्त्विक भूमिका

स्त्रीवादी साहित्याच्या निर्मतीसंबंधीची कारणमीमांसा

स्त्रियांचे लेखन व स्त्रीवादी लेखन : साम्यभेद

भारतीय समाजवास्तव, धर्मवास्तव, लंगभेदवास्तव आणि स्त्रीवादी साहित्य : परस्परसंबंध

घटक – 2

स्त्रीवादी साहित्याच्या निर्मतीमागील सामाजिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी

स्त्रीवादी साहित्यातील प्रमुख आशयसूत्रे

स्त्रीवादी साहित्याचे अ भव्यव्यक्तिरूप

स्त्रीवादी साहित्यातील व वध साहित्यप्रकारांची ऐतिहासिक जडणघडण

घटक – 3

स्त्रीपुरुषतुलना (वैचारिक) : ताराबाई शंदे

उत्खनन (कादंबरी) : गौरी देशपांडे

घटक – 4

मी भडवू पाहते समग्राशी डोळा (कवता) : प्रज्ञा पवार

जहन्नम (निवडक प्रतिमा जोशी - कथा) : संपादक - पुष्पा भावे

संदर्भ ग्रंथ

- १.स्त्री-साहित्याचा मागोवा : खंड १, २, ३ संपा. भारतीय वद्यापीठ अ भमत वश्व वद्यालय
- २.स्त्रीवादी समीक्षा : स्वरूप व उपयोजन अश्विनी धोंगडे
- ३.१९६० नंतरची सामाजिक परिस्थिती व साहित्यातील नवे प्रवाह आनंद यादव
- ४.आधुनिक मराठी कवयित्रींची क वता रा. ग. जाधव
- ५.कथा गौरीची संपा. वद्या बाळ व इतर
- ६.मराठी ले खका : चंता आ ण चंतन भालचंद्र फडके
- ७.स्त्रीवाद संपा. सुमती लांडे
- ८.द सेकंड सेक्स (समोन द बोव्हुआर) अनु. करुणा गोखले
- ९.स्त्रियांची नवकथा : वाटा आ ण वळणे मंगला वरखेडे
- १०.स्त्रीप्रश्नांची वाटचाल : परिवर्तनाच्या दिशेने वद्युत भागवत
- ११.स्त्री वकासाच्या पाऊलखुणा संपा. स्वाती कर्वे
- १२.भारतीय संदर्भातून स्त्रीवाद, स्त्रीवादी समीक्षा आ ण उपयोजन शोभा नाईक
- १३.तिसऱ्या बिंदूच्या शोधात तारा भवाळकर
१४. स्त्रीवादी वचार आ ण समीक्षेचा मागोवा शोभा पाटील
- १५.मराठी कथेची स्थितिगती अंजली सोमण
- १६.स्त्रीवाद : एक दृष्टिक्षेप अरुणा सबाणे
- १७.चौकट संपा. वलास खोले
- १८.स्त्री ल खत कादंबऱ्या : प्रेरणा आ ण प्रवृत्ती वद्या देवधर
- १९.स्त्री वकासाचे नवे क्षतिज संपा. स्वाती कर्वे
- २०.स्त्रीप्रश्नांची चर्चा : एको णसावे शतक प्रतिभा रानडे
- २१.स्त्रियांचे गद्यलेखन मधुबाला खोपडे
- २२.स्त्री ल खत साहित्य : संदर्भ आ ण च कत्सा संपा. आशुतोष पाटील
- २३.स्त्रियांची कादंबरी संपा. रेखा इनामदार साने
- २४.स्त्रियांचे कथालेखन संपा. अरुणा ढेरे
- २५.मराठीतील स्त्रियांची क वता प्रभा गणोरकर
- २६.मराठी कादंबरी : स्त्रियांचे योगदान प्र मला भरुड

कंवा

4T4(D) : अनुवादित भारतीय साहित्याचा अभ्यास

घटक – 1

भारतीय साहित्य : संकल्पना व स्वरूप

भारतीय साहित्याचे देशपातळीवरील साहित्यक्षेत्रात स्थान

भारतीय साहित्याची आशयगत वै शष्ट्ये

भारतीय साहित्याची अ भव्यक्तिपर वै शष्ट्ये व अनुवादातील तत्संबंधत समस्या

भारतीय साहित्याचे मराठीतील अनुवाद : स्थूल परामर्श

घटक – 2

आरण्यक (कादंबरी) – वभूतिभूषण बंधोपाध्याय : शंकर बाळाजी शास्त्री

पवळ्या छत्रीवाली मुलगी (लघुकादंबरी) – उदय प्रकाश : अनुवाद – गणेश वसपुते

घटक – 3

समकालीन हिंदी क वता : अनुवाद – चंद्रकांत पाटील

जेरबंद (क वतासंग्रह) – मंसूर एजाज जोश : अनुवाद – लोकनाथ यशवंत

घटक – 4

अनंतमूर्ती यांच्या कथा (कथासंग्रह) : अनुवाद – उमा कुलकर्णी

आधेअधुरे (नाटक) – मोहन राकेश : अनुवाद – वजय तेंडुलकर

संदर्भ ग्रंथ

१.भाषांतरमीमांसा

कल्याण काळे, अंजली सोमण

२.भाषांतर

संपा. रमेश वरखेडे

३.भाषांतर च कत्सा

मधुकर मोकाशी

४.भाषांतर

सदा कऱ्हाडे

५.अनुवादमीमांसा

केशव तुपे

६.तौलनिक साहित्याभ्यास : तत्त्वे आ ण दिशा संपा. चंद्रशेखर जहागीरदार

७.तौलनिक साहित्याभ्यास

वसंत बापट

८.तौलनिक साहित्याभ्यास नवे सद्धांत आ ण उपयोजन आनंद पाटील

९.अनुवाद कला	एन. ई. वश्वनाथ अय्यर
१०.अनुवाद वज्ञान	नगेंद्र
११.अनुवाद वज्ञान : सद्धांत एवं अनुप्रयोग	नगेंद्र
१२.अनुवाद : सद्धांत और समस्याँ	रवींद्रनाथ श्रीवास्तव
१३.अनुवाद : सद्धांत और प्रयोग	जी. गोपीनाथन
१४.Translation Studies	Susan Bassnatt, Mc Guire
१५.Stylistics of Literary Translation	Vilas Sarang

प्रश्नपत्रिकेचा आराखडा

गुण वभाजन : सत्र I, II, III व IV साठी

प्रत्येक लेखी सत्रांत परीक्षा - 80 गुण

प्रत्येक सत्रातील अंतर्गत मूल्यमापन - 20 गुण

प्रत्येक सत्रातील प्रत्येक प्रश्नपत्रिकेचे एकूण गुण - 100 गुण

प्रत्येक सत्राचे एकूण गुण - 400 गुण

एम. ए. मराठी पदवी परीक्षा – 1600 गुण

प्रश्नपत्र : गुण वभाजन : एकूण गुण : 80

प्रत्येक प्रश्नपत्रिकेला एकूण क्रे डट - 4

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

1. अभ्यासक्रमातील निर्धारित चारही घटकांवर प्रश्नपत्रिकेमध्ये प्रश्न राहतील व प्रत्येक प्रश्नपत्रिका चार श्रेयांकाची (क्रे डट) राहिल.
2. प्रत्येक प्रश्नपत्रिकेमध्ये प्रत्येकी 16 गुणांचे प्रश्न राहतील व ते सर्व अनिवार्य राहतील.
3. चार घटकांवर चार प्रश्न अंतर्गत पर्यायांसह राहतील.
4. पाचवा प्रश्न अनिवार्य असून त्यात प्रत्येक घटकावर प्रत्येकी चार गुणांचे प्रश्न वचारले जातील. त्यांना समान गुण असून त्यांत अंतर्गत पर्याय राहणार नाही.
5. प्रत्येक प्रश्नपत्रिका 3 तासांची राहिल.
6. अभ्यासपत्रिकेची लेखी परीक्षा ही 80 गुणांची राहिल व अंतर्गत मूल्यमापन 20 गुणांचे राहिल. अंतर्गत मूल्यमापनात निर्धारित करण्यात आलेले 20 गुण वद्यार्थ्यांचे प्रकल्प, वर्ग-चर्चासत्र सादरीकरण, वर्गातील उपस्थिती व मौखिक परीक्षा या घटकांवर आधारित राहतील.
7. अभ्यासपत्रिकेत उत्तीर्ण होण्यासाठी वद्यार्थ्यांने लेखी परीक्षा व अंतर्गत मूल्यमापन यामध्ये एकत्रितपणे कमान 40% गुण मळ वणे आवश्यक आहे.

DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
RTM NAGPUR UNIVERSITY, NAGPUR

P.G. CBCS SEMESTER SYLLABUS

2016-2017

CONTENTS

SEMESTER I	PAGE NO.
CORE PAPERS	
PAPER - IT1 CLASSICAL SOCIOLOGICAL THINKING	3
PAPER – IT2 QUANTITATIVE METHODS IN SOCIAL RESEARCH	4
PAPER – IT3 ELECTIVE PAPERS (Select any one)	
A. SOCIOLOGY OF SOCIAL MOVEMENTS	6
B. SOCIOLOGY OF RELIGION	8
C. SOCIOLOGY OF MIGRATION	9
PAPER – IT4 ELECTIVE PAPERS (Select any one)	
A. GENDER AND SOCIETY	10
B. SOCIAL PROBLEMS IN CONTEMPORARY INDIA	12
C. SOCIOLOGY OF MINORITY GROUPS	14
 SEMESTER II	
CORE PAPERS	
PAPER – 2T1 CLASSICAL THEORETICAL FOUNDATIONS	15
PAPER – 2T2 QUALITATIVE METHODS IN SOCIAL RESEARCH	16
PAPER – 2T3 ELECTIVE PAPERS (Select any one)	
A. SOCIAL MOVEMENTS IN INDIA	17
B. SOCIOLOGY OF AGING	19
C. MEDIA AND SOCIETY	21
PAPER – 2T4 ELECTIVE PAPERS (Select any one)	
A. WOMEN IN INDIAN SOCIETY	23
B. SOCIOLOGY OF SOCIAL STRATIFICATION	25
C. INDUSTRY AND SOCIETY IN INDIA	27

SEMESTER III

CORE PAPERS

PAPER – 3T1
ORIENTATIONS IN SOCIOLOGICAL THEORY 29

PAPER – 3T2
SOCIOLOGY OF CHANGE AND DEVELOPMENT 30

PAPER – 3T3
ELECTIVE PAPERS (Select any one)

A. SOCIOLOGY OF EDUCATION	32
B. SOCIOLOGY OF SOCIAL EXCLUSION	34
C. GLOBALIZATION AND SOCIETY	35

PAPER – 3T4
ELECTIVE PAPERS (Select any one)

A. RURAL SOCIETY IN INDIA	36
B. URBAN SOCIETY IN INDIA	38
C. SOCIOLOGY OF ENVIRONMENT AND SOCIETY	39

FOUNDATION PAPER (Sociology - I)
INTRODUCTORY SOCIOLOGY 41
(For Students from other Departments)

SEMESTER: IV

CORE PAPERS

PAPER – 4T1
RECENT TRENDS IN SOCIOLOGICAL THEORY 42

PAPER – 4T2
PERSPECTIVES ON INDIAN SOCIETY 44

PAPER – 4T3
ELECTIVE PAPERS (Select any one)

A. EDUCATION AND SOCIETY IN INDIA	46
B. SOCIOLOGY OF MARGINALIZED COMMUNITIES	48
C. FIELD STUDY REPORT	50

PAPER – 4T4
ELECTIVE PAPERS (Select any one)

A. RURAL SOCIETY IN INDIA: ISSUES AND PROBLEMS	51
B. URBANIZATION IN INDIA	53
C. CONTEMPORARY SOCIOLOGY	55

FOUNDATION PAPER (Sociology – II)
SOCIAL PSYCHOLOGY 56
(For Students from other Departments)

RASHTRASANT TUKADOJI MAHARAJ NAGPUR UNIVERSITY

P.G. CBCS Semester Pattern Syllabi O F S O C I O L O G Y

STRUCTURE OF THE CBCS SEMESTER PATTERN P.G. COURSE

The P.G. CBCS semester pattern shall come into force from the academic year 2017- 2018 for the students seeking enrollment in semester III and semester IV. While the students of semester III and semester IV shall go through the CBCS semester pattern examinations, the students of semester I and semester II shall go through the simple semester pattern examination, as earlier.

1. The CBCS semester pattern P.G. Course shall give sufficient opportunity to the students of all departments for choice of subjects from each other's department at semester III and IV only.
2. The whole course shall be of full-time course of two years duration.
3. The semester I and II shall have two core papers (compulsory papers), paper I and II, and three core elective papers (optional papers), each under paper III and IV, offering wider choice to the students to opt for any one of them. The semester III and IV, each along with two core papers (compulsory papers), paper I and II, shall have three core elective papers (optional papers) under the paper III from which each student shall be given an option to choose any one. There shall be again three core elective papers under the paper IV of semester III and IV. Besides this, there shall be a foundation paper under paper IV of both III and IV semester for the students from outside sociology department. Accordingly, the students of sociology for studying a foundation paper under the paper IV of semester III and IV shall have to go to the other departments offering such paper. The students on the whole, shall have to give examinations for 1600 marks in order to be awarded M.A. degree in Sociology by RTM Nagpur University.
4. The CBCS P.G. course shall be based on continuous internal evaluation of the students out of 20 marks in each paper, along with the external evaluation based on a descriptive written examination of 80 marks by the university.

CODE OF EXAMINATION

Written Examination:

1. There shall be a written external examination of descriptive type in each paper at the end of every semester.
2. Each paper shall be of 80 marks of external examination of 3 hours duration.
3. The question paper shall contain 5 questions (four long questions and one short question) with an internal choice except for the short question. The short question shall be put like A, B, C and D at the question No. 5 i.e. the last question of the paper. The students shall have to answer all questions including all A, B, C and D of Q No.5.
4. Each question shall carry an equal value of 16 marks.

Nature of Internal Evaluation:

1. There shall be an internal evaluation of each student of 20 marks in each theory paper at the end of every semester.
2. Out of 20 internal marks in each theory paper, 10 marks shall be for Home Assignment and another 10 marks for viva-voce test and seminar presentation of the students based on the course content. The viva-voce tests and seminar presentations shall be conducted by a committee consisting of the Head of the Department/Principal of the college/Director of the Institute or Centre running the P.G. Course and the teacher of the concerned subject.
3. The teacher of the concerned subject shall decide the task to be assigned to the students for home assignment, viva-voce test and seminar presentation. The students' evaluation shall be done on consensus among all the members of the committee conducting the viva-voce test and seminar presentation.

Passing Marks

1. The students shall be required to score a minimum of 40 marks in each paper out of 100 including internal marks in order to pass in the examination.

SEMESTER: I**CORE PAPERS****PAPER – 1TI****CLASSICAL SOCIOLOGICAL THINKING**

	Lecture per Unit
1. Rise and Development of Sociology and Sociological Theory:	15
A. The Social, Economic and Political Forces in the Development of Sociology and Sociological Theory	
B. Intellectual and Philosophical Forces in the Development of Sociology and Sociological Theory	
1. August Comte:	15
A. Hierarchy of Sciences, Positivism	
B. Social Statics and Dynamics, Laws of three Stages	
3. Herbert Spencer:	10
A. Social Evolution, Organic Analogy, Military and Industrial Society	
4. Emile Durkheim:	20
A. Social Facts: Its Characteristics and importance	
B. Division of Labour: Its Causes and Functions, Mechanical and Organic Solidarity	
C. Religion: Sacred and Profane elements in the Context of Religion	
D. Suicide: Statistics on Suicide, Causes and types of Suicide in Society	

Suggested Readings:

1. George Ritzer, 1996, Sociological Theory, The McGRAW-HILL International Editions.
2. Parsons Talcott, The Structure of Social Action, Vol. I & II, McGraw Hill, New York.
3. Nisbet, 1966, The Sociological Tradition, Heinmann Educational Books Ltd, London.
4. Zetlin Irving, 1981, Ideology and the Development of Sociological Theory, Prentice Hall.
5. Dahrendorf Ralph, 1959, Class and Class Conflict in Industrial Society.
6. Bendiz Rinehard, 1960, Max Weber, An Intellectual Portrait.
7. Popper Karl, 1945, Open Society and its Enemies, Routledge, London.
8. Aron Raymond, Main Currents in Sociological Thought, Vol. I & II, Penguin.
9. Coser L.A., 1977, Masters of Sociological Thought, New York.
10. Giddens Anthony, 1997, Capitalism and Modern Social Theory.
11. Writings of Marx, Durkheim and Weber, Cambridge University Press.
12. R.N. Mukherjee and Arunansu Ghoshal, Social Thought, Vivek Prakashan, Delhi.
13. Francis Abraham and John Henry Morgan, Sociological Thought.
14. Michael Haralambos and Martin Holborn, 2000, Sociology: Themes and Perspectives, Harper Collins, London.
15. H.E. Barnes, Introduction to Sociology.
16. N.S. Vaidya, Samajik Vicharbant.

PAPER- IT2
QUANTITATIVE METHODS IN SOCIAL RESEARCH

	Lecture per Unit
1. Understanding Social Research:	15
A. Meaning and nature of social research, research ethics and plagiarism	
B. Formulation of problem in social research, social survey and social research, research review and research gap	
C. References and citation in social research: APA, MLA, etc.	
2. Quantitative Social Research:	15
A. Objectives and hypotheses	
B. Exploratory, descriptive, diagnostic and experimental designs	
C. Sampling methods: Techniques and types	
1. Methods of Data Collection in Quantitative Research:	15
A. Questionnaire: Open and close ended questions, merits and demerits of questionnaire	
B. Structured interview: its merits and demerits	
C. Content analysis	
4. Analysis and Interpretation of Data in Quantitative Research:	15
A. Use of SPSS in Calculation of Central Tendencies, Standard deviation and Correlations	
B. Issues in the presentation and interpretation of quantitative data	
C. Testing of hypothesis	

Suggested Readings:

1. Wilkinson, T. S., and P. L. Bhandarkar., Methodology and Techniques of Social Research, Himalaya Publishing House, Mumbai, (Reprint, 2004)
2. Bryman, Alan, Quality and Quantity in Social Research, UnwinHyman, London, 1988.
3. Hughes, John., The Philosophy of Social Research, Longman, London, 1987.
4. D.A.de Vaus, Surveys in Social research, George Relen and Unwin, London, 1986.
5. Bose, Pradip Kumar, Research Methodology, ICSSR, New Delhi.
6. Madge, John., The Origins of Scientific Research, Tavistock, London,1970.
7. Punch, Keith, Introduction to Social Research, Sage Publications, New Delhi, 1986.
8. Srinivas, M.N. and A.M. Shah, Field Worker and the Field, Oxford University press, New Delh, 1979.
9. Beteille A., and T.N. Madan, Encounter and Experience:Personal Accounts of Fieldwork, Vikas Publishing House Pvt. Ltd., New Delhi, 1975.
10. Barnes, John A., Who Should Know What? Social Science, Privacy and Ethics, Harmondsworth, Penguin, 1979.
11. Mukherjee, P.N., Methodology in Social Research: Dilemma and Perspectives, Sage Publications, New Delhi, 2000.
12. Shipman, Martin, The limitations of Social Research,Longman, London, 1988.

13. Sjoberg, Giddens and Roger Nett., Methodology for Social Research, Rawat publications, Jaipur.
14. Smeler, Neil J., Comparative Methods in Social Science.
15. Garrett, Henry. E., Statistics in Psychology and Education, David McKay, Indian Publication, Bombay, Tenth Reprint, 1981.
16. Moser, C.A., Survey Methods in Social Investigation, Heinemann, 1971.
17. Somekh, B and Lewin, C., (eds.), Research Methods in Social Sciences, Vistaar Publication, New Delhi, 2005.
18. Giri, Ananta K., (ed.), Creative Social Research: Rethinking Theories and Methods, Vistaar Publication, New Delhi, 2004.
19. Whyte, W.F., Street Corner Society.
20. Daniel Bell, Doing Sociological Research.
21. Bhandarkar, P.L., Samajik Sanshodhan Padhati (Marathi).

PAPER – IT3

ELECTIVE PAPERS (Select any one)

IT3 (A) SOCIOLOGY OF SOCIAL MOVEMENTS

IT3 (B) SOCIOLOGY OF RELIGION

IT3 (C) SOCIOLOGY OF MIGRATION

PAPER – IT3 (A)

SOCIOLOGY OF SOCIAL MOVEMENTS

	Lecture per Unit
1. Understanding Social Movements:	15
A. Defining Features and Types of Social Movements, viz. Reform, Revival, Revolutionary, Protest, Counter Movements	
B. Theories of Social Movement : Relative deprivation theory, structural strain theory, resource mobilization theory and political process theory	
2. Social Movements and Social Transformation:	15
A. Bases of Social Movements: Caste, Class, Gender, Religion and Ethnicity	
B. Issues in Social Movement: social structure and social movement, identity, culture and social movement, socio-economic and political interests and social movement	
3. Scenario of Social Movements in India:	15
A. Leadership and organizations in social movements	
B. Ideology in social movements: Types of ideology and social movements, ideology guiding movement and creating unrest	
4. Social Movements in the Contemporary Times:	15
A. Media and social movement, public opinion social movement, democracy and social movement	
B. Diffusion, absorption, and fragmentation of social movement	
C. Counter movements and social transformation	

Suggested Readings:

1. Banks, J.A., 1972, The Sociology of Social Movements, London, Macmillan.
2. Desai, A.R., (ed.) 1979, Peasant Struggles in India, Bombay, OxfordUniversity Press.
3. Dhanagare D.N., 1983, Peasant Movements in India 1920-1950, Delhi, OUP.
4. Gore M.S., 1993, The Social Context of an Ideology: Ambedkar's Political and Social Thoughts, New Delhi, Sage.
5. Oommen T.K., 1990, Protest and Change: Studies in Social movements, Delhi, Sage.
6. Rao M.S.A., 1979, Social Movements in India, New Delhi, Manohar.
7. Singh K.S., 1982, Tribal Movements in India, New Delhi, Manohar.

8. Selliot Eleanor, 1995, *From Untouchable to Dalit: Essays on the Ambedkar Movement*, New delhi, Manohar.
9. Gouldner A.W., 1950, (ed.) *Studies in Leadership*, New York, Harper and Brothers.
10. Oommen T.K., 1972, *Charishma, Stability and Change: An Analysis of BhoodanGramdan Movement*, New Delhi, Thomas Press.
11. Shah Ghanshyam, 1990, *Social movements in India: A Review of the Literature*, Delhi, Sage.
12. Shah Nandita, 1992, *The Issues at Stake: Theory and Practice in the Contemporary Women's Movements in India*.
13. Shiva Vandana, 1991, *Ecology and the Politics Survival*, New Delhi, Sage.

PAPER – IT3 (B)
SOCIOLOGY OF RELIGION

	Lecture per Unit
1. Introduction:	18
A. Sociology of religion: Religion as a science	
B. Religion and morality, religious beliefs and values	
C. Theism, atheism, secularism and fundamentalism	
2. Sociological Perspectives on Religion:	12
A. Durkheim: Religion for integration	
B. Weber: Religion, rationality and development	
C. Karl Marx: Religion as illusion	
3. Religion in Contemporary Society:	12
A. Jürgen Habermas: The place of religion in rational dialogue	
B. Niklas Luhmann: Religion as function	
C. Peter L. Berger and Thomas Luckmann: Religion as social construction	
D. Pierre Bourdieu: Religion and social practice	
4. Religion in Public Sphere:	18
A. Religious nationalism	
B. Religion and political power	
C. Religious movements	
D. Proselytism	

Suggested Readings:

1. Weber, M. *The Sociology of Religion*, Boston, Mass: Beacon Press, 1963.
2. Eliade, H. *The Sacred and the Profane: The Nature of Religion*, New York: Harcourt, Brace and World, 1959.
3. Durkheim, E. *The Elementary Forms of Religious Life*, London: Allen and Unwin, 1915.
4. Fischer, M.N.J. *Iran: From Religious Dispute to Revolution*, Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1980.
5. Baird, Robert D, (ed.) 1995 (3rd edition) *Religion in Modern India*, Delhi, Manohar.
6. Jones, Kenneth W., 1989, *Socio-Religious Reform Movements in British India*, The New Cambridge History of India III – I), Hyderabad, Orient Longman.
7. Madan T.N. (ed.) 1992, (enlarged edition), *Religion in India*, New Delhi, Oxford Press.
8. Mazumdar H.T., 1986, *India's Religious Heritage*, New Delhi, Allied Publishers.
9. Roberts, Keith A., 1984, *Religion in Sociological Perspective*, New York, Dorsey Press.
10. Shakir Moin (ed.) 1989, *Religion, State and Politics in India*, Delhi, Ajanta Publications.
11. Turner Bryan. S., 1991 (2nd edition) *Religion and Social Theory*, London, Sage Publications.
12. Robinson, Rowena, 2004, *Sociology of Religion in India*, Sage, India.

PAPER – IT3 (C)
SOCIOLOGY OF MIGRATION

	Lecture per Unit
1. Understanding the Concept of Migration:	15
A. Definition, nature and types of migration	
B. Place of origin and destination in migration	
C. Trends in local, regional and international migration	
2. Migration, Society and Social Categories:	15
A. Gender, caste and class in migration	
B. Migration and capitalist society	
C. Refugees, migration and nationalism	
3. Models/Theories of Sociology of Migration:	15
A. Models: Ravenstein's distance model and Lee's 'Push' 'Pull' model	
B. Theories: neo-classical economic, dual labour market, relative deprivation, world systems and Marxist theories	
4. Factors of Migration:	15
A. Factors having mobility potentials: finance and income, age, gender, Education, family ties and personality	
B. Factors creating stresses/dissatisfaction: housing, environment, employment opportunities, prospects for children, sense of belonging, persecution and intolerance, population pressure and poverty	
C. Industrialization, migration and urbanization	

Suggested Readings:

1. Lydia Potts. The World Labour Market, Zed Books Ltd., London and New Jersey, 1990.
2. Stephen Castles and Mark J. Miller. The Age of Migration, TheGulford Press, New York, 1993.
3. Loes, Schenk – Sand Bergen (ed.): Women and Seasonal Labour Migration, Sage Publications, New Delhi, London, 1995.
4. R. Mansell Prothero and Murray Chapman. Circulation in Third World Countries, Routledge and Kegan Paul, London, 1983.
5. Omprakash Mishra (ed.): Forced Migration, Manak Publication, Delhi, 2004.
6. Milton Israel and N.K. Wagle. Ethnicity, Identity, Migration. The Centre for South Asian Studies, University of Toronto, 1993.
7. Binod Khadria. The Migration of Knowledge Workers, Sage Publications, New Delhi, London, 1999.
8. Brinley Thomas. Migration and Urban Development, Methuen and Co. Ltd., London, 1972.
9. Swain, B.K. Changing Occupational Structure in Vidarbha, India, Himalaya Publishing House, Bombay, 1998.

PAPER –IT4

ELECTIVE PAPERS (Select any one)

IT4 (A) GENDER AND SOCIETY
IT4 (B) SOCIAL PROBLEMS IN CONTEMPORARY INDIA
IT4 (C) SOCIOLOGY OF MINORITY GROUPS

**PAPER –IT4 (A)
GENDER AND SOCIETY**

	Lecture per Unit
1. Social Construction of Gender:	15
A. Socialization and gender construction, patriarchy and gender construction	
B. Dilemmas: Gender vs. biology, equality vs. difference, private vs. public	
2. Feminist Theories:	15
A. Liberal Feminism, Marxist Feminism	
B. Radical Feminism, Black Feminism	
3. Gender inequality in society:	15
A. Unequal distribution of power and authorities	
B. Patriarchal concept of labor and sexual division of labor,	
C. Political participation and male dominance	
4. Strategies to Overcome Gender Inequality:	15
A. Contemporary women's movement	
B. Women's participation in politics and decision making	
C. Women empowerment: Equal opportunity and development	

Suggested Readings:

1. Altekar, A.S., 1983, The Position of Women in Hindu Civilization, Delhi, Motilal Banarasidas, Second Edition, Fifth Reprint.
2. Chodrow, Nancy, 1978, The Reproduction of Mothering, BerkelyUniversity of California Press.
3. Desai Neera and M Krishnaraj, 1978, Women and Society in India, Delhi, Ajanta.
4. Dube Leela et al (eds.) 1986, Visibility and Power: Essays on Women in Society and Development, New Delhi, OUP.
5. Forbes G., 1998, Women in Modern India, New Delhi, CambridgeUniversity Press.
6. Maccoby, Eleanor and Carol Jackin, 1975, The Psychology of Sex Differences, Stanford, StanfordUniversity Press.
7. Mc Cormack, C and M. Strathern (ed.) 1980, Nature, Culture and Gender, Cambridge, CambridgeUniversity Press.

8. Myers, Kristen Anderson et al, (eds.) 1998, *Feminist Foundations: Towards Transforming Sociology*, New Delhi, Sage.
9. Oakely, Ann., 1972, *Sex, Gender and Society*, New York, Harper and Row.
10. Sharma, Ursula, 1983, *Women, Work and Property in North-West India*, London, Tavistock.
11. Shulamitz, Reinharz and Lynn Davidman, 1991, *Feminist Research Methods*, New York, OxfordUniversity Press.
12. Srinivas, M.N., *Caste Its Modern Avatar*, New Delhi, Penguin (Leela Dube's Article on Caste and Women)
13. Vaid, S and K Sangari, 1989, *Recasting Women Essays in Colonial History*, New Delhi.
14. Agarwal, B, 1994, *A Field of One's Own Gender and Land Rights in South Asia*, Cambridge University Press.
15. Channa Karuna, 1988, *Socialization, Women and Education: Explorations in GenderIdentity*, New Delhi, Orient Longman.
16. Dube Leela, 1997, *Women and Kinship: Comparative Perspectives on Gender in South and South-East Asia*, Tokyo, United Nations University Press.
17. Gandhi, N and N. Shah, 1992, *The Issues at Stake: Theory and Practice in the Contemporary Women's Movement in India*, New Delhi.
18. Ghadially, Rehana, (ed.) 1988, *Women in Indian Society*, New Delhi, Sage.
19. Jaywardene, Kuman, 1991, *Feminism and Nationalism in the Third World*, New Delhi.
20. Miss Maria, 1980, *Indian Women and Patriarchy: Conflicts and Dilemmas of Students and Working Women*, New Delhi, Concept.
21. Omvedt Gali, 1975, *Caste, Class and Wome's Liberation in India*, Bulletin of Concerned Asian Scholars.
22. Pardeshi, Pratima, 1988, *Dr. Ambedkar and the Question of Women's Liberation in India*, Pune, WSC, University of Pune.

PAPER – IT4 (B)
SOCIAL PROBLEMS IN CONTEMPORARY INDIA

	Lecture per Unit
1. Understanding Social Problems:	15
A. Nature, definition and types of social problems	
B. Social structure as a basic source of social problem	
C. Approaches to social problems: Functional approach (anomie, social pathology, deviant behavior, and social disorganization) Conflict approach (deprivation, exploitation, inequality, oppression)	
2. Problem of inequality:	15
A. Poverty: Corporate capitalism, distribution of resources, culture of poverty, unequal opportunity and poverty; consequences of poverty and its elimination	
B. Casteism and atrocities: Unequal distribution of power, oppression and discrimination, caste struggle and atrocities; Inclusive policy : Political Reservations and Reservation in education and Government Services, SC & OBC Commission, Atrocity Act	
C. Gender inequality: Patriarchal and patrilineal structure and denial of powers & authorities, sex roles, discrimination; socioeconomic-political consequences of sexism, constitutional provisions and gender sensitization	
3. Population, Space and Social problems:	15
A. Population and Urban Problems: urban transformation due to migration, overpopulation, urban explosion; urban problems: health, habitat, natural resources, socioeconomic and political problem; rapid modernization and use of technology	
B. Environment, social problems and solutions to social problems	
C. Development induced displacement and rehabilitation	
4. Social Structure, Deviance and Social Problem:	15
A. Crime and delinquency: Categories of Crime (traditional, victimless crime, White-collar crime, corporate, political and organized crime); social structure and crime; formal and informal means to control crime in society	
B. Riots: regionalism, religious fundamentalism, casteism, socio-cultural conflicts, economic and political interests & riots; Values: Secular, democratic, tolerant, just eco-social, etc.	

Suggested Readings:

1. Jogan, Sankar. (ed.), Social Problems and Welfare in India, Ashish, New Delhi, 1992.
2. Madan, G.R. Indian Social Problems, Vol. I and II, Allied, Bombay, 1973.
3. Ahuja, Ram. Social Problems in India, Rawat, Jaipur, 2002.
4. Jain, Prabha Shasi and Singh Mamta. Violence Against Women, Radha, New Delhi, 2001.
5. Mishra, Girish and Pandey Brajkumar. White-Collar Crimes, Gyan, New Delhi, 1998.
6. Ahmad, Siddique. Criminology (5th ed.), Eastern Book Company, New Delhi, 2005.

7. Paranjape, N.P. Criminology (12th ed.), Central, Allahabad, 2005.
8. Attar, Chand. Poverty and Underdevelopment: New Challenges, Gyan, New Delhi.
9. Horton, Paul B and Leslie, Gerald R. The Sociology of Social Problems (Fifth ed.), Prentice-Hall, New Jersey, 1974.
10. Weinberg, M.S., Rubington Earl Sue Kiefer Hammersmith. The Solution of Social Problems-Five Perspectives, (2nd Edition), OUP, New York, 1981.

PAPER – IT4 (C)
SOCIOLOGY OF MINORITY GROUPS

	Lecture per Unit
1. Understanding the Minority Groups:	15
A. Definition, meaning and characteristics of minority community	
B. Approaches to minority communities: liberalism, pluralism, multiculturalism, and post-modernism	
2. Minorities Through Ages:	15
A. Pre-colonial, colonial and post colonial period	
B. Cultural and political rights of minorities	
C. Educational and economic rights of minorities	
3. State and Minority Communities in India:	15
A. Constitutional provisions	
B. Policies and programmes	
C. Politics of equality	
4. Minority Communities and Social Movements:	15
A. Regional reorganization and politics of political representation	
B. Exclusion and new social movements	
C. Inclusive policies for growth among minorities	

Suggested Readings:

1. Weiner, Myron. India's Minorities: Who are they? What do they want?, in Partha Chatterjee (ed.), State and Politics in India, OUP, 1997.
2. Kohli, Atul. (ed.), India's Democracy: An Analysis of Changing State - Society Relationship, Princeton University Press, 1998.
3. Brass, Paul R. Ethnicity and Nationalism: Theory and Comparison, Sage, New Delhi, 1991.
4. Hassan, Mushiral. Islam, Communities and the Nation: Muslim Identities in Asia and Beyond, Manohar, New Delhi, 1997.
5. Kakar, Sudhir. The Colours of Violence, Viking, 1997.
6. Ahmed, Imtiyaz & Ghosh, Partha & Reifeld, Helmut (eds.), Pluralism and Equality (Values in Indian Society and Politics), Sage, New Delhi, 2000.
7. Schemerhorn, R.A. Ethnic Plurality in India, Arizona, 1978.
8. Harisson, Selig. India: Most Dangerous Decades, OUP, 1968.

SEMESTER II
CORE PAPERS
PAPER – 2TI
CLASSICAL THEORETICAL FOUNDATIONS

	Lecture per Unit
1. Karl Marx:	15
A. Class Formation and Class Struggle	
B. Dialectical Materialism and the Theory of Social Change	
C. Alienation, Surplus Value and Exploitation	
2. Max Weber:	15
A. Social Action: Theory and Types of Social action	
B. Protestant Ethic in the Emergence of Modern Capitalism	
C. Ideal Types of Authorities and Bureaucracy	
3. Vilfredo Pareto:	15
A. Logical and Non-Logical Actions	
B. Residues and Derivations	
C. Circulation of Elites	
4. Georg Simmel:	15
A. Concept of Individual and Society	
B. Social Interaction: Forms and Types	
C. Subjective and Objective Culture	

Suggested Readings:

1. George Ritzer, 1996, Sociological Theory, The McGRAW-HILL International Editions.
2. Parsons Talcott, The Structure of Social Action, Vol. I & II, McGraw Hill, New York.
3. Nisbet, 1966, The Sociological Tradition, Heinmann Educational Books Ltd, London.
4. Zetlin Irving, 1981, Ideology and the Development of Sociological Theory, Prentice Hall.
5. Dahrendorf Ralph, 1959, Class and Class Conflict in Industrial Society.
6. Bendiz Rinehard, 1960, Max Weber, An Intellectual Portrait.
7. Popper Karl, 1945, Open Society and its Enemies, Routledge, London.
8. Aron Raymond, Main Currents in Sociological Thought, Vol. I & II, Penguin.
9. Coser L.A., 1977, Masters of Sociological Thought, New York.
10. Giddens Anthony, 1997, Capitalism and Modern Social Theory.
11. Writings of Marx, Durkheim and Weber, Cambridge University Press.
12. R.N. Mukherjee and Arunansu Ghoshal, Social Thought, Vivek Prakashan, Delhi.
13. Francis Abraham and John Henry Morgan, Sociological Thought.
14. Michael Haralambos and Martin Holborn, 2000, Sociology: Themes and Perspectives, Harper Collins, London.
15. H.E. Barnes, Introduction to Sociology.
16. N.S. Vaidya, Samajik Vicharbant.

PAPER – 2T2
QUALITATIVE METHODS IN SOCIAL RESEARCH

	Lecture per Unit
1. Qualitative Research:	15
A. Difference between Quantitative and Qualitative Research	
B. Ethics in qualitative research	
C. Research questions: Types, sensitizing concept and concept map	
2. Research Designs in Qualitative Research:	15
A. Construction of Research Design: Components, Linear and Circular Process	
B. Case Studies, Comparative Studies, Retrospective Studies	
C. Snapshot and Longitudinal studies	
3. Sampling and Data Collection:	15
A. Theoretical sampling, Purposive sampling and Focus groups	
B. Interviews: Focused, Semi-Standardized, Problem-centered, Expert and Ethnographic	
C. Narratives: Narrative Interviews, Episodic Interviews	
4. Analysis and Interpretation:	15
A. Documentation: Transcription, coding-types and content analysis	
B. Data analysis: techniques and tools, Atalas-ti, NVivo	
C. Issues in presenting, analyzing and interpreting qualitative data	

Suggested Readings:

1. Wilkinson, T. S., and P. L. Bhandarkar., Methodology and Techniques of Social Research, Himalaya Publishing House, Mumbai, (Reprint, 2004)
2. Hughes, John., The Philosophy of Social Research, Longman, London, 1987.
3. D.A.de Vaus, Surveys in Social research, George Relen and Unwin, London, 1986.
4. Bose, Pradip Kumar, Research Methodology, ICSSR, New Delhi.
5. Madge, John., The Origins of Scientific Research, Tavistock, London,1970.
6. Barnes, John A., Who Should Know What? Social Science, Privacy and Ethics, Harmondsworth, Penguin, 1979.
7. Mukherjee, P.N., Methodology in Social Research: Dilemma and Perspectives, Sage Publications, New Delhi, 2000.
8. Moser, C.A. and Kalton, G, Survey Methods in Social Investigation, Heinemann, 1971.
9. Bhandarkar, P.L., Samajik Sanshodhan Padhati (Marathi).

PAPER – 2T3

ELECTIVE PAPERS (Select any one)

2T3 (A) SOCIAL MOVEMENTS IN INDIA

2T3 (B) SOCIOLOGY OF AGING

2T3 (C) MEDIA AND SOCIETY

PAPER –2T3 (A)

SOCIAL MOVEMENTS IN INDIA

	Lecture per Unit
1. Understanding Social Movements in India:	15
A. History and origin of social movements in India	
B. Causes and consequences of social movements	
C. Caste, class and social movements in India	
2. Traditional Social Movements:	15
A. Peasant and tribal Movements	
B. Women's movement	
C. Trade union and nationalist movements	
3. New Social Movements:	15
A. Dalit and ethnic movements	
B. Students' Movements	
C. Ecological and environmental movements	
4. Consequences of Social Movements:	15
A. Social movements, state and civil Society in India	
B. Social movements, social change and development	

Suggested Readings:

1. Banks, J.A., 1972, The Sociology of Social Movements, London, Macmillan.
2. Desai, A.R., (ed.) 1979, Peasant Struggles in India, Bombay, OxfordUniversity Press.
3. Dhanagare D.N., 1983, Peasant Movements in India 1920-1950, Delhi, OUP.
4. Gore M.S., 1993, The Social Context of an Ideology: Ambedkar's Political and Social Thoughts, New Delhi, sage.
5. Oommen T.K., 1990, Protest and Change: Studies in Social movements, Delhi, Sage.
6. Rao M.S.A., 1979, Social Movements in India, New Delhi, Manohar.
7. Singh K.S., 1982, Tribal Movements in India, New Delhi, Manohar.
8. Selliot Eleanor, 1995, From Untouchable to Dalit: Essays on the Ambedkar Movement, New delhi, Manohar.
9. Gouldner A.W., 1950, (ed.) Studies in Leadership, New York, Harper and Brothers.
10. Oommen T.K., 1972, Charishma, Stability and Change: An Analysis of Bhoodan Gramdan Movement, New Delhi, Thomas Press.

11. Shah Ghanshyam, 1990, *Social movements in India: A Review of the Literature*, Delhi, Sage.
12. Shah Nandita, 1992, *The Issues at Stake: Theory and Practice in the Contemporary Women's Movements in India*.
13. Shiva Vandana, 1991, *Ecology and the Politics Survival*, New Delhi, Sage.

PAPER –2T3 (B)
SOCIOLOGY OF AGING

	Lecture per Unit
1. Understanding Sociology of Aging:	15
A. Meaning, definition, scope and significance of aging	
B. Trends of increasing aging population in different societies	
C. Factors responsible for increase in aging population	
D. Social, economic and political implications of aging population for developed and developing societies.	
2. Situations of Aged in Different Societies:	15
A. Aged in tribal, traditional and modern societies	
B. Status and role of the aged in traditional Hindu society	
C. Physical, social, economic and psychological problems of the aged	
D. Family care and support for the aged in urban and rural settings	
E. Urban society and the growth of institutional care for the aged	
3. Nature of the Aged and Problems of Coping with Aging:	15
A. Problems of coping with aging among retired salaried people	
B. Problems of coping with aging among the aged in unorganized daily wage earning sector	
C. Problems of coping with aging among the aged in farming/agriculture	
D. Successful aging: Its meaning, prerequisites and importance	
4. National Policy on Older People in India:	15
A. Strategies of accommodating aged people in society: Superannuation benefits/pensions/medical reimbursement	
B. Medical facilities including hospitalization and travel concessions	
C. Social pension and health insurance (medical claim policy)	
D. HelpAge India and the social policy on aged	

Suggested Readings:

1. Vinod Kumar, 1996, (ed.) Aging Indian Perspective and Global Scenario, New Delhi, All India Institute of Medical Sciences.
2. Proceedings of the United Nations Round Table on the “Aging of Asian Populations, Bangkok, 1994.
3. Alfred de Soza; Walter Fernandes, 1982, (eds.) Aging in South Asia: Theoretical Issues and Policy Implications, New Delhi, Indian Social Institute.
4. Indira Jai Prakash, 1991, (ed.) Quality Aging: Collected Papers, Varanasi, Association of Gerontology.
5. P.K. Dhillon, 1992, Psycho-Social Aspects of Aging in India, New Delhi, Concept Publishing Company.
6. Added Years of Life in Asia, 1996, Current Situation and Future Challenges, New York, United Nations.

7. P.C. Bhatia, 2000, (ed.) lecture-Series in Geriatrics, New Delhi, National Institute of Primary Health.
8. R. Singh; G.S. Singhal, 1996, (eds.) Perspectives in Ageing Research New Delhi: Today and Tomorrow Printers and Publishers Proceedings of Indo-German Workshop on Education and Research in Gerontology, Max Muller Bhavan, New Delhi.
9. S.K. Biswas, 1987, (ed.) Ageing in Contemporary India, Calcutta, Indian Anthropological Society (Occasional papers).
10. E. Palmore, 1993, (ed.) Developments and Research on Aging, Westport, Greenwood Press.
11. S.K. Choudhary, 1992, (ed.) Problems of the Aged and of Old Age Homes, Bombay, Akshar Prathi Roop Limited.
12. Kumar S. Vijaya, 1991, Family Life and Socio-Economic Problems of the Aged, New Delhi, Ashish Publishing House.
13. Muthayya B.C.; Annesuddin M., 1992, Rural Aged: Existing Conditions, Problems and Possible Interventions – A Study in Andhra Pradesh, Hyderabad, National Institute of Rural Development.
14. Rao K.S., 1994, Aging, New Delhi, National Book Trust of India.
15. Sati P.N., 1987, Needs and the Problems of the Aged, Udaipur, Himanshu Publishers.
16. Sen K., 1994, Ageing: Debates on Demographic Transition and Social Policy, London, Zed Books.
17. Soodan K.S., 1975, Ageing in India, Calcutta, T.K. Mukherjee Minerva Association (Pvt.) Ltd.
18. Ishwar Modi. (ed.), Ageing and Human Development, Rawat Publications, Jaipur, 2001.

Read the abstracts on “Age and Social Structure” in all Abstract Books of All India Sociological Conferences of Indian Sociological Society, for last 10 years.

PAPER – 2T3 (C)
MEDIA AND SOCIETY

	Lecture per Unit
1. Understanding Media in Society:	15
A. Mass Media: the concept, definition and forms of mass media	
B. Theories of Mass Media: Pluralist, Marxist, Neo-Marxist	
2. Role and Influences of Media	15
A. Hypodermic, normative, interpretative and structured interpretative model	
B. Hyper reality, interpretative community, violence and media	
3. Images and Social Group in Media:	15
A. Representation of gender, caste, class & religion	
B. Children, Gender, Sexuality and Media Effect	
4. Media in Globalized World:	15
A. Media, Market and Popular Culture	
B. Capitalist and state ideology in Media	

Suggested Readings:

1. Asa Briggs and Peter Burke, *A Social History of the Media*, Polity Press, Cambridge, 2005.
2. Benjamin, W. *The Work of Art in the age of Mechanical Reproduction*, Illuminations, New York, Schocken Books, 1969.
3. Williams, R. *Communications*, Penguin: Harmondsworth, 1962.
4. Hall, S. 'Cultural studies: two paradigms', *Media, Culture and Society*, 1980.
5. Herman, Edward S. and Chomsky, Noam. *Manufacturing Consent: The Political Economy of Mass Media*, Pantheon Books, 1988.
6. John Corner. Dick Pels (eds.), *Media and the Restyling of Politics: Consumerism, Celebrity, and Cynicism*, London: Sage, 2000.
7. Desai, A.R. *The Role of the Press in the Development of Indian Nationalism*, in *Social Background of Indian Nationalism*, Bombay: Popular Prakashan, 1948.
8. Kohli, V. *The Indian Media Business*, London: Sage, 2003.
9. Jeffrey, Robbin. *India's Newspaper Revolution. Capitalism, Politics and the Indian language*, New York: Martins Press, 2000.
10. Kumar, K.J. *Mass Communication in India*, Jaico Publishing House, 2010.
11. Gans, H.J. *Deciding What's News*, Northwestern University Press, 2004.
12. Appadurai, Arjun. *Modernity at Large: The Cultural Dimensions of Globalization*, OUP, 1996.
13. Sohat, Ella and Robert Stam. *Unthinking Eurocentrism: Multiculturalism and the Media*, Routledge, 1994.
14. Uberoi, Patricia. *Freedom and destiny: gender, family, and popular culture in India*, OUP, 2006.
15. Hall, Stuart. "The Whites of their eyes: racist ideologies in the media." In Gail Hymes and Jean M. Hume zeds *Gender, race, and class in media: a text reader*, Sage, 2003.

16. Said, Edward. *Covering Islam: How the Media and Experts Determine How We See the Rest of the World*, New York; Pantheon, 1981.
17. C. Berry and F. Martin. (eds.), *Mobile Cultures: New Media in Queer Asia*, DukeUniversity press, 2003.
18. Khan, R. and D. Keller. "New Media and Internet Activism: From the "Battle of Seattle to Blogging." *New Media and Society*, 2004.

PAPER – 2T4

ELECTIVE PAPERS (Select any one)

2T4 (A) WOMEN IN INDIAN SOCIETY

2T4 (B) SOCIOLOGY OF SOCIAL STRATIFICATION

2T4 (C) INDUSTRY AND SOCIETY IN INDIA

PAPER –2T4 (A)

WOMEN IN INDIAN SOCIETY

Lecture per Unit

1. The Changing Profile of Women in India:	15
A. The changing status of women in pre-colonial, colonial and post-colonial India	
B. The demographic profile - the gender gap (Census, NSS)	
C. Gender in caste, class and religion	
2. Patriarchy and Women in India:	15
A. Women's role in decision making: family, health and reproductive behavior.	
B. Women's situation in India: Socio-cultural taboos, economic and political deprivation, sexual exploitation, etc.	
3. Women and Social Institutions:	15
A. Education: Gender based participation in educational institutions	
B. Economy: Sexual division of labour, unequal payments, and marginalization of women	
C. Polity: Gender based participation in politics; reservations for women and political empowerment	
4. Women and Social Issues:	15
A. Development	
B. Communalism	
C. Crime and violence	
D. Education, employment and empowerment	

Suggested Readings:

1. Altekar, A.S., 1983, The Position of Women in Hindu Civilization, Delhi, Motilal Banarasisdas, Second Edition, Fifth Reprint.
2. Chodrow, Nancy, 1978, The Reproduction of Mothering, BerkelyUniversity of California Press.
3. Desai Neera and M Krishnaraj, 1978, Women and Society in India, Delhi, Ajanta.
4. Dube Leela et al (eds.) 1986, Visibility and Power: Essays on Women in Society and Development, New Delhi, OUP.
5. Forbes G., 1998, Women in Modern India, New Delhi, CambridgeUniversity Press.

6. Maccoby, Eleanor and Carol Jackin, 1975, *The Psychology of Sex Differences*, Stanford, Stanford University Press.
7. Mc Cormack, C and M. Strathern (ed.) 1980, *Nature, Culture and Gender*, Cambridge, Cambridge University Press.
8. Myers, Kristen Anderson et al, (eds.) 1998, *Feminist Foundations: Towards Transforming Sociology*, New Delhi, Sage.
9. Oakely, Ann., 1972, *Sex, Gender and Society*, New York, Harper and Row.
10. Sharma, Ursula, 1983, *Women, Work and Property in North-West India*, London, Tavistock.
11. Shulamitz, Reinhartz and Lynn Davidman, 1991, *Feminist Research Methods*, New York, Oxford University Press.
12. Srinivas, M.N., *Caste Its Modern Avatar*, New Delhi, Penguin (Leela Dube's Article on Caste and Women)
13. Vaid, S and K Sangari, 1989, *Recasting Women Essays in Colonial History*, New Delhi.
14. Agarwal, B, 1994, *A Field of One's Own Gender and Land Rights in South Asia*, Cambridge University Press.
15. Channa Karuna, 1988, *Socialization, Women and Education: Explorations in Gender Identity*, New Delhi, Orient Longman.
16. Dube Leela, 1997, *Women and Kinship: Comparative Perspectives on Gender in South and South-East Asia*, Tokyo, United Nations University Press.
17. Gandhi, N and N. Shah, 1992, *The Issues at Stake: Theory and Practice in the Contemporary Women's Movement in India*, New Delhi.
18. Ghadially, Rehana, (ed.) 1988, *Women in Indian Society*, New Delhi, Sage.
19. Jaywardene, Kuman, 1991, *Feminism and Nationalism in the Third World*, New Delhi.
20. Miss Maria, 1980, *Indian Women and Patriarchy: Conflicts and Dilemmas of Students and Working Women*, New Delhi, Concept.
21. Omvedt Gali, 1975, *Caste, Class and Wome's Liberation in India*, *Bulletin of Concerned Asian Scholars*.
22. Pardeshi, Pratima, 1988, *Dr. Ambedkar and the Question of Women's Liberation in India*, Pune, WSC, University of Pune.

PAPER – 2T4 (B)
SOCIOLOGY OF SOCIAL STRATIFICATION

	Lecture per Unit
1. Understanding Social Stratification:	15
A. Definition, characteristics and types of social stratification	
B. Social Differentiation and Social Stratification	
C. Social inequality vs. biological/natural inequality	
2. Theoretical Perspectives on Social Stratification:	15
A. Functional perspectives: Talcott Parsons, Kingsley Davis & Wilbert E. Moore	
B. Conflict perspectives: Karl Marx, Pierre Bourdieu	
3. Class Identity and Culture:	15
A. Class and Types of Capitals, Attitudes to class and identity,	
B. Class ambivalence, Culture and Class Conflict	
4. Social Mobility and Social Stratification:	15
A. Ascription and Achievement, types of mobility: Absolute, relative, intergenerational, intra-generational, upward, downward	
B. Caste, Gender and mobility; the death of class	

Suggested Readings:

1. Haralambos, Michael, Martin Holborn and Robin Heald. *Sociology: Themes and Perspectives*, Collins, 2000.
2. Gordon, L. 'On 'Difference'', *Gender*, 1991.
3. Gupte, D. 'Hierarchy and Difference', in Dipankar Gupta (ed.): *Social Stratification* (1-21), Delhi: OUP, 1991.
4. Dahrendorf, R. *Essays in the Theory of Society*, London: Routledge and Kegan Paul, 1968. (Chapter 1)
5. Beteille, A. 'Introduction', in Andre Beteille (ed.): *Equality and Inequality: Theory and Practice* (1-27), OUP, Delhi, 1983.
6. Beteille, A. *Inequality among Men*, Oxford: Basil Blackwell, 1977.
7. Mencher, J. 'The Caste System Upside Down', in Dipankar Gupta (ed.): *Social Stratification* (93-109), Delhi: OUP, 1991.
8. Vasanth and Kannabiran K. 'Caste and Gender: Understanding Dynamics of Power and Violence', in Anupama Rao (ed.) *Gender and Caste* (249-60, Delhi: Kali for Women.
9. Weber, M. 1978. *Economy and Society*, Berkeley: University of California Press, (Vol. 1, Part-1, Chapter 4; Vol. 2, Part-2, Chapter 9, Section 6).
10. Wesolowski, W. 1979. *Classes, Strata and Power*, London: Routledge and Kegan Paul. (Chapters 1 and 3)
11. Wright, Olin E. 1985. *Classes*, London: Verso (Chapter 3)
12. Marx, K. 1975. *The Poverty of Philosophy*, Moscow: Progress Publishers (Chapter 2, Section 5).
13. Miliband, R. 1983. *Class, Power and State Power*, London: Verso (Chapter 1).
14. Beteille, A. 1983. *The Idea of Natural Inequality and other Essays*, Delhi: OUP, pp. 7-32.

15. Sen, A. 1990. 'Gender and Cooperative Conflicts', in Irene Tinker (ed.): *Persistent Inequalities* (123-49), New York: OUP.
16. Palriwala, R. 2000. 'Family: Power Relations and Power Structures', in C. Kramarae and D. Spender (eds.): *International Encyclopedia of Women: Global Women's Issues and Knowledge*, vol.2: 669-74), London: Routledge.
17. Mazumdar, V and Sharma, K. 1990. 'Sexual Division of Labour and the Subordination of Women: A Reappraisal from India', in Irene Tinker (ed.): *Persistent Inequalities* (185-97), New York: OUP.
18. Chakravarti, U. 1995. 'Gender, Caste, and Labour', *EPW*, 30 (36): 2248-56.
19. Kapadia, K. 1996. *Sive and Her Sisters: Gender, Caste, and Class in Rural South India*, Delhi: OUP. (Part 3).
20. Chowdhry, P. 1997. 'Enforcing Cultural Codes: Gender and Violence in Northern India', *EPW*, 32(19): 10119-28.

PAPER – 2T4 (C)
INDUSTRY AND SOCIETY IN INDIA

	Lecture per Unit
1. The Concept of Industry as an Organization:	10
A. Formal and informal organization of industry	
B. Structure and functions of formal and informal organizations	
C. Industry and Society	
2. Industry as a Social System:	20
A. Industrial relations	
B. Industrial conflict	
C. Resolution of conflict: Conciliation, arbitration, adjudication and collective bargaining	
3. Work in Industry:	15
A. Work and technology: Impact of automation on labour	
B. Work culture and work ethics	
C. Human relations at work	
4. Industry and Society:	15
A. Impact of industry on family, religion and caste	
B. Impact of industry on occupational structure of society	
C. Industrialization, migration, urbanization and environmental problems	

Suggested Readings:

1. Watson K.Tony, 1995, Sociology, Work and Industry, Routledge and Kegan Paul.
2. Ramaswamy E.A., 1998, Industry and Labour, OUP.
3. Ramaswamy E.A., 1978, Industrial Relations in India, New Delhi.
4. Karnik V.B., 1970, Indian Trade Union, A Survey, Popular Prakashan, Mumbai.
5. Mamoria C.B. and Mamoria, 1992, Dynamics of Industrial Relation in India, Himalaya Publishing House, Mumbai.
6. Ramaswami E.A., 1977, The Worker and his Union, Allied, New Delhi.
7. Ramaswami E.A., The Worker and Trade Union, Allied, New Delhi.
8. Agarwal R.D., 1972, Dynamics of Labour Relations in India, A book readings, Tata McGraw Hill.
9. Laxmanna C et al, 1990, Workers Participation and Industrial Democracy, Global Perspective Ajantha Publications.
10. Seth, N.R. and Patel, P.J. Industrial Sociology in India, Rawat Publications, Jaipur.
11. Hyman R. Industrial Relations: A Marxist Introduction, London, MacMillan, 1975.
12. Seth, N.R. Social Framework of an Indian Factory, Hindustan Publishing Co. Delhi, 1982.
13. Swain, B.K. 1998, 'Changing Occupational Structure in Vidarbha, India', Himalaya Publishing House, Mumbai.
14. Philip Hancock, Melissa Taylor, 2001, Work, Post Modernism and Organization, Sage India.

15. Zeitlin Irving. M, 1969, Ideology and the Development of Sociological Theory, Vol. 1 & Vol. 2, Basic Books, New York.
16. Aziz Abdul, 1984, Labour Problems of Developing Economy, Ashish Publishing House.
17. Miller and Form, 1964, Industrial Sociology, Harper and Row, New York.
18. Parker S.R. Brown, Chield Jaud Smith, M.A., 1964, The Sociology of Industry, George Allen and Unwin Ltd, London.
19. Schneider Eugene V., 1971, Industrial Sociology, Mcgraw-Hill, London.
20. Gilbert S.J., 1985, Fundamentals of Industrial Sociology, Tata McGraw Hill Publishing house Co. Ltd, New Delhi.

SEMESTER: III**CORE PAPERS****PAPER – 3T1****ORIENTATIONS IN SOCIOLOGICAL THEORY**

	Lecture per Unit
1. Structuralism:	12
A. A.R. Radcliffe-Brown	
B. Levi-Strauss	
2. Functionalism:	16
A. Bronislaw Malinowski	
B. Robert K. Merton	
C. Talcott Parsons	
3. Conflict Theory:	12
A. Ralf Dahrendorf	
B. Lewis Coser	
4. Phenomenology and Ethnomethodology:	20
A. Phenomenology: Alfred Schutz and Peter Berger	
B. Ethnomethodology: Harold Garfinkel and Erving Goffman	

Suggested Readings:

1. Ritzer, George. Sociological Theory, Mac-Graw-Hill, 2000.
2. Ritzer, George. Encyclopedia of Social Theory. Vol.I&II. Sage Pub. 2005.
3. Giddens and Turner (eds.). Social Theory Today, Cambridge: Polity Press, 1987.
4. Abraham, M.F. Modern Sociological Theory, New Delhi: OUP. 1990.
5. Haralambos and Holborn. Sociology: Themes and Perspective. Fifth Edition, Collins, 2000.
6. Calhoun, Craig, Rojek, Chris & Bryan Turner. The Sage Handbook of Sociology, Sage Publications, 2005.
7. Ritzer, George and Barry Smart. Handbook of Social Theory, Sage Publications, 2001.
8. Ruth A. Wallace and Alison Wolf. Contemporary Sociological Theory, 6th Edition, Eastern Economy Edition, Prentice-Hall of India, New Delhi, 2008.
9. David Ashley and David, Michael Orenstein. Sociological Theory, Sixth Edition, Pearson Education, 2005.
10. Tim Delaney. Contemporary Social Theory, Pearson Education, 2008.
11. Jonathan, H. Turner. The Structure of Sociological Theory, Rawat Publications, Jaipur, 1987.
12. Anthony Elliott. Contemporary Social Theory, London: Routledge and Kegan Paul, 2009, Indian Reprint, 2010.

PAPER – 3T2
SOCIOLOGY OF CHANGE AND DEVELOPMENT

	Lecture per Unit
1. Understanding Social Change:	15
A. Related concepts of social change: evolution, progress, growth, development and transformation	
B. Theories of social change: socio-psychological and conflict theories	
C. Factors of social change: demographic, economic, religious, bio-tech, info-tech and media	
2. Processes of Social Change in Contemporary India:	15
A. Sanskritization and Westernization	
B. Modernization and Secularization	
C. Industrialization, Migration and Urbanization	
3. Approaches to Development:	15
A. Modernization approach	
B. Dependency approach	
C. Neo-liberal approach (MNCs, TNCs, WTO)	
4. Social Structure and Development:	15
A. Structure as a facilitator/inhibitor of development	
B. Culture as an aid or impediment to development	
C. Development and displacement, sustainable development	

Suggested Readings:

1. Bryce F. Ryan. Social and Cultural Change, The Ronald Press Company, New York, 1969.
2. Wood Charles, Roberts Bryan (ed), 2005, Rethinking Development in Latin America, Peen State Press.
3. Preston P.W., 1982, The Theories of Development, London Routledge, Kegan Paul.
4. Abraham, M.F., 1990, Modern Sociological Theory: An Introduction, New Delhi, OUP.
5. Agarwal, B., 1994, A Field of One's Own: Gender and Land Rights in South Asia, Cambridge, Cambridge University Press.
6. Appadurai, Arjun, 1997, Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization, New Delhi, OUP.
7. Dereze, Jean and Amartya Sen, 1996, India: Economic Development and Social Opportunity, New Delhi, OUP.
8. Desai A.R., 1985, India's Path of Development: A Marxist Approach, Bombay, Popular Prakashan (Chapter 2).
9. Desai A.R., 1971, Essays on Modernization of Underdeveloped Societies, Thacker and Co, Bombay.

10. Giddens Anthony, 1996, "Global Problems and Ecological Crisis", in Introduction to Sociology, IInd Edition, New York, W.W. Norton & Co.
11. Harrison, D., 1989, The Sociology of Modernization and Development, New Delhi, Sage.
12. Haq, Mahbub Ul, 1991, Reflections on Human Development, New Delhi, OUP.
13. Moore Wilbert E., and Robert Cook, 1967, Social Change, New Delhi, Prentice-Hall of India.
14. Sharma S.L., 1980, "Criteria of Social Development", Journal of Social Action, Jan-Mar.
15. Sharma S.L., 1986, Development: Socio-Cultural Dimensions, Jaipur, Rawat (Chapter !).
16. Sharma S.L., 1994, "Salience of Ethnicity in Modernization: Evidence from India", Sociological Bulletin, Vol.39, Nos. 1 & 2. pp. 33-51.
17. Srinivas M.N., 1966, Social Change in Modern India, Berkley, University of Berkley.
18. Symposium on Implications of Globalization, 1995, Sociological Bulletin, Vol.44. (Articles by Mathew, Panin and Pathy).
19. UNDP. Sustainable Development, New York, OUP.
20. World Bank. 1995, World Development Report, New York.
21. Amin, Samir, 1979, Unequal Development, New Delhi, OUP.
22. Giddens Anthony, 1990, The Consequences of Modernity, Cambridge, Polity Press.
23. Kiely, Ray and Phil Marfleet (eds.), 1998, Globalization and the Third World, London, Routledge.
24. Sharma, S.L., 1992, "Social Action Groups as Harbingers of Silent Revolution", Economic and Political weekly, Vol. 27, No. 47.
25. Sharma, S.L., 1994, "Perspectives on Sustainable Development in South Asia: The Case of India" in Samad (ed.), Perspectives on Sustainable Development in Asia, Kuala Lumpur, ADIPA.
26. Sharma, S.L., 2000, "Empowerment Without Antagonism: A Case for Reformulation of Women's Empowerment Approach", Sociological bulletin, Vol.49., No.1.
27. UNDP. 1997, Human Development Report, New York, Oxford University Press.
28. Wallerstein Immanuel, 1974, The Modern World System, New York, OUP.
29. Waters, Malcolm, 1995, Globalization, New York, Routledge and Kegan Paul.
30. World Commission on Environment and Development, 1987, Our Common Future, (Brundland Report), New Delhi, OUP.
31. Daniel Lerner. The Passing of Traditional Society, Glencoe: The Free Press, 1958.
32. Alan Peshkin and Ronald Cohen. The Values of Modernization, Journal of Developing Areas, Vol. 2, 1967.
33. Leslie A. White. The Evolution of Culture: The Development of Civilization to the Fall of Rome, New York: McGraw-Hill, 1959.
34. Julian Steward. Theory of Culture Change: The Methodology of Multilinear Evolution, University of Illinois Press, 1955.
35. Alex Inkeles, The Modernization of Man, in Rajendra Pandey (ed.), Modernization and Social Change, Criterion Publications, New Delhi, 1988.
36. Myron, Weiner. Modernization: The Dynamics of Growth (ed.), New York: Basic Books, 1966.
37. S.C. Dube. Modernization and its adaptive Demands on Indian Society, in Rajendra Pandey (ed.), Modernization and Social Change, Criterion Publications, New Delhi, 1988.
38. S.C. Dube, Understanding Change, Vikas Publishing House Pvt. Ltd., New Delhi, 1992.
39. Haralambos and Holborn. Sociology: Themes and Perspective. Fifth Edition, Collins, 2000.
40. Moor, Wilbert and Robert Cook, Social Change, New Delhi: Prentice-Hall of India, 1967.

PAPER – 3T3

ELECTIVE PAPERS (Select any one)

3T3 (A) SOCIOLOGY OF EDUCATION

3T3 (B) SOCIOLOGY OF SOCIAL EXCLUSION

3T3 (C) GLOBALIZATION AND SOCIETY

PAPER –3T3 (A)

SOCIOLOGY OF EDUCATION

	Lecture per Unit
1. Understanding the Importance of Sociology of Education: <ul style="list-style-type: none"> A. Definition, meaning and scope of sociology of education B. Education: gender, caste and class C. Significance of sociology of education 	15
2. Traditional Perspectives of Education: <ul style="list-style-type: none"> A. Functionalist perspectives: Emile Durkheim and Talcott Parsons B. Conflict perspectives: Bowles & Gintis, and Paul Willis 	15
3. Sociology of Education and New Theoretical Perspectives: <ul style="list-style-type: none"> A. Social democratic perspective B. Postmodern perspective: Robin Usher and Richard Edwards C. Feminist Perspective 	15
4. Education and Society: <ul style="list-style-type: none"> A. Education: socialization, social identities B. Education, social mobility, social change and development C. Education: market and employment 	15

Suggested Readings:

1. Haralambos, Michael, Martin Holborn and Robin Heald, 2000, Sociology: Themes and Perspectives, Fifth Edition, Collins, London.
2. Acker, S, 1994, Gendered Education: Sociological Reflections on Women., Buckingham: Open University Press.
3. Banks, Olive, 1971, Sociology of Education, (2nd Ed.), London: Batsford.
4. Banks, James A. and Lynch, James (eds.) 1986, Multicultural Education in Western Societies, London: Holt Saunders.
5. Blackledge, D. and Hunt, B., 1985, Sociological Interpretations of Education, London: Crom Helm.

6. Brint, Steven, 1998, *Schools and Societies*, Thousand Oaks, Calif: Pine Forge Press, A Division of Sage.
7. Uttam B. Bhoite, 2009, *Higher Education in India: A System on the Verge of Chaos*, *Sociological Bulletin*, Vol.58, No.2, May-August.
8. Channa, Karuna, 1988, *Socialization, Education and Women: Explorations in Gender Identity*, New Delhi: Orient Longman.
9. Chanana, Karuna, 1979, 'Towards a Study of Education and Social Change'. In *Economic and Political Weekly*, 27, 14 (4): 157-64.
10. B.K. Swain, 1998, *Changing Occupational Structure in Vidarbha, India*, Himalaya Publishing House, Mumbai.
11. Chitnis, Suma and P.G. Albach, 1993, *Higher Education Reform in India, Experience and Perspectives*, New Delhi: Sage.
12. Craft, Maurice, (e.d), 1970, *Family, Class and Education: A Reader*, London: Longman.
13. Dreze, Jean and Amartya Sen, 1995, *Indian Economic Development and Social Opportunity*, Oxford: OxfordUniversity Press.
14. Gandhi, M.K., 1962, *Problems of Education* Ahmedabad: Navjeevan Prakashan.
15. Gore, M.S. et.al. (ed.), 1975, *Papers on the Sociology of Education in India*, New Delhi, NCERT.
16. Halsey, A.H., Hugh Lander, Phillips Brown and Amy S. Wells, 1997, *Education, Culture, Economy and Society*, Oxford, OxfordUniversity Press.
17. Jejeebhoy, Shireen, 1995, *Women's Education, Autonomy and Reproductive Behaviour*, Oxford: Clarendon Press.
18. Meighan, Ronald and Iram Siraj- Blatchford, 1997, *Sociology of Educating*, London: Cassell, Third Edition.
19. Robinson, P., 1987, *Perspectives in the Sociology of Education: An Introduction*, London: Routledge and Kegan Paul.
20. Sen, Amartya, 1992, *Inequality re-examined*, Delhi: Oxford University Press.
21. Shatrugan, M., 1988, *Privatising Higher Education*, EPW. Pp. 2624.
22. Ahmad Karuna, 1984, *Social Context of Women's Education 1921-81*, *New Frontiers in Higher Education*, No.3, pp.1-35.
23. Durkheim, Emile, 1956, *Education and Sociology*, New York, Free Press.
24. Friere, Paulo, 1972, *Pedagogy of the Oppressed*, Harmondsworth: Penguin Books.
25. Halsay, A.K. et.al., 1961, *Education, Economy, and Society: A reader in the Sociology of Education*, New York: Free Press.
26. Jayaram, N, 1990, *Sociology of Education in India*, Jaipur: Rawat Publication.
27. Jefferey, R. and Alaka M. Basu, 1996, *Girls' Schooling, Women's Autonomy and fertility Change in South Asia*, New Delhi: Sage.
28. Kamat, A.R., 1985, *Education and Social Change in India*, Bombay: Somaiya.
29. Karabel, J. and A.H. Halsey (eds.) 1977, *Powers and Ideology in Education*, New York: OxfordUniversity Press.
30. Naik, J.P., 1975, *Quality, Quantity and Equality in Education*, Naw Delhi: Allied Publishers, Whole Book.
31. Tyler, William, 1977, *The Sociology of Educational Inequality*, London: Methuen.

PAPER –3T3 (B)
SOCIOLOGY OF SOCIAL EXCLUSION

	Lecture per Unit
1. Understanding the Concept of Social Exclusion:	15
A. Meaning, definition and nature of social exclusion	
B. Western Theories: Marxist - Capitalism and social exclusion, Amartya Sen: Deprivation and social exclusion	
2. Social Categories and Social Exclusion:	15
A. Caste and social exclusion	
B. Gender, patriarchy and social exclusion	
C. Ethnicity and social exclusion, with reference to tribes	
3. Socio-Revolutionary Movements and Social Exclusion in India:	15
A. Mahatma Jyotibha Phule and Savitribai Phule	
B. Chhatrapati Sahu Maharaj and Dr. B.R. Ambedkar	
C. Periyar Ramasamy	
4. Social Exclusion and Inclusive Policies in India:	15
A. Education, natural/ecological resources and weaker sections	
B. Privatization and politics of inclusive policies	
C. Positive discriminations and social exclusion	
D. Empowerment and social exclusion	

Suggested Readings:

1. Ram, Ahuja. Society in India, Rawat Publications, 2004.
2. Rao, Shankar. Sociology of Indian Society, S. Chand and Company, New Delhi, 2004.
3. Ghurye, G.S. Caste and Race in India, Popular Prakashan, Bombay, 1969.
4. Guha, Ranjit. (ed.), Sabalarn Studies: Writings on South Asian History and Society, Oxford, Delhin 1982.
5. Michael, Haralambos. Sociology: Themes and Perspectives, 13th edition, OUP, Delhi, 1994.
6. Forbes, G. Women in Modern India, New Delhi: Cambridge University Press, 1998.
7. Oakley, Ann. Sex, Gender and Society, New York: Harper and Row, 1972.
8. Malcolm. Globalization, London: Routledge, 1996.
9. Beteille, Andre. The Backward Classes in Contemporary India, Delhi, OUP, 1992.
10. Zelliott, Eleanor. From Untouchable to Dalit: Essays on the Ambedkar Movement, New Delhi, Manohar, 1995.
11. Ambedkar, B.R. The Untouchables: Who were they and why they become untouchables, New Delhi, 1948.

PAPER – 3T3 (C)
GLOBALIZATION AND SOCIETY

	Lecture per Unit
1. Understanding Globalization:	15
A. Concept: definition and distinctive characteristics of globalization	
B. Processes of globalization: Westernization, Easternization, Amercanziation and Anti-Americanization	
2. Global Structure:	15
A. Neo-liberalism and Neo-Marxian alternatives, nation-state, imagined community	
B. Civil Society, cultural hybridization, cultural convergence	
1. Agencies of Globalization	15
A. Economic agencies, viz. Multinational Corporations (MNCs), WTO; Political agencies, viz. Government & Non-Governmental Organizations (NGOs)	
B. Cultural Agencies: Mass Media & ICT	
4. Challenges of Globalization:	15
A. Inequality, poverty, rural-urban &, majority-minority divide	
B. Religious fundamentalism, conflict over natural resources	

Suggested Readings:

1. Appadurai, Arjun, 1997, *Modernity at Large: Culture Dimensions of Globalization*, New Delhi, OxfordUniversity Press.
2. Applebaum R. and Robbison W., 2005, *Critical Global Studies* Routledge, New York.
3. Cohen Robin and Shirin M, (ed), *Global Social Movements*, The Athlone Press, London.
4. Dubhashi P.R., 2002, *Peoples Movement against Globalism Capitalism: EPW Feb. 9.*
5. Drezem Jean and Amartya Sen, 1996, *Indian Economic Development and Social Opportunity*, Delhi, OUP.
6. Giddens Anthony, 2000, *Runawat World: How globalization is reshaping our lives*, Routledge, New York.
7. Escobar, Arturo, 1995, *Encountering Development: The Making and Unmaking of the Third World*, Princeton, PrincetonUniversity Press.
8. Hoogvelt, Ankie, 1997, *Globalization and the Post-Colonial World - The New Political Economy of Development*, London, Macmillan.
9. Hoogvelt, Ankie, 1998, *The Sociology of Development*, London, Macmillan.
10. Jha Avinash, 2000, *Background to Globalization*, Centre for education and Documentation, Mumbai.
11. Kofman and Young, 2003, *Globalization, Theory and Practice*, Continuum, London.
12. Kiely, Ray and Phil Marfleet (eds.) 1998, *Globalization and the Third World*, London, Routledge.
13. Lechner F. and Boli J. (ed), 2000, *The globalization*, Blackwell Oxford.
14. Preston, P.W., 1996, *Development Theory - An Introduction*, Oxford, Blackwell.

15. Schuurman Frans J. (ed), 2002, Globalization and Development Studies, Sage Publications, New Delhi.
 16. Waters, Malcolm, 1996, Globalization, London, Routledge.

PAPER – 3T4

ELECTIVE PAPERS (Select any one)

3T4 (A) RURAL SOCIETY IN INDIA

3T4 (B) URBAN SOCIETY IN INDIA

3T4 (C) SOCIOLOGY OF ENVIRONMENT AND SOCIETY

3T4 (D) FOUNDATION PAPER (Sociology - I)

INTRODUCTORY SOCIOLOGY

(For Students from other Departments)

PAPER – 3T4 (A)

RURAL SOCIETY IN INDIA

	Lecture per Unit
1. Concept and Meaning	15
A. Meaning and Definition of Rural Society	
B. Characteristics of Rural Society	
C. Rural-Urban Contrast and Continuum	
2. Village Community	15
A. Agrarian Social Structure	
B. Caste and Class in Rural Society	
C. Rural Culture	
3. Village Institution	15
A. Family and Kinship: from joint family to nuclear family	
B. Village Religion : Beliefs, religious values and traditions	
C. Panchayati Raj : Structure, Functions and Problems	
4. Rural Development	15
A. Development Scheme/Programmes: MGNREGA, SHG, Indira Awas Yojana, Livelihood	
B. National Rural Health Mission	
C. Cooperative Movement	

Suggested Readings:

1. Beteille, Andre, Six Essays in Comparative Sociology, OUP, New Delhi, 1974.

2. Thorner, Daniel and Thorner, Alice, Land and Labour in India, Asia Publications, Bombay, 1962.
3. Berch, Berberogue, (ed.) Class, State and Development in India 1, 2, 3 and 4 Chapters, Sage Publications, New Delhi, 1992.
4. Desai A.R., Rural Sociology in India, Popular Prakashan, Bombay, 1977.
5. P. Radhakrishnan, Peasant Struggles: Land Reforms and Social Change in Malabar 1836 – 1982, Sage Publications, New Delhi, 1989.
6. Dhanagare D.N., Peasant Movements in India, OUP, New Delhi, 1988.
7. Ashish Nandy, Ambiguous Journey to the City, OUP, New Delhi, 1999.
8. B.K. Swain, 1998, 'Changing Occupational Structure in Vidarbha, India', Himalaya Publishing House, Mumbai.
9. Jena D.N., and Mohapatra U.K., Rural Sociology, Books and Books, Cuttack, 1994.
10. Sharma R.N., Indian Rural Sociology.
11. Twaniya, Gramin Samajshastra, College Book Depot, Jaipur.
12. Doshi S.L. & P.C. Jain (2002) Rural Sociology, Jaipur, Rawat
13. Dhanagare D.N. 1988 Peasant movements in India, New Delhi, Oxford
14. Gupta D.N. 2001. Rural development System New Delhi Books IndiaInternational.
15. Jain, Gopal Lal 1997 – Rural development Jaipur – Mangaldeep Publication
16. Joshi R P., and S. Narawam 2002 – Panchayat Raj in India .emerging Trendsacross the States. Jaipur. Rawat.
17. Singh, Katar (1991) Rural development: Principle policies and Management NewmDelhi. Sage
18. Singh, Hoshiar (1995 Administration of rural Development in India – New Delhi,Streling.
19. Kappor A.K. & Dharamist Singh 1997. Rural Development through NGO's Jaipur,Rawat.
20. 10.Das Veena (ed) 2004 – Oxford Companion to Sociology & Social anthropologyNew Delhi. Oxford (2nd Volume)

PAPER – 3T4 (B)
URBAN SOCIETY IN INDIA

	Lecture per Unit
1. Understanding Urban Society:	15
A. Meaning and characteristics of urban society	
B. Urban locality – urban agglomeration and urbanism	
C. Urban way of Life	
2. Urban Institution:	15
A. Urban Family: Its type, characteristics and role towards individual	
B. Urban Religion: Impact of urbanization on religion and rise of secularism	
C. Caste, class and marriage in urban society	
3. Urban Society and Culture:	15
A. Culture of impersonality and anonymity	
B. Urbanism, multiculturalism and secularism	
C. Culture, identity, cooperation, assimilation, accommodation and integration	
4. Urban Society and Social Life:	15
A. Education, health and employment	
B. Leisure, recreation and entertainment.	
C. Urban environment: Its impact on quality of life	

Suggested Readings:

1. William. G. Flanagan – Urban sociology images and structure. Allyn and bacon Baston,
2. J.R. Mellor – Urban Sociology in an unurbanised society. Routledge & Kegan Paul – London.
3. N.JayaBalan – Urban Sociology, Atlantic publishers and distributors – Delhi
4. Odeyas. D. Heggade – Urban Development in India, Mohit publishers and distributors – Delhi
5. Ram Ahuja – Social problems in India, Rawat publications – N.Delhi
6. Urban Sociology – Rajendra K. Sharma Atlantic Publishers and Distributors, New Delhi

PAPER – 3T4 (C)
SOCIOLOGY OF ENVIRONMENT AND SOCIETY

	Lecture per Unit
1. Understanding Environment:	15
A. Meaning and definition of environment	
B. Types of environment: Physical or abiotic environment, biological or biotic environment	
C. Relationship between man and environment	
2. Changing Relationship of Man with his Environment (Pre-historic to modern times):	15
A. Hunting and food gathering	
B. Animal domestication and pastoralism	
C. Plant domestication and agriculture	
D. Science, technology and industrialization	
3. Environmental Issues and Concerns:	15
A. Pollution: Water, air and noise	
B. Deforestation: Causes and consequences	
C. Development, displacement and relocation, and environmental problems	
4. Environment and Development:	15
A. Environmental justice, policy and action: Sustainability of resources and development	
B. Policy and action to conserve various components of environment	
C. Strategy for pollution control	

Suggested Readings:

1. Gadgil, Madhav and Ramchandra Guha, 1996, Ecology and Equity: The Use and Abuse of Nature in Contemporary India, New Delhi, OUP.
2. Giddens, Anthony, 1996, "Global Problems and Ecological Crisis" in Introduction to Sociology, 2nd Edition, New York: W.W. Norton and Co.
3. Michale, Redclift, 1984, Development and the Environmental Crisis, Meheun Co. Ltd. New York.
4. Munshi, Indra, 2000, Environment in Sociological Theory, Sociological Bulletin, Vol. 49, No.2.
5. Schnaiberg Allan, 1980, The Environment, Oxford University Press, New York.
6. Sharma, S.L. 1984, Perspective on Sustainable Development in South Asia, in Samad (ed.) Perspectives on Sustainable Development in Asia, Kualalumpur: ADIPA.
7. Harvey, Brian and John D. Hailett, 1977, Environment and Society: An Introductory Analysis, McMillan, London.
8. Mukherjee, Radhakamal, 1968, Man and His Habitat, A Study in Social Ecology, Popular, New Delhi.

9. Botkin, D.B. and Keller E.A. 1982, *Environmental Studies: The Earth as a Living Planet*, Charles E. Merrill Publishing Co. Columbus.
10. Merchants, Carolyn. 1996, (ed) *Key Concepts in Critical Theory: Ecology*, Rawat, New Delhi.
11. Goudie, Andrew. 1981, *The Human Impact: Man's Role in Environmental Changes*, Basil Blackwell, Oxford.
12. Guha, Ramchandra, 1994, (ed) *Social Ecology*, OUP, New Delhi.

Paper – 3T4 (D)
FOUNDATION PAPER (Sociology - I)
INTRODUCTORY SOCIOLOGY
(For Students from other Departments)

1. Sociology as a Science:

- A. Characteristics of sociology as a science
- B. Relationship of sociology with other social sciences: Anthropology, History, Economics, Political Science and Psychology

2. Focus of Studies in Sociology:

- A. Group: Primary and secondary groups, their characteristics and importance in individual's life; In-groups, out-groups and reference groups
- B. Values, norms and institutions
- C. Individual and society.

3. Culture and Society:

- A. Definition and meaning and characteristics of culture
- B. Material and non-material culture, cultural-lag
- C. Elements of culture: Cognitive elements, beliefs, values and norms and signs

4. Socialization:

- A. Definition, meaning and processes of socialization
- B. Agents of Socialization: Family, peer group and school
- C. Stages of socialization

Suggested Readings

1. Bottomore, T.B., Sociology: A guide to problems and literature, George Allen and Unwin (India), Bombay, 1972.
2. Harlambos Michael, Martin Holborn and Robin Heald, 2000, Sociology: Themes and Perspectives, Collins.
3. Inkeles, Alex, What is Sociology? Prentice-Hall of India, New Delhi, 1987.
4. Jayaram, N., Introductory Sociology, Macmillan India, Madras, 1988.
5. Johnson, Harry M., Sociology: A Systematic Introduction, Allied Publishers, New Delhi, 1995.
6. Schaefer, Richard T. and Robert P. Lamm, Sociology, Tata-McGraw Hill, New Delhi, 1999.
7. Ghode R.N., and BhauDaydar, Sociology: Basic concepts, S. Spectrum Publication, Nagpur.
8. Melvin M. Tumin, Social Stratification, Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, New Jersey.
9. Vivek, P.S., Sociological Perspectives and Indian Sociology, Himalaya Publishing House, Mumbai, 2002.
10. Vaidya, N. S., Samajshastra, VidyaPrakashan, RuikarMarg, Nagpur.

SEMESTER: IV**CORE PAPER****PAPER – 4TI****RECENT TRENDS IN SOCIOLOGICAL THEORY**

	Lecture per Unit
1. Critical Theory:	15
A. Georg Lukacs, Antonio Gramsci, Louis Althusser	
B. Max Horkheimer, Theodor Adorno, Herbert Marcuse	
2. Post Structuralism:	12
A. Jacques Derrida	
B. Michel Foucault	
3. Recent Trends in Sociological Theorizing I:	15
A. Structuration: Anthony Giddens	
B. Culture and agency: Margaret Archer	
4. Recent Trends in Sociological Theorizing II:	18
A. Habitus and Field: Pierre Bourdieu	
B. Colonization of the Life-World: Jurgen Habermas,	
C. Post-modernism: Jean Francois Lyotard	

Suggested Readings:

- Alexander, Jeffrey C, 1987, Twenty Lectures: Sociological Theory since World War II, New York, Columbia University Press.
- Craib, Ian, 1992, Modern Social Theory: From Parsons to Habermas (2nd edition), London, Harvester Press.
- Collins Randall, 1997 (Indian edition), Sociological Theory, Jaipur and New Delhi, Rawat Publications.
- Giddens Anthony, 1983, Central Problems in Social Theory: Action, Structure and Contradiction in Social Analysis, London, Macmillan.
- Kuper Adam, 1975, Anthropologists and Anthropology: The British School, 1922-72, Harmondsworth, Middlesex, Penguin Books.
- Kuper Adam and Jessica Kuper (ed.), The Social Science Encyclopedia, London and New York, Routledge.
- Ritzer George, 1992, Sociological Theory, New York, McGraw-Hill.
- Sturrock John, (ed.), 1979, Structuralism and since: From Levi-Strauss to Derida, Oxford, OUP.
- John Rex, Key Problems of Sociological Theory, Routledge, London.
- Turner, Jonathan H., 1995, The Structure of Sociological Theory, Jaipur and New Delhi, Rawat Publications.
- Zeitlin, Irving M., 1998, Rethinking Sociology: A Critique of Contemporary Theory, Jaipur and New Delhi, Rawat Publications.

12. Francis Abraham, *Modern Sociological Theory*, Delhi, OUP.
13. Skidmore William, *Theoretical Thinking in Sociology*, Cambridge University Press.
14. Wallace Walter, 1969, *Sociological Theory: An Introduction*, Chicago Aldine.
15. Narendra Kumar Sindhi, 1998, *Samajsashtriya Sidhanta: Vivechan abam Bakhya*, Rawat Publications (in Hindi).
16. S.L. Doshi, and M.S. Trivedi, 1996, *Uttar Samajsashtriya Sidhanta*, Rawat Publications.
17. Pradeep Aglwe, *Samajsakhatil Saidhantik Drustikon*, Sainath Prakashan, Nagpur.
18. Anthony Elliott. *Contemporary Social Theory*, London: Routledge and Kegan Paul, 2009, Indian Reprint, 2010.
19. James Williams. *Understanding Poststructuralism*, Rawat Publications, Jaipur, 2005.
20. Michael Grenfell. (ed.), *Pierre Bourdieu: Key Concepts*, Rawat Publications, Jaipur, 2008.

PAPER – 4T2
PERSPECTIVES ON INDIAN SOCIETY

	Lecture per Unit
1. Indological and Textual Perspective:	10
A. G.S. Ghurye: Racial theory of origin of caste and its characteristics	
B. Louis Dumont: Hierarchy within caste and its criticism	
C. R.K Mukherjee: Sociology of values, A General Theory of Society	
2. Structural-Functional Perspective:	10
A. M.N. Srinivas: Dominant caste and Sanskritization.	
B. S.C. Dube: Values in Modernity and Change in Indian Society, Indian village	
3. Marxist Perspective:	20
A. D.P. Mukherjee: Concept of Historical Dialecticism, Indian tradition and social change	
B. A.R. Desai: Feudalism and emergence of Indian Nationalism	
4. Subaltern Perspectives:	20
A. B.R. Ambedkar: Caste as an economic, political, and socio-cultural system and its criticism, annihilation of caste	
B. David Hardiman: Devi Movement and the Movement of Adivasi assertion	

Suggested Readings:

1. DeSouza, P.R. (ed), 2000, Contemporary India-Transitions, New Delhi, Sage.
2. Dhanagare, D.N. 1993, Themes and Perspectives in Indian Sociology, Jaipur, Rawat.
3. Dube, S.C. 1973, Social Sciences in a Changing Society, Lucknow University Press.
4. Dube, S.C. 1967, The Indian Village, London, Routledge, 1955.
5. Dumont, Louis. 1970, Homo Hierarchicus: The Caste System and its Implications, New Delhi, Vikas.
6. Karve, Irwati. 1961, Hindu Society: An Interpretation, Poona, Deccan College.
7. Momin, A.R. 1996, The Legacy of G.S. Ghurye: A Centennial Festschrift, Popular Prakashan, Bombay.
8. Mukherjee, D.P. 1958, Diversities, People's Publishing House, Delhi.
9. Oommen, T.K. and P.N. Mukherjee, (eds.), 1986, Indian Sociology: Reflections and Introspections, Popular Prakashan, Bombay.
10. Singh, K.S. 1992, The People of India: An Introduction, Seagull Books, Calcutta.
11. Singh, Y. 1986, Indian Sociology: Social Conditioning and Emerging Concerns, Delhi Vistaar.
12. Singh, Y. 1973, Modernization of Indian Tradition, Delhi, Thomson Press.
13. Srinivas, M.N. 1960, India's Villages, Asia Publishing House, Bombay.
14. Tylor, Stephen: India; An Anthropological Perspective.

15. Guha, Ranjit (ed), 1982, Subaltern Studies: Writings on South Asian History and Society, Oxford.
16. Desai, A.R. 1948, Social Background of Indian Nationalism, Popular, Bombay.
17. Ambedkar, B.R. Speeches and Letters, Bombay.
18. Sinha, Surajit. 1980, Tribes and Indian Civilization, in Manin India.
19. Bose, Nirmal Kumar, Problems of Indian Nationalism, Calcutta.
20. Singhi, N.K.1996, Theory and Ideology in Indian Sociology, Rawat, Jaipur.
Refer all concerned Articles from Man in India, Eastern Anthropologist and Social Change.

PAPER – 4T3

ELECTIVE PAPERS (Select any one)

4T3 (A) EDUCATION AND SOCIETY IN INDIA

4T3 (B) SOCIOLOGY OF MARGINALIZED COMMUNITIES

4T3 (C) FIELD STUDY REPORT

PAPER – 4T3 (A)

EDUCATION AND SOCIETY IN INDIA

	Lecture per Unit
1. Socio-historical Context of Education in India:	15
A. Education in pre-colonial and colonial India	
B. Education in post-colonial and modern India	
C. Significance of education in India	
2. Equality of Educational Opportunity:	15
A. Educational diversities and disparities: region, tribe, caste, gender and rural urban community	
B. Equity and equality: positive discrimination and constitutional provisions	
C. Debate of equity, excellence and efficiency	
3. Issues in education:	15
A. Privatization of education	
B. Intervention of state in education	
C. Education, scientific attitudes and modernization	
4. State and Education in India:	15
A. Basic education and social development	
B. Education: skill development, globalized market and social mobility	
C. Crisis in higher education system, governance and finance	

Suggested Readings:

1. Haralambos, Michael, Martin Holborn and Robin Heald, 2000, *Sociology: Themes and Perspectives*, Fifth Edition, Collins, London.
2. Aker, S, 1994, *Gendered Education: Sociological Reflections on Women*, Buckingham: Open University Press.
3. Banks, Olive, *Sociology of Education*, (2nd Ed.), London: Batsford, 1971.
4. Banks, James A. and Lynch, James (eds.) 1986, *Multicultural Education in Western Societies*, London: Holt Saunders.
5. Blackledge, D. and Hunt, B., 1985, *Sociological Interpretations of Education*, London: Crom Helm.

6. Brint, Steven, 1998, *Schools and Societies*, Thousand Oaks, Calif: Pine Forge Press, A Division of Sage.
7. Uttam B. Bhoite, 2009, *Higher Education in India: A System on the Verge of Chaos*, *Sociological Bulletin*, Vol.58, No.2, May-August.
8. Channa, Karuna, 1988, *Socialization, Education and Women: Explorations in Gender Identity*, New Delhi: Orient Longman.
9. Chanana, Karuna, 1979, 'Towards a Study of Education and Social Change'. In *Economic and Political Weekly*, 27, 14 (4): 157-64.
10. B.K. Swain, 1998, *Changing Occupational Structure in Vidarbha, India*, Himalaya Publishing House, Mumbai.
11. Chitnis, Suma and P.G. Albach, 1993, *Higher Education Reform in India, Experience and Perspectives*, New Delhi: Sage.
12. Craft, Maurice, (e.d), 1970, *Family, Class and Education: A Reader*, London: Longman.
13. Dreze, Jean and Amartya Sen, 1995, *Indian Economic Development and Social Opportunity*, Oxford: OxfordUniversity Press.
14. Gandhi, M.K., 1962, *Problems of Education* Ahmedabad: Navjeevan Prakashan.
15. Gore, M.S. et.al. (ed.), 1975, *Papers on the Sociology of Education in India*, New Delhi, NCERT.
16. Halsey, A.H., Hugh Lander, Phillips Brown and Amy S. Wells, 1997, *Education, Culture, Economy and Society*, Oxford, OxfordUniversity Press.
17. Jejeebhoy, Shireen, 1995, *Women's Education, Autonomy and Reproductive Behaviour*, Oxford: Clarendon Press.
18. Meighan, Ronald and Iram Siraj- Blatchford, 1997, *A Sociology of Educating*, London: Cassell, Third Edition.
19. Robinson, P., 1987, *Perspectives in the Sociology of Education: An Introduction*, London: Routledge and Kegan Paul.
20. Sen, Amartya, 1992, *Inequality re-examined*, Delhi: Oxford University Press.
21. Shatrugan, M., 1988, *Privatising Higher Education*, EPW. Pp. 2624.
22. Ahmad Karuna, 1984, *Social Context of Women's Education 1921-81*, *New Frontiers in Higher Education*, No.3, pp.1-35.
23. Durkheim, Emile, 1956, *Education and Sociology*, New York, Free Press.
24. Friere, Paulo, 1972, *Pedagogy of the Oppressed*, Harmondsworth: Penguin Books.
25. Halsay, A.K. et.al., 1961, *Education, Economy, and Society: A reader in the Sociology of Education*, New York: Free Press.
26. Jayaram, N, 1990, *Sociology of Education in India*, Jaipur: Rawat Publication.
27. Jefferey, R. and Alaka M. Basu, 1996, *Girls' Schooling, Women's Autonomy and fertility Change in South Asia*, New Delhi: Sage.
28. Kamat, A.R., 1985, *Education and Social Change in India*, Bombay: Somaiya.
29. Karabel, J. and A.H. Halsey (eds.) 1977, *Powers and Ideology in Education*, New York: OxfordUniversity Press.
30. Naik, J.P., 1975, *Quality, Quantity and Equality in Education*, Naw Delhi: Allied Publishers, Whole Book.
31. Tyler, William, 1977, *The Sociology of Educational Inequality*, London: Methuen.

PAPER – 4T3 (B)
SOCIOLOGY OF MARGINALIZED COMMUNITIES

	Lecture per Unit
1. Understanding Marginalized Communities and the Bases of Marginalization:	15
A. The meaning and definition of marginalized communities	
B. Bases of marginalization: socio-economic and political, discrimination, deprivation, exploitation, segregation and poverty	
2. Theories of Marginalization:	15
A. Caste theory of marginalization	
B. Racial theory of marginalization	
C. Religious and cultural theory of marginalization	
D. Economic (Marxist) theory of marginalization	
3. Marginalized Communities in India:	15
A. SCs, STs, OBCs, women and minorities	
B. Socio-economic status, mobility and problems among the marginalized communities	
4. Means of Eradicating the Situation of Marginality:	15
A. Education, employment and political participation	
B. Access to health and civic amenities	
C. Socio-cultural assimilation and absorption	

Suggested Readings:

1. Ahuja, Ram. Indian Social System, Rawat Publications, Jaipur, 1993/2002.
2. Beteille, Andre. Backward Classes and the New Social Order, OUP, Delhi, 1981.
3. Beteille, Andre. The Backward Classes in Contemporary India, OUP, Delhi, 1992. Charsley, S.R. and G.K. Karanth (Eds.), Challenging Untouchability, Sage Publications, Delhi, 1998.
4. Chaudhuri, S.N. Changing status of depressed castes in contemporary India, Daya Publishing House, Delhi, 1988.
5. Gore, M.S. The Social Context of an Ideology: The Social and Political Thoughts of Babasaheb Ambedkar, Sage, New Delhi, 1993.
6. Gupta, Dipankar. Social Stratification, OUP, New Delhi, 1991.
7. Jogdand, P.G. New Economic Policy and Dalits (Jaipur: Rawat)2000.
8. Jogdand, P.G. Dalit Movement in Maharashtra, Kanak Publications, New Delhi, 1991.
9. Mane Suresh. Glimpses of Socio-Cultural Revolts in India, Samrudh Bharat, Mumbai, 2006.
10. Omvedt, Gail. Dalit Visions: The anti-caste movement and the construction of an Indian identity, Orient longman, New Delhi, 1995.
11. Omvedt, Gail. Dalits and the Democratic Revolution, Sage, New Delhi, 1999.

12. Oommen, T.K. *Protest and Change: Studies in Social Movements*, Sage, Delhi, 1990.
13. Shah, Ghansham. *Social Movements in India: A Review of Literature*, Sage, Delhi, 1990.
14. Singh, K.S. *The Scheduled Castes*, Anthropological Survey of India, Delhi, 1998.
15. Singh, K.S. *The Scheduled Tribes*, OUP, Delhi, 1995.
16. Thorat, Sukhadeo. *New Economic Policy and its Impact on Employment and Poverty of the Scheduled Castes*, 1997, (Pune University).
17. Zelliott, Eleanor. *From Untouchable to Dalit: Essays on the Ambedkar Movement*, Manohar, New Delhi, 1995.
18. Venugopal, C.N. *Ideology and Society in India: Sociological Essays*, Criterion Publications, New Delhi, 1988.

PAPER – 4T3 (C)
FIELD STUDY REPORT

**(The students securing above Grade ‘B’ in 3rd Semester examination
shall be entitled to opt for field study report)**

Following format to be followed in preparing Field Study Report

1. Topic/Theme of the Dissertation
 - Selection of the topic/theme
 - Logic/rationale in selecting the topic/theme
2. Introduction
 - Origin of the research problem
 - Operational definition of the problem
 - Statement of the problem
 - Interdisciplinary relevance
3. Review of research and development in the subject:
 - a. Regional level/context
 - a. National level/context
 - b. International level/context
 - c. Significance of the study
 - d. Research gap
4. Objectives
5. Research Problems or Hypotheses
6. Methodology
 - Sample, design of research, techniques of data collection (field work)
 - Data processing, analysis and interpretation
 - Report writing

Suggested Readings:

**The students shall have to refer to the selected reading materials suggested for the papers on
Quantitative and Qualitative Methods in Social Research in Semester- I and II**

PAPER – 4T4

ELECTIVE PAPERS

4T4 (A) RURAL SOCIETY IN INDIA: ISSUES AND PROBLEMS

4T4 (B) URBANIZATION IN INDIA

4T4 (C) CONTEMPORARY SOCIOLOGY

4T4 (D) FOUNDATION PAPER (Sociology – II)

SOCIAL PSYCHOLOGY

(For Students from other Departments)

PAPER –4T4 (A)

RURAL SOCIETY IN INDIA: ISSUES AND PROBLEMS

	Lecture per Unit
1. Rural Society and Agrarian Problems:	15
A. Nature and Characteristics of rural society	
B. Problems of irrigation, low production, loss of crops and low prices	
C. Problems of landless labourers/bonded labourers	
2. Problems of Poverty and Unemployment:	15
A. Concepts of disguise unemployment and under unemployment	
B. Indebtedness and farmer's suicides	
C. migration of agricultural labourers	
3. Government Policies and Rural Problems:	15
A. SEZ and loss of agriculture land	
B. Projects and Displacement	
C. Rehabilitation and Livelihood problems	
4. Changing Market Conditions and Rural Crisis:	15
A. Removal of subsidies and agrarian crisis	
B. Organic farming Vs. inorganic farming	
C. Liberalization of market and global competition	

Suggested Readings:

1. Beteille, Andre, Six Essays in Comparative Sociology, OUP, New Delhi, 1974.
2. Thorner, Daniel and Thorner, Alice, Land and Labour in India, Asia Publications, Bombay, 1962.
3. Berch, Berberogue, (ed.) Class, State and Development in India 1, 2, 3 and 4 Chapters, Sage Publications, New Delhi, 1992.

4. Desai A.R., Rural Sociology in India, Popular Prakashan, Bombay, 1977.
5. P. Radhakrishnan, Peasant Struggles: Land Reforms and Social Change in Malabar 1836 – 1982, Sage Publications, New Delhi, 1989.
6. Thorner, Daniel and Thorner Alice, Land and Labour in India, Asia Publications, Bombay, 1962.
7. Dhanagare D.N., Peasant Movements in India, OUP, New Delhi, 1988.
8. Ashish Nandy, Ambiguous Journey to the City, OUP, New Delhi, 1999.
9. Karalay, G.N., Integrated Approach to Rural Development, Concept Publishing Company, New Delhi, 2005.
10. B.K. Swain, 1998, 'Changing Occupational Structure in Vidarbha, India', Himalaya Publishing House, Mumbai.
11. Jena D.N., and Mohapatra U.K., Rural Sociology, Books and Books, Cuttack, 1994.
12. Sharma R.N., Indian Rural Sociology.
13. Twaniya, Gramin Samajshastra, College, College Book Depot, Jaipur.
14. Desai A.R., Bharatiya Gramin Samajshastra, Rawat Publication.

PAPER – 4T4 (B)
URBANIZATION IN INDIA

	Lecture per Unit
1. Understanding Urbanization:	15
A. Concept, definition, meaning and characteristics of urbanization	
B. Urbanization, Industrialization and Migration	
C. Emerging trends in urbanization	
2. Urbanization and the Concomitant Changes:	15
A. Causes and consequences of urbanization	
B. Social, economic and cultural changes	
C. Changes in occupational structure	
3. Urbanization and Social Exclusion:	15
A. Class, caste, gender and ethnic exclusions	
B. Gendered segregation of space, elite and popular culture	
C. Urban planning and social exclusion	
4. Urban Problems:	15
A. Problems of housing, alcoholism, drug addiction	
B. Problems of slums and environmental pollution	
C. Loss of morality, crime and delinquency	

Suggested Readings:

1. Bergel, E.E., 1955, 'Urban Sociology', Mc-Graw Hil Book Company, New York.
2. Quinn J.A., 1955, Urban Sociology, S. Chand & Co, New Delhi.
3. Pickwance C.G. (ed.) 1976, Urban Sociology, Critical Essays, Methuen.
4. Saunders Peter, 1981, Social Theory and Urban Question, Hutchionson.
5. Bose Ashish, 1978, Studies in Indian Urbanization 1901-1971, Tata McGraw
6. Abrahamson M. 1976, Urban Sociology, Englewood, Prentice-Hall.
7. Ronnan, Paddison, 2001, Handbook of Urban Studies, Sage India.
8. Bharadwaj, R.K., 1974, Urban Development in India, National Pub.House.
9. Gold Harry, 1982, Sociology of Urban Life, Prentice Hall, Englewood, Cliffe.
10. Colling Worth, J.B., 1972, Problems of Urban Society, Vol. 2, George Allen & Unwin Ltd.
11. Alfred de Souza, 1979, The Indian City : Poverty, Ecology and Urban Development, Manohar, Delhi.
12. Desai A.R., and Pillai S.D., (ed.) 1970, Slums and Urbanization, Popular Prakashan, Bombay.
13. Castells M. 1977, The Urban Question, Edward Arnold, London.
14. Ramachandran R, 1991, Urbanization and Urban Systems in India, OUP, Delhi.
15. B.K. Swain, 1998, 'Changing Occupational Structure in Vidarbha, India', Himalaya Publishing House, Mumbai.
16. Ellin Nan, 1996, Post Modern Urbanism, Oxford, UK.
17. Edward W. Soja, 2000, Post Metropolis: Critical Studies of Cities and Regions, Oxford, Blackwell.

18. Fawa F. Sylvia, 1968: *New Urbanism in World Perspectives - A Reader*, T.Y.Crowell, New York.
19. Sujata Patel and Kushal Deb (ed) 2006, *Urban Studies*, OUP.
20. Setha Low, 2000, *Theorizing the City*, Rutgers University Press.
21. Sharon Zukin, 1995, *The Cultures of Cities*, Blackwell.
22. Kopardekar, H.D., 1986, *Social Aspects of Urban Development*, Popular Prakashan, Mumbai.
23. Bhattacharya, B., 1979, *Urban Development in India*, Shree Publishing House, Delhi.
24. De' Souza, Alfred, (ed) 1983, *Urban Growth and Urban Planning*, Indian Social Institute, New Delhi.

PAPER – 4T4 (C)
CONTEMPORARY SOCIOLOGY

	Lecture per Unit
1. Social Institutions I:	15
A. Family: Types, characteristics, functions and changes in the functions	
B. Marriage: Types, functions and the emerging changes in the marriage; Live in relationship and gay marriage	
C. Economy: Types of Economy - Capitalism, Socialism, Corporate Capitalism and Mixed Economy	
2. Social Institutions II:	15
A. Education: Functions of education - socialization, cultural transmission, innovation, development, social integration, critical thinking and social change	
B. Equity and inequality in education	
C. Religion: Types – animism, naturism and totemism; Functions of religion; religion, secularism and fundamentalism	
3. Social Inequalities:	15
A. Gender, caste and class inequality	
B. Inequality and social mobility, types of social mobility - horizontal, vertical, downward and upward mobility	
C. Factors promoting and reducing inequality in society	
4. Social Change:	15
A. Social change: Meaning and Definition	
B. Sources of social change: Internal and external sources; diffusion, cultural contact, technology, values and social change	
C. Processes of social Change: Migration, urbanization, industrialization and modernization	

Suggested Readings

1. Bottomore, T.B., Sociology: A guide to problems and literature, George Allen and Unwin (India), Bombay, 1972.
2. Harlambos Michael, Martin Holborn and Robin Heald, 2000, Sociology: Themes and Perspectives, Collins.
3. Inkeles, Alex, What is Sociology? Prentice-Hall of India, New Delhi, 1987.
4. Jayaram, N., Introductory Sociology, Macmillan India, Madras, 1988.
5. Johnson, Harry M., Sociology: A Systematic Introduction, Allied Publishers, New Delhi, 1995.
6. Schaefer, Richard T. and Robert P. Lamm, Sociology, Tata-McGraw Hill, New Delhi, 1999.
7. Ghode R.N., and BhauDaydar, Sociology: Basic concepts, S. Spectrum Publication, Nagpur.
8. Melvin M. Tumin, Social Stratification, Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, New Jersey.
9. Vivek, P.S., Sociological Perspectives and Indian Sociology, Himalaya Publishing House, Mumbai, 2002.
10. Vaidya, N. S., Samajshastra, VidyaPrakashan, RuikarMarg, Nagpur.

PAPER – 4T4 (D)
FOUNDATION PAPER (Sociology - II)
SOCIAL PSYCHOLOGY
(For Students from other Departments)

Unit 1. Understanding Social Psychology:

- A. Meaning, definition and scope of social psychology
- B. Social situation and social behavior
- C. Social and non-social situations
- D. Social psychology and sociology

Unit 2. The Concept of Self:

- A. Self as an integrating concept
- B. Formation of the self in society
- C. Stages in the growth of an individual
- D. Self perception, modification of self and the image of the self

Unit 3. Social Attitudes and Prejudices:

- A. Meaning and importance of attitudes, Attitude formation and change
- B. Culture, norms, values and social attitudes
- C. Social attitudes, social behavior and social change
- D. Meaning and definition of prejudice, Growth and decline of prejudice in society

Unit 4. Propaganda, Crowd and Public Opinion:

- A. Meaning, definition, techniques and importance of propaganda
- B. Crowd behavior: Mobs and audience, definition of crowd, properties of mobs, types of audience
- C. Meaning of public opinion, steps in the formation of public opinion,
- D. Need for the public opinion in society

Suggested Readings

1. Krech and Crutchfield: Theory and Problems of Social Psychology, Mc-Graw Hill Book Company, New York, 1969.
2. B. Kuppaswamy: An Introduction to Social Psychology, Asia Publishing House, Bombay, 1965.
3. David Krech, R.S. Crutchfield and E.L. Ballachey: Individual in Society: A Text Book of Social Psychology, Mc-Graw Hill Book Company, New York, 1965.
4. L.P. Thorpe and A. M. Schmuller: Personality: An Interdisciplinary Approach, East-West Press Pvt. Ltd., New Delhi, 1965.
5. Theodore M. New Comb: Social psychology, Tavistock Publications Ltd., London, 1963.

6. Robert A. Baron and Donn Byrne: Social Psychology: Understanding Human Interaction, Prentice-Hall of India Pvt. Ltd, New Delhi, 1995.
7. Eastwood Atwater: Psychology for Living: Adjustment, Growth and Behaviour Today, PHI Pvt. Ltd., New Delhi, 1994.

Appendix-II

बॅरि. शेषराव वानखेडे महाविद्यालय

मोहपा, तह. - कळमेश्वर, जिल्हा-नागपूर (४४१५०२)

(कला शाखा: पदवी व पदव्युत्तर)

नेकद्वारे प्रमाणित

डॉ.मा.वि.कोल्हे
प्राचार्य

(एम.ए; एम.फिल; पीएच.डी.)

दूरध्वनी क्र. ०७११८ २३७१७६

e-mail: principal_bswmm@rediffmail.com

1.2 Academic Flexibility (30)

1.2.1 Percentage of new courses introduced of the total number of courses across all programs offered during the last five years (10)

Number of the new course introduced in the last 5 years	Program name	Program code	Course code	Year of introduction
48	Bachelor Of Arts	BA	NA	2016-17
32	Master Of Arts	MA	NA	2016-17
80				

Program code	Program Name	Course code	Course Name	Year of introduction
BA	BA Sem- I	BA	1)English 2)Marathi 3)Sociology 4)Economics 5)Poltical Science 6)Geography 7)History 8)Marathi Litrature	2018-19
BA	BA Sem- II	BA	1)English 2)Marathi 3)Sociology 4)Economics 5)Poltical Science 6)Geography 7)History 8)Marathi Litrature	2018-19
BA	BA Sem- III	BA	1)English 2)Marathi 3)Sociology 4)Economics 5)Poltical Science 6)Geography 7)History 8)Marathi Litrature	2018-19
BA	BA Sem- IV	BA	1)English 2)Marathi 3)Sociology 4)Economics 5)Poltical Science 6)Geography 7)History 8)Marathi Litrature	2018-19
BA	BA Sem- V	BA	1)English 2)Marathi 3)Sociology 4)Economics 5)Poltical Science 6)Geography 7)History 8)Marathi Litrature	2018-19
BA	BA Sem- VI	BA	1)English 2)Marathi 3)Sociology 4)Economics 5)Poltical Science 6)Geography 7)History 8)Marathi Litrature	2018-19
MA	MA (Marathi) Sem -I (CBCS)	MA (Marathi)	1)Madyayugin Marathi Sahityacha Itihas 2)Sahityashastra 3)Kadambari 4)Vishesh Granthkar-Sant Dyaneshwar	2018-19
MA	MA (Marathi) Sem -II (CBCS)	MA (Marathi)	1)Aadhunik Marathi Sahityacha Itihas 2)Aadhunik Kavita 3)Vaicharik Sahitya 4)Sanshodhan	2018-19

स्थापना) मोहपा शिक्षण मंडळाद्वारे संचालित आणि राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठाशी संलग्न (१९९१)

बॅरि. शेषराव वानखेडे महाविद्यालय

मोहपा, तह. - कळमेश्वर, जिल्हा-नागपूर (४४१५०२)

(कला शाखा: पदवी व पदव्युत्तर)

नेकद्वारे प्रमाणित

डॉ.मा.वि.कोल्हे

प्राचार्य

(एम.ए; एम.फिल; पीएच.डी.)

दूरध्वनी क्र. ०७११८ २३७१७६

e-mail: principal_bswmm@rediffmail.com

Program code	Program Name	Course code	Course Name	Year of introduction
MA	MA (Marathi) Sem -III (CBCS)	MA (Marathi)	1)Madyayugin Kavita 2)Marathi Bhashik Abhyas 3)Gramin Sahitya 4)Sahitya Chalwal	2018-19
MA	MA (Marathi) Sem -IV (CBCS)	MA (Marathi)	1)Madyayugin Aadhunik Gadya 2)Bhasha Vignyan 3)Sahityashastra 4)Strivadi Sahitya	2018-19
MA	MA (Sociology) Sem -I (CBCS)	MA (Sociology)	1)Classical Sociological Thinking 2)Quantitative Methods in Social Research 3)Sociology of Social Movement 4)Social Problem in Contemporary India	2018-19
MA	MA (Sociology) Sem -II (CBCS)	MA (Sociology)	1)Classical Theoretical Foundation 2)Qualitative Methods in Social Research 3)Social Movement in India 4)Industry & Society in India	2018-19
MA	MA (Sociology) Sem -III (CBCS)	MA (Sociology)	1)Orientation in Sociological Theory 2)Sociology of Change & Development 3)Globalization & Society 4)Rural Society in India	2018-19
MA	MA (Sociology) Sem -IV (CBCS)	MA (Sociology)	1)Recent Trendz in Sociological Theory 2)Perceptive on Indian society 3)Education & Society in India 4)Rural Society in India: Issues & Problem	2018-19

Dr. M. V. Kolhe
Principal,
Bar. Sheshrao Wankhede
Mahavidyalaya, Mohpa,
Distt. Nagpur.